

Van: het bestuur van de Stichting Goois Natuurreservaat

Kenmerk: 24-12053-1.01.49

Datum: 4 april 2024

Aan: de gemeenteraden en colleges van B&W van Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren.

Informatie bij: mw. C. (Carla) Kersbergen (waarnemend directeur-rentmeester) **Telefoonnummer:** 035 - 621 45 98

Deze informatiebrief heeft als doel u te informeren over de besluiten die zijn genomen in het bestuur van de Stichting Goois Natuurreservaat van 28 maart 2024

Naast de bestuursbesluiten wil ik u ook graag meenemen in een paar andere ontwikkelingen in en over het Goois Natuurreservaat.

Het voorjaar en dus ook het broedseizoen is weer aangebroken. De lente is misschien wel de meest bijzondere periode van het jaar. Maar ook de meest kwetsbare. Tijdens deze maanden worden er partners gezocht, eieren uitgebroed, en talloze dieren geboren. De lentemaanden zijn een cruciale periode waarin het van groot belang is om de natuur haar rust te gunnen. Met een gezamenlijke campagne vragen de boswachters van Goois Natuurreservaat, LandschappenNL, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer bezoekers om de natuur een handje te helpen door de regels in de natuurgebieden te respecteren, bijvoorbeeld door op de paden te blijven, de hond dichtbij aan de lijn te houden en afval mee naar huis te nemen (<https://gnr.nl/broedseizoen/>). Het broedseizoen wordt ook aangekondigd door de bloeiende krentenboompjes, een prachtig jaarlijks beeldbepalend fenomeen! Zie ook ons filmpje dat dit mooi in beeld brengt: <https://gnr.nl/bloeiende-krentenbomen-het-is-lente/>.

Een ander verschijnsel dat opzien baart is de hoge waterstand die vooral aan de randen van het Gooi, bij vennen en in zanderijen en voormalige zandafgravingen goed zichtbaar is. Het is het resultaat van de overvloedige regenval van de afgelopen herfst en winter. De waterstanden op diverse plekken in het Gooi, onder andere bij het kantoor van GNR in Zanderij Crailoo, zijn in de afgelopen tientallen jaren nog nooit zo hoog geweest. Zo hoog dat een pomp paraat staat om in geval van stijgend water te voorkomen dat de laagstgelegen delen van het kantoor onder water gaan. Voor de natuur is het spannend; na jaren van droogte, nu een veelheid aan water.

Minder goed nieuws is dat directeur-rentmeester van het Goois Natuurreservaat Karin Kos in overleg met het bestuur heeft besloten haar werkzaamheden neer te leggen. Haar gezondheid maakt het haar onmogelijk de functie van directeur nog langer te vervullen. Daarom zal Karin Kos per 1 mei 2024 haar taken definitief neerleggen (<https://gnr.nl/terugtrekking-karin-kos/>). Het Goois Natuurreservaat betreurt dat Karin Kos haar werk niet langer kan voortzetten. Carla Kersbergen (teamleider Beleid, Ondersteuning & Externe relaties) blijft de rol van waarnemend directeur vervullen totdat de opvolging bekend is.

Besluiten uit de bestuursvergadering d.d. 28 maart 2024

In de vergadering van 28 maart 2024 heeft het bestuur unaniem de volgende documenten vastgesteld:

- het jaarverslag 2023 (bijlage 1);
- de jaarrekening 2023 (bijlage 2);
- de eerste begrotingswijziging 2024 (bijlage 3);
- de begroting 2025 (bijlage 4).

Bovengenoemde documenten worden bij deze voor zienswijzen aangeboden aan de participanten.

Deze stukken staan ook op de website van GNR, zodat u ze daar kunt raadplegen. U kunt hiervoor de volgende link gebruiken: <https://gnr.nl/over-ons/publicaties/>.

Zeker het jaarverslag van 2023 is de moeite van het bekijken waard omdat het inzicht biedt in de vele facetten van het werk van de stichting en welke ontwikkelingen zich binnen een jaar allemaal voordoen. De opening van de Groene Schakel is daarbij een hoogtepunt; er is jarenlang in opdracht van Provincie Noord-Holland gewerkt aan een goede aansluiting voor dieren van de Utrechtse en de Gooise natuurgebieden. Een grote faunatunnel onder de A27, de nodige rustgebieden en Natuurbrug Anna's Hoeve die allen goed zijn afgeschermd van de wegen en spoorlijnen, zorgen voor een adequate natuurverbinding. Hiervoor moest de doorgaande weg over Anna's Hoeve worden verlegd, het landschap worden aangepast en zijn veel recreatieve voorzieningen aangepast of nieuwe gerealiseerd. Nu is er ruimte en tijd voor de natuur om zich te herstellen en ruimte voor bezoekers om nieuwe ervaringen op te doen.

Ter kennisname

Het bestuur heeft ingestemd met de Visie op duurzaamheid bij GNR zoals is vastgelegd in de nota Duurzaamheid bij het Goois Natuurreservaat 2024. Er wordt hierbij aangesloten bij de Duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's). Vastgesteld wordt dat GNR met haar natuurgebied al fors bijdraagt aan SDG's. Tegelijkertijd is er op het vlak van bedrijfsvoering en huisvesting nog wat te winnen. Dit wordt geleidelijk en op natuurlijke momenten die zich voordoen, aangepakt. Om de voortgang te monitoren wordt een nulmeting uitgevoerd en genomen stappen vastgelegd en gecommuniceerd.

Namens het bestuur van de Stichting Goois Natuurreservaat,

Geanonimiseerd

Mw. C. (Carla) Kersbergen,
Waarnemend directeur-rentmeester.

Jaarverslag 2023

Stichting Goois Natuurreservaat

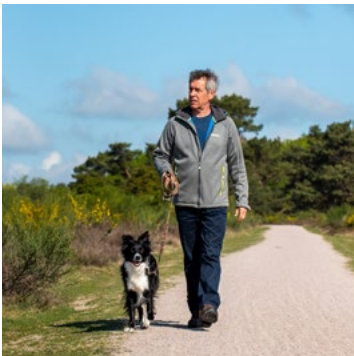

Koester ons groene thuis

Goois
Natuurreservaat

Inhoudsopgave

1. Voorwoord

We kijken terug op een succesvol jaar. Na een intensief jubileumjaar konden we niet achterover leunen. De druk op de natuur blijft onverminderd groot en de effecten van klimaatverandering waren letterlijk voelbaar tot in het kantoor van het GNR. De aanhoudende regen zorgde ervoor dat het spectaculair nat is in verschillende natuurgebieden, een unieke situatie in het 'GNR-geheugen'. Naast droge zandgronden met heide en bossen hebben we enkele mooie plekken met natte natuur, zoals de Groeve Oostermeent, Zanderij Crailoo en het Laarder Wasmeer. We verwachten dat veel planten en dieren in het voorjaar profiteren van de hoge grondwaterstand.

Als regionale organisatie is onze omvang wellicht niet zo groot, maar we laten in ons werk zien dat we als natuurbeheerder wel groot kunnen denken. Een hoogtepunt van het afgelopen jaar vormde de officiële opening van de nieuwe natuurverbinding de Groene Schakel, die het Gooi verbindt met de Utrechtse Heuvelrug. Het GNR heeft hier jarenlang aan gewerkt, samen met de gemeenten Hilversum en Laren en de provincie Noord-Holland. Een mooi staaltje samenwerking dat de natuur veel winst oplevert. Er was in 2023 helaas ook minder goed nieuws. Onze schapen en runderen zijn in het najaar getroffen door de virusziekte blauwtong. We hebben daardoor een flink aantal schapen verloren.

We zijn blij dat de betrokkenheid bij het Goois Natuurreservaat groot is. Dit zien we terug in de groei van het aantal donateurs, giften en blijken van waardering. Naast de jaarlijkse bijdragen van de Gooise gemeenten en de SNL-subsidie is deze steun essentieel voor het beschermen van natuur, landschap en erfgoed in het Gooi. Dankzij al deze steun, en die van de Nationale Postcode Loterij, kunnen we ons werk blijven doen. Bovendien kunnen we projecten realiseren zoals de Groene Schakel en natuurgronden aankopen om onze gebieden verder te versterken. Heel hartelijk dank daarvoor!

Kees-Jan Dosker
Voorzitter bestuur Goois Natuurreservaat

Karin Kos
Directeur-Rentmeester Goois Natuurreservaat

Hoogtepunten 2023

Al sinds 1932 beschermt Stichting Goois Natuurreservaat (GNR) natuur, landschap en erfgoed in het Gooi. Het versterken van de Gooise natuur en de biodiversiteit staat hierbij voorop.

We zorgen dat deze gebieden met elkaar verbonden zijn, zodat dieren en planten zich veilig kunnen verplaatsen. Waar mogelijk verwerven we nieuwe natuurgebieden. Zo behouden we de natuur voor de generaties na ons. Een kwart miljoen inwoners geniet van deze mooie natuur. Koester daarom ons groene thuis!

Kleuterpaden

De kleuterpaden zijn terug! Het GNR heeft de kleuterpaden vernieuwd in een geheel eigentijdse stijl. Op 20 april was de officiële opening. Kinderen onthulde twee grote, door Juultje Putman getekende, beeltenissen van 'Lammetje' bij de schaapskooi in Blaricum. Aan de hand van een nieuw doe-pakketje en educatieve attributen langs de route, kunnen kinderen van 3-6 jaar de natuur komen beleven.

Ondertekening samenwerkingsovereenkomst

Hilversum, Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Laren en het GNR tekende op 19 december een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst. Het was nodig om de overeenkomst te actualiseren vanwege het vertrek van gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland. Het GNR wordt voortaan gedragen door de vijf Gooise gemeenten in haar missie om de Gooise natuur te beschermen.

Hoogtepunten 2023

Eukenberg in de Naarder Eng gerenoveerd

Dit jaar is de Eukenberg opnieuw geheel gerenoveerd. Het is mede mogelijk gemaakt door de schenking van een lokaal vermogensfonds. Vanaf de 'berg' hebben wandelaars weer een mooi uitzicht over het Gooimeer. De Eukenberg is een op een hoger deel van de stuwwal aangelegde heuvel van 13,9 meter en zeer geliefd bij wandelaars.

Unieke natuurverbinding tussen 't Gooi en de Utrechtse Heuvelrug

Na jaren van voorbereiding en werkzaamheden wordt op 20 september een natuurverbinding van formaat gerealiseerd. De natuurverbinding die 'De Groene Schakel' wordt genoemd, verbindt de grote leefgebieden van dieren in de provincie Utrecht en Noord-Holland met elkaar. Een mijlpaal van formaat!

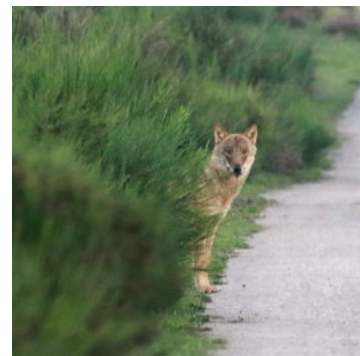
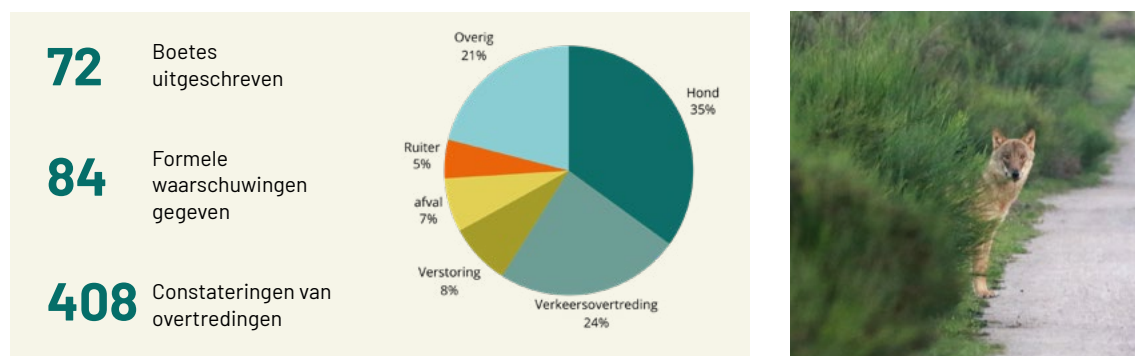
2. Bescherming en natuurbeheer

Inleiding

De belangrijkste thema's in ons beheer afgelopen jaar waren behoud van de natuurgebieden, versterking van de biodiversiteit en verbetering van de natuurverbindingen. Ook het vinden van de balans tussen recreatie en natuur speelt hierbij een grote rol. De natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hiervoor zijn per gebied, landschap en natuurtype specifieke doelen en beheermaatregelen opgesteld in onze beheerplannen. Het Goois Natuurreservaat ontvangt hiervoor subsidies van de Provincie Noord Holland via de regeling SNL (Subsidie Natuur en Landschap).

Veel van de beheermaatregelen en activiteiten keren jaarlijks terug. Denk bijvoorbeeld aan het openhouden van heidegebieden, het maaien van graslanden en het schoonmaken van poelen. Maar het gaat ook om werkzaamheden die samenhangen met recreatie, zoals het onderhouden van paden en wegen, het snoeien van bomen voor de veiligheid en onderhoud aan voorzieningen als bankjes, fietspaden, toegangshekken en parkeerplaatsen. Een groot deel van deze activiteiten wordt uitgevoerd door onze medewerkers, maar we werken ook veel samen met vrijwilligers, aannemers en specialistische adviesbureaus en bedrijven.

De boswachters zijn gastheer en gastvrouw en geven voorlichting waar nodig. Zij houden ook toezicht in de terreinen en treden op bij overlast. Overlast door honden was afgelopen jaar wederom de grootste factor; op de voet gevolgd door overlast tussen verschillende gebruikers (fietsers, wandelaars en ruiters), zwerfafval en buiten de paden gaan. Het afgelopen jaar zijn er 72 boetes uitgeschreven, 84 formele waarschuwingen gegeven en 408 constatering van overtredingen gemaakt. Hiervan was 35% in verband met een hond, 24% verkeersovertreding, 8% verstoring, 7% afval, 5% ruiter en 21% overig. Het is niet ons doel om boetes te schrijven en als het kan lossen we het liever anders op, maar waar nodig wordt dit middel zeker ingezet.

Komst van de wolf

Het afgelopen jaar is de wolf een aantal keren waargenomen in het Goois Natuurreservaat. Eerst op de Westerheide, later in het Spanderswoud en ten noorden van de natuurbrug Laarderhoogt. Het is een mannetjeswolf die al langere tijd verblijft op de Utrechtse Heuvelrug en regelmatig onze gebieden bezoekt. De wolf past in het ecosysteem en het is mooi dat het dier gebruik maakt van de natuurverbindingen. Zo zijn er verschillende sporen waargenomen en is de wolf gezien op camerabeelden bij een natuurbrug. De komst van de wolf baart echter ook zorgen vanwege

het gehouden vee. Voor de schaapskudde zijn al maatregelen getroffen, zoals nachtkralen en wolfwerende rasters. In de zomer zijn bij twee Schotse hooglanders de staarten afgebeten door een wolf; dit hebben ze niet overleefd. We zijn aan het kijken hoe we de kuddes natuurlijker kunnen maken, zodat de koeien zich beter kunnen verdedigen tegen de wolf.

Blauwtongvirus

Begin september kregen we te maken met het blauwtongvirus, met grote gevolgen voor het vee en vooral de schapen. De besmetting vindt plaats via de beet van knutten (vliegjes). De koeien zijn er alleen ziek van geweest; ze waren stram en lusteloos, maar herstelden zelf. De schapen hadden er veel last van. Er traden allerlei ontstekingen op in hun mond, kop en gewrichten. We konden de dieren alleen verzorgen, want er is geen goede behandeling en nog geen vaccin. Uiteindelijk zijn alle schapen naar binnen gehaald, zodat ze beter verzorgd konden worden en minder kans hadden op beten van knutten. Er zijn van de 400 schapen ongeveer 35 schapen doodgegaan. Vanwege deze ziekte en om misgeboorten te voorkomen, hebben we besloten om dit jaar niet te dekken. Er komen in 2024 dus geen lammetjes en kalfjes. De schaapskudde is groot genoeg en het was een heel goed lammerseizoen, daarom kunnen we zonder problemen een jaar overslaan.

Bevorderen biodiversiteit

Om de biodiversiteit te bevorderen zetten we in op een zo gevarieerd mogelijke natuur. Verschil in natuurtypen en overgangen daartussen geven een hoge diversiteit. Om dit te bereiken voeren we diverse beheermaatregelen uit. In het graslandbeheer bijvoorbeeld passen we verschillende vormen van maaien toe. Sommige delen slaan we over, andere delen maaien we (waarbij het maaisel wordt afgevoerd) en weer andere delen klepelen we (waarbij het maaisel blijft liggen). Hierdoor ontstaat variatie in het grasland waarvan allerlei kruiden en insecten profiteren. Ook in onze heidegebieden stimuleren we meer variatie. We houden de heide open, maar laten hier en daar struiken en bomen staan. Op andere stukken creëren we juist zanderige open plekjes. Bovendien zorgen we dat er heide van verschillende leeftijden voorkomt. Deze variatie in structuur levert meer kansen voor allerlei soorten, zoals reptielen, insecten en vogels. De meeste natuurgebieden hebben weinig plekken met water. Waar mogelijk leggen we extra poelen aan voor onder meer amfibieën en insecten. Daarnaast kunnen we door de aanleg van nieuwe poelen verbindingen maken met natte natuur. We zijn bezig met zo'n natte verbinding tussen Zanderij Crailoo en Zanderij Cruysbergen.

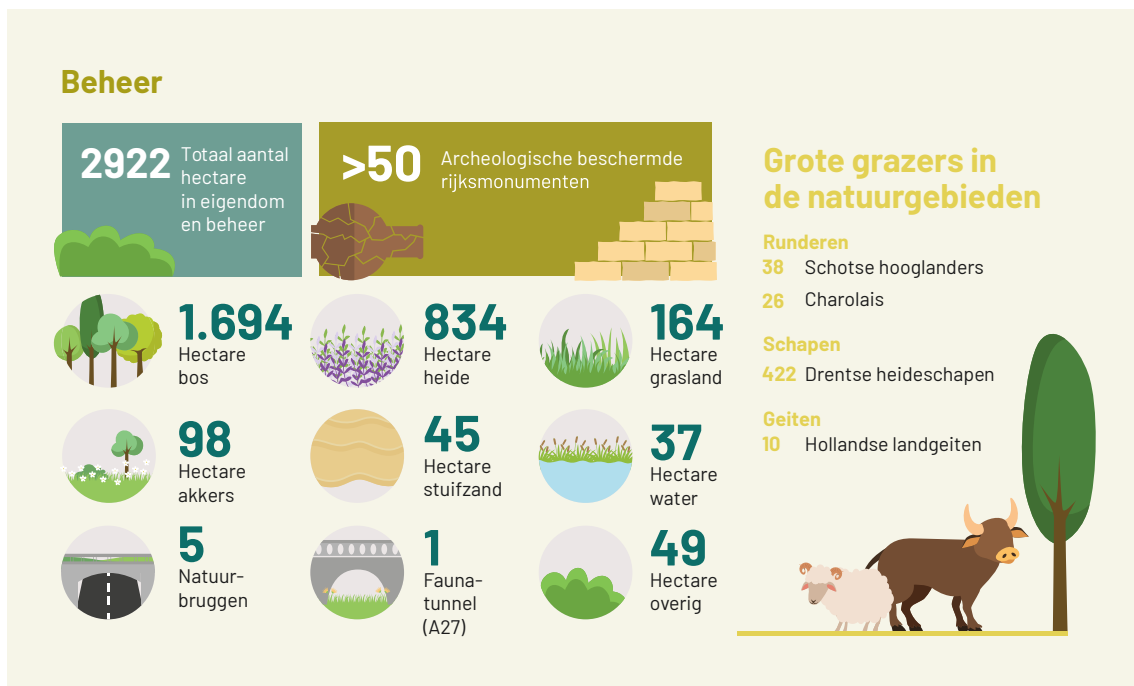
Klimaatbestendig bosbeheer

Bossen leveren waardevolle ecosystemediensten, waaronder de opslag van koolstof. Maar door klimaatverandering hebben onze bossen extra te lijden onder droogte en ziektes. Door gericht omvormingsbeheer zijn we bezig om de bossen klimaatbestendig te maken. Dit doen we vooral

in de monoculturen van naaldbossen. Het afgelopen jaar hebben we in De Zuid, Zuiderheide en Monnikenberg door dunningen (selectieve kap van bomen) meer ruimte gegeven aan de overgebleven bomen, vooral loofbomen. Dit zorgt bovendien voor meer licht op de bosbodem, zodat er natuurlijke verjonging optreedt en er een laag van kruiden en struiken kan ontwikkelen. Hiermee willen we meer structuur en biodiversiteit in deze omvormingsbossen realiseren. Zo worden onze bossen robuuster, gevarieerder en weerbaarder tegen klimaatverandering.

Door dit bosbeheer wordt de aanwas van biomassa gestimuleerd en neemt de groei toe. Hierdoor dragen we bij aan koolstofopslag, naast het belang hiervan voor de natuur en biodiversiteit. Ongeveer 16% van onze bossen is omvormingsbos, zo'n 270 hectare in totaal. Ter vergelijking: meer dan helft (ruim 900 hectare) van onze bossen is natuurlijk bos. In deze bossen laten we de natuur zoveel mogelijk haar gang gaan en grijpen we niet of nauwelijks in.

Natuurmonitoring

Afgelopen jaar is er, voor natuurontwikkeling, in onze gebieden gemonitord door de Bosgroep Midden Nederland. Dit gebeurt volgens de SNL-monitoring, de standaard voor natuurgebieden in Nederland. Hierbij wordt gedurende vele jaren dezelfde werkwijze gevolgd. Zo kunnen we gegevens vergelijken en ontwikkelingen door de tijd heen zien. Bij de monitoring kijken we naar het voorkomen van specifieke soorten van bepaalde groepen, zoals broedvogels, flora, vlinders,

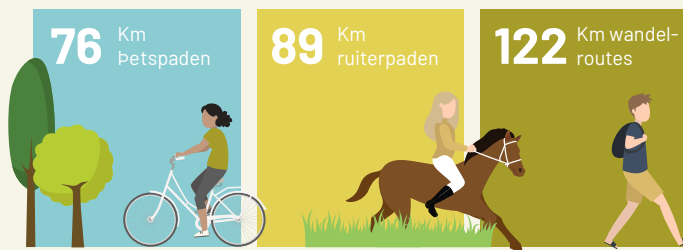
sprinkhanen en libellen. Ook wordt gekeken naar vegetatietypen en de structuur hiervan. Afgelopen seizoen is er onder andere gemonitord op de Bussummerheide en Westerheide voor broedvogels en insecten.

Bijzondere waarnemingen

Bij de droge heide horen specifieke soorten. Afgelopen jaar zijn op de Bussummer- en Westerheide de volgende territoria van broedgevallen geconstateerd; boomleeuwerik 12, roodborsttapuit 19 en veldleeuwerik 21. Daarnaast zijn de volgende specifieke insecten waargenomen: blauwvleugelsprinkhaan, heivlinder, hooibeestje en veldsprinkhaan het schavertje. Deze zeldzame soort is in hoge aantallen gehoord en gezien. Opvallend is dat het schavertje op de Westerheide vooral is waargenomen in de buurt van bosranden, en op de Bussummerheide juist in de meer open gebieden. In de randzones, in het hondenlosloop gebied, zijn vrijwel geen specifieke of bijzondere soorten waargenomen. De resultaten in deze heidegebieden zijn goed, maar verbetering op de mindere delen is zeker gewenst.

Natuur beleven

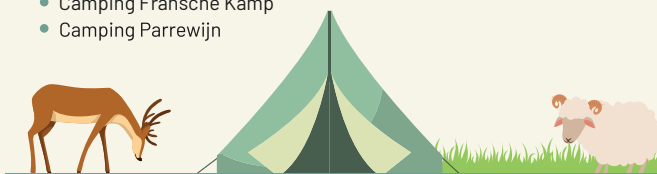
4 uitkijpunten

- Berg op Anna's Hoeve
- Magdalenaberg
- Eukenberg
- Tafelberg

2 seizoen campings

- Camping Fransche Kamp
- Camping Parrewijn

28 Parkeerplaatsen

2 Kleuterpaden

1 Speelbos @Laer

3. Belangenbehartiging

Er waren verschillende (ruimtelijke) ontwikkelingen die het Goois Natuurreservaat direct of indirect raakten, waaronder plannen, gebiedsprocessen en projecten. Er werd regelmatig gevraagd om een actieve inbreng van het GNR. In andere gevallen wilden we zelf onze kennis en inzichten te delen. Denk hierbij aan planprocedures waarin we onze zienswijze geven vanuit het belang van natuur en landschap. Hieronder is een aantal plannen, projecten en processen opgenomen waaraan we in 2023 een bijdrage hebben geleverd.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

De Minister voor Natuur en Stikstof heeft aan de provincie het verzoek gedaan om vóór 1 juli 2023 een provinciaal programma aan te leveren voor het landelijk gebied. Deze startversie-PPLG is halverwege het jaar verschenen en geeft een uitwerking van landelijke en provinciale doelen voor het landelijk gebied voor thema's als biodiversiteit, stikstof, water, bodem en klimaat, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie. De inhoud van het PPLG raakt op diverse punten het Gooi en daarmee ook het Goois Natuurreservaat. De uitvoering van het PPLG zal vorm krijgen door middel van een gebiedsproces voor Gooi en Vechtstreek. Hierbij zal het GNR actief betrokken worden en inbreng leveren.

Natuurbrug Westerheide

Bij de N525, de Hilversumseweg te Laren, wordt de realisatie van een natuurbrug voorbereid. Provincie Noord-Holland voert de regie en de gemeenten Laren en Hilversum en het Goois Natuurreservaat zijn hierbij betrokken. In het collegeakkoord van Laren is opgenomen dat men uitgaat van een tunnel. Op initiatief van de provincie zijn enkele bijeenkomsten met wethouder en raadsleden georganiseerd om te bekijken wat dat voor het project betekent. Ook zijn enkele verdiepende onderzoeken uitgevoerd. Uiteindelijk is in overeenstemming met de raadsleden van Laren advies gevraagd aan de Advies Commissie Ruimtelijke Ontwikkeling van provincie Noord-Holland. Hieruit volgt een ontwerpend onderzoek voor de natuurbrug.

WAAG: toekomstbestendige drinkwatervoorziening Gooi

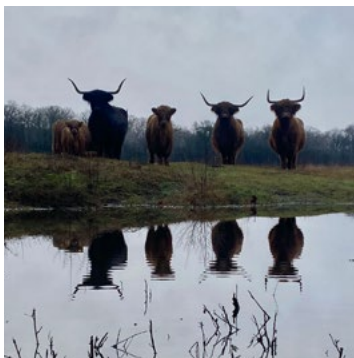
Om op lange termijn voldoende drinkwater te kunnen leveren hebben de drie drinkwaterbedrijven PWN, Waternet en Vitens het project WAAG gestart. De aanleidingen zijn:

- Een toenemend waterverbruik per hoofd van de bevolking
- Stijgende inwoneraantallen in de regio
- Effecten klimaatverandering/droogte

Het doel van het project is een toekomstbestendige drinkwatervoorziening. Het betreft een verkennend onderzoek waarbij water van buiten het Gooi wordt aangevoerd en in de bodem wordt gebracht. Na filtering wordt het weer opgepompt om vervolgens gezuiverd te worden tot drinkwater. De onderzochte bronnen zijn het Amsterdam-Rijnkanaal, Gooimeer en Eemmeer. Bij dit verkennend onderzoek zijn veel omgevingspartijen betrokken waaronder het Goois Natuurreservaat. De drinkwaterbedrijven willen zo vroeg mogelijk potentiële knelpunten en kansen in kaart brengen, de belangen van omgevingspartijen kennen en met partijen gaan samenwerken. Zo kan men meerwaarde creëren, koppelkansen benutten, de inpassing in de omgeving optimaliseren en overlast zoveel mogelijk voorkomen of minimaliseren. In juni heeft onze directeur-rentmeester aandachtspunten meegegeven in een eerste bestuurlijke bijeenkomst voor overheden en betrokken omgevingspartijen.

Toekomstbestendig watersysteem Heuvelrug Gooi en Vechtstreek

Regio Gooi en Vechtstreek, Waterschap Amstel Gooi en Vecht, PWN, Vitens, Waternet, provincie Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam zijn gestart met een onderzoek naar het toekomstbestendig maken van het watersysteem in de regio Gooi en Vechtstreek. Het doel is te komen tot een adaptieve Heuvelrug, Gooi en Vechtstreek waarin een goede wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, functies en inrichting. Hierbij wordt rekening gehouden met klimaatverandering en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. GNR heeft in de bijeenkomsten haar inzichten gedeeld. Meer informatie is te vinden op de [website van Regio Gooi en Vechtstreek](#).

Buurtschap Crailo

Het GNR is in gesprek met de ontwikkelaar van buurtschap Crailo. We willen gronden bij natuurbrug Laarderhoogt in eigendom en beheer overnemen. Deze willen we inrichten als natuurgebied om het functioneren van de natuurbrug te versterken. Daarnaast vinden er gesprekken plaats over het vormgeven van de grens tussen buurtschap Crailo en het natuurgebied en over waar de wandel- en fietspaden komen.

Bouwplan Hocrasterrein

Het voormalige Hocrasterrein is een gebied van zo'n 4,5 hectare dat ontwikkeld wordt voor wonen, scholen en bedrijvigheid. Er komen 157 woningen/appartementen, een middelbare school voor 1.200 leerlingen en 17 woon-werkeenheden. Hiervoor is een stedenbouwkundig plan opgesteld en eind december is een ontwerpbestemmingsplan ter visie gelegd. Door GNR is in het voortraject op diverse momenten aandacht gevraagd voor inpassing van een ecologische verbindingzone, een beperking op hoogbouw en mogelijke effecten op de omliggende natuurgebieden van GNR. Op een aantal punten zijn de wensen van GNR gehonoreerd.

Trappenberg

Met de eigenaren van de Trappenberg in Huizen worden gesprekken gevoerd over de herontwikkeling van het gebied. Deze gaan over de eigendomsgrenzen, een aanleg van een toegang voor wandelaars tot het natuurgebied, de toegangsweg (die deels op eigendom van GNR ligt) en hekwerken op de eigendomsgrenzen. De Trappenberg wil bijdragen aan het verwijderen van teerhoudend asfalt in het nabijgelegen GNR-gebied. De afspraken worden in een overeenkomst vastgelegd.

Bouwplan Driftweg te Naarden

Het GNR heeft bezwaar gemaakt en beroep aangetekend tegen het in stand houden van de verleende omgevingsvergunning voor een omvangrijk en zeer hoog appartementencomplex aan de Driftweg. De behandeling bij de rechtbank was in december, de uitspraak volgt begin 2024.

Provinciale wegen in het Gooi

Het GNR is met de provincie Noord-Holland in overleg over de aanpassing van enkele provinciale wegen in het Gooi. Onze betrokkenheid hangt samen met de aansluiting van deze wegen en/of begeleidend fietspaden op natuurgebieden. Het betreft de volgende wegen:

- *Utrechtseweg Hilversum, N417* (reconstructie weg, fietspad en faunavoorzieningen)
De uitwerking van dit project is in een vergevorderd stadium. Een wijziging van het bestemmingsplan inclusief compensatieplan voor aantastingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in procedure. Die compensatie wordt gerealiseerd door het verwijderen van asfalt in GNR-terreinen; dit betekent voor ons een behoorlijke kostenbesparing. Een klein gedeelte van het nieuwe fietspad langs de weg ligt in bosgebied van het GNR. Daarom wordt een grondruil van enkele honderden m² tussen provincie en GNR voorbereid.
- *Naarderweg Hilversum en Gooise Meren, N524* (snel-fietspad tussen Hilversum en Bussum) De provincie wil de fietsroute langs de Naarderweg tussen Hilversum en Bussum inrichten als een snel-fietspad. Hierover is overleg met GNR geweest, omdat aan beide zijden van de weg natuurgebieden van ons liggen. Op basis van onderzoek is een variant gekozen waarbij het fietspad tussen Hilversum en de afslag Bussummergrindweg als tweerichtingenfietspad ten oosten van de Naarderweg komt te liggen. Het fietspad aan de westzijde wordt dan verwijderd. De verwachting is dat de aanleg gepaard gaat met bomenkap. Het ruimtebeslag binnen NNN en op GNR-eigendom wordt in beeld gebracht. Er volgen nog voorstellen voor compensatie van NNN en grondbeslag van GNR. Daarna kunnen we beoordelen hoe de balans van aantasting aan de ene kant en compensatie aan de andere kant uitvalt.
- *Crailoseweg Huizen en Blaricum, N527* (veilige oversteekmogelijkheden voor fietsers)
Er zijn door de provincie schetsontwerpen gemaakt voor het verbeteren van twee aansluitingen en oversteekplaatsen in de Crailoseweg. Het gaat om de oversteken van Goede Gooier-Trappenberg en GNR-parkeerterrein Crailo -Trappenberg. Het doel is het verbeteren van de veiligheid en aanpassen aan verkeerseisen. Er zijn verschillende varianten onderzocht. Deze zorgen allemaal in meer of mindere mate voor aantasting van NNN en GNR-eigendommen. Onze inzet is gericht op het voorkomen of beperken van de aantasting van natuur; waar dit onvermijdelijk is, vragen we om compensatie. GNR neemt het initiatief om met de provincie te verkennen of er kansen zijn om deze wegaanpassing te combineren met ons voornemen om het parkeerterrein nabij de Goede Gooier te verbeteren.

Zendmast Anna's Hoeve

Het GNR heeft bezwaar gemaakt tegen het verlenen van een vergunning door gemeente Hilversum voor het plaatsen van een 40 meter hoge telecom antennemast tegen natuurgebied Laarder Wasmeer bij Anna's Hoeve. Ons belangrijkste argument om bezwaar aan te tekenen, was de aantasting van het illusielandschap. Hoewel de vergunningverlener dit erkent, is de vergunning niet ingetrokken.

Hoogspanningsverbinding

De minister van Economische Zaken en de landelijke netbeheerder TenneT bereiden plannen voor een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens voor. Deze verbinding wordt onderdeel van het hoofdelektriciteitsnetwerk van Nederland. Er zijn op dit moment diverse tracés in voorstudie. Daarover zal door de minister van Economische zaken een projectbesluit worden genomen, vermoedelijk in periode 2025-2027.

In het kader hiervan lag de Nota Reikwijdte en Detailniveau ter visie. Deze nota beschrijft het proces en de diverse tracés. Hierin is ook opgenomen wat onderzocht moet worden om tot een goede alternatievenafweging en tot een plan- en project-Milieu Effecten Rapportage te komen. Eén van de deeltracés is recent toegevoegd en loopt door het noordelijk deel van het Gooi. Dat kan (afhankelijk van het precieze tracé) natuur en landschapswaarden en onze gebieden raken. GNR heeft daarom in een ambtelijke reactie aangegeven belanghebbend te zijn. Ook hebben we een aantal suggesties gedaan voor te onderzoeken aspecten.

Excursie nieuwe raadsleden

Voor de nieuwe raadsleden van de Gooise gemeenten hebben we enkele bijeenkomsten georganiseerd met presentaties over het doel, de taken en werkzaamheden van GNR. De respons hierop was zeer positief, zowel over het initiatief als de inhoud. Daaropvolgend zijn er twee goed bezochte terreinbezoeken geweest aan het Goois Natuurreservaat. Hierbij hebben de raadsleden op informele wijze kennis gemaakt met de praktische kanten van het beheer van een natuurgebied.

4. Projecten

Dankzij bijdragen van onder meer de Nationale Postcode Loterij heeft het Goois Natuurreservaat in 2023 weer een aantal projecten kunnen realiseren en opstarten. Een belangrijke mijlpaal was de oplevering van natuurverbinding De Groene Schakel. Ook zijn de parkeerterreinen bij de Fransche Kamp opgeknapt en is een deel hiervan teruggegeven aan de natuur. Verder voerden we diverse projecten uit in onze gebieden voor natuurverbetering en -herstel en maakten we plannen voor een nieuw groepsverblijf bij 't Laer.

Afronding De Groene Schakel

De natuurverbinding De Groene Schakel in onze natuurgebieden Anna's Hoeve en landgoed Monnikenberg is feestelijk geopend. De provincie Noord-Holland was opdrachtgever en de gemeenten Hilversum, Laren en het Goois Natuurreservaat waren nauw betrokken. Een faunatunnel onder de A27 en de natuurbrug Anna's Hoeve verbinden nu de natuur van de Utrechtse Heuvelrug met het Gooi, waardoor dieren veilig de wegen en spoorlijn kunnen passeren. Een belangrijk onderdeel was de verlegging van de Weg over Anna's Hoeve. De oude weg is teruggegeven aan de natuur, waardoor Anna's Hoeve veel rustiger is geworden. De ecologische oever van de Bergvijver is vergroot en er zijn nieuwe recreatievoorzieningen aangelegd, zoals wandel- en fietspaden en een vlonderpad. Ook is er nu een uitkijkpunt op de Berg van Anna's Hoeve, waar bezoekers een prachtig uitzicht hebben over de Groene Schakel en het Laarder Wasmeer.

Bekijk voor een overzicht van het project het [filmpje](#) dat voor de opening is gemaakt

Vernieuwing terreinborden

Het GNR start in de loop van 2024 met het plaatsen van nieuwe terreinborden in de natuurgebieden. De grote aantallen huidige borden maken plaats voor één bord met de actuele toegangsvoorwaarden. Specifieke voorwaarden (bijvoorbeeld aparte zoneringsregels) komen op de onderborden. We kiezen voor een herkenbaar ontwerp en duurzame materialen die aansluiten bij de huisstijl van het Goois Natuurreservaat. Het is een groot project: het vervangen van alle borden duurt waarschijnlijk anderhalf jaar.

Inrichting landgoed Monnikenberg

Op landgoed Monnikenberg is het oude kloostergebouw van de zusters Augustinessen prachtig gerestaureerd. In het pand zijn wooneenheden voor ouderen met dementie gerealiseerd. Retraitecentrum De Spil huurt de gebouwen van het voormalige stiltecentrum Casella. Een deel van het landgoed maakt nu onderdeel uit van De Groene Schakel. Om de rust in de natuur te versterken, zijn enkele gebouwen afgebroken: het voormalige atelier bij het Monnikenwater en het oude ketelhuis en gastenverblijf bij het klooster. De vrijgekomen grond is ingeplant met bos. De toegang naar het landgoed is opgeknapt en voorzien van een wildrooster, zodat dieren niet meer de Soestdijkerstraatweg kunnen oplopen. Ook is hier een nieuw parkeerterreintje aangelegd voor onze bezoekers; de rest van het landgoed is alleen toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Met deze opknapbeurt heeft het landgoed een mooie nieuwe bestemming gekregen en vormt het weer een oase van rust in een stedelijke omgeving.

Parkeerterreinen

Afgelopen jaar heeft GNR de verouderde parkeerterreinen aan weerszijden van de N236 op de Fransche Kamp in Bussum opnieuw ingericht. Hierbij hebben we natuurvriendelijke materialen gebruikt en een grote hoeveelheid teerhoudend asfalt verwijderd. Bovendien konden we door een compacter ontwerp ruim een hectare parkeerplaats teruggeven aan de natuur. Onze overige grote parkeerterreinen gaan we op vergelijkbare wijze vernieuwen. Daarvoor stellen we in 2024 een meerjarenplan op.

Groepsverblijf 't Laer

In 2024 wordt ons groepsverblijf 't Laer bij de Zuiderheide gesloopt en bereiden we de nieuwbouw voor. Deze accommodatie verhuurt GNR aan scholen die een groepsruimte zoeken voor natuurbeleving, natuureducatie of veldonderzoek. Het nieuwe gebouw kunnen we naar verwachting in de loop van 2025 in gebruik nemen.

Plan Huydecopersweg

In het plan Huydecopersweg realiseren wij in 2024 samen met Rijkswaterstaat en de gemeente Hilversum ruim 35 hectare aan waterberging en natuur op de plek van de voormalige op- en afritten van de A27. Ook leggen we nieuwe fiets-, wandel- en ruitersporen aan. Na afronding van de werkzaamheden wordt het Goois Natuurreservaat eigenaar en beheerder van het gebied.

Evaluatie Fietsbeleid

Onderdeel van de bijzondere beleving van het Goois Natuurreservaat is dat wandelen en fietsen op dezelfde paden is toegestaan. Dat geldt zowel voor recreatieve fietsers als de meer sportieve mountainbikers. De afgelopen jaren ontvingen wij echter steeds meer klachten en signalen dat dit leidt tot overlast, voor recreanten onderling en voor de natuur. Daarom hadden wij in onze beheervisie een evaluatie van het fietsbeleid opgenomen. Het doel hiervan was om het huidige beleid tegen het licht te houden en aanbevelingen te doen voor de toekomst. De evaluatie bestond uit een enquête onder gebruikers van onze terreinen, gesprekken met vertegenwoordigers van gebruikersgroepen en andere terreinbeheerders, en het raadplegen van landelijke experts op fietsgebied.

Het onderzoek was vooral gericht op de ervaringen van fietsers in onze natuurgebieden, maar gaf ook informatie over andere gebruikersgroepen. Een onderzoeksbureau heeft de enquête uitgezet via sociale mediakanalen, donateurs, gemeentelijke websites en via de organisaties uit de klankbordgroep van het GNR. Dit leverde 1970 reacties op. Uit de enquête blijkt dat fietsers en andere recreanten heel tevreden zijn over hun bezoek. We kregen een dikke 8 van fietsers en wandelaars; ook van ruiters krijgen we een ruime voldoende met een 6,7. Overlast van de verschillende groepen gebruikers op dezelfde paden wordt vooral in het weekend en op feestdagen ervaren.

We kregen een dikke 8 van fietsers en wandelaars.

Het rapport van de evaluatie is [hier](#) te downloaden.

5. Communicatie en fondsenwerving

Vanuit het Marketing-Communicatieteam blikken we met voldoening terug op 2023. We hebben grote online zichtbaarheid kunnen realiseren op sociale media, mede door veel natuurnieuws en onze promofilm over het Goois Natuurreservaat. Met een korte versie hiervan zijn we een maand lang zichtbaar geweest in een commercial op de regionale televisie.

Ook waren we dit jaar op veel momenten en manieren offline te vinden. Zo hebben we geregeld dagbladen bereikt met nieuwsberichten en iedere twee weken verscheen er een column in alle Huis aan Huis bladen in het Gooi. Dankzij twee wervingscampagnes hebben we maar liefst 693 nieuwe donateurs mogen verwelkomen tegenover 441 opzeggingen. Onze nieuwsbrief, die elk seizoen verschijnt, krijgt steeds meer lezers. Ook de website heeft inmiddels een centrale plek in de organisatie.

Film Goois Natuurreservaat

Het Goois Natuurreservaat heeft in samenwerking met Visual Noise een prachtige korte film gemaakt over de natuur en natuurbeleving in het Gooi. Het filmpje werd de gehele maand april acht keer per dag als spotje uitgezonden via de regionale omroep RTV Noord-Holland. Hiermee wilden we onze bezoekers nog meer bewust maken van de waarde van de natuur in onze gebieden. Deze boodschap koppelden we aan een aanbieding voor een lentewandeling.

Bekijk onze korte film gemaakt over de natuur en natuurbeleving in het Gooi [hier](#).

Evenementen

We hebben dit jaar weer geslaagde evenementen georganiseerd. Dit konden we doen mede dankzij de steun van de Nationale Postcode Loterij. Het Lente- en Herfstfeest richtten zich vooral op jonge gezinnen met excursies, theater en activiteiten. Het Schaapscheerdersfeest in juni was met een grote markt, veel activiteiten, muziek, demonstraties en foodtrucks ook dit jaar weer een publiekstrekker. In september organiseerden we samen met de scouts van Scouting Heidepark, buurtbewoners, de bosgroep van het GNR en vele andere vrijwilligers de Clean-up Day in het natuurgebied Anna's Hoeve. Hier deden zo'n tachtig mensen aan mee.

Naast onze eigen evenementen waren we aanwezig bij verschillende evenementen in de omgeving. Het meest trots zijn we op de publieksmiddag die we samen met de provincie Noord-Holland organiseerden voor de opening van de natuurverbinding de Groene Schakel bij Anna's Hoeve. Vele honderden omwonenden kwamen af op onze uitnodiging. We kregen veel vragen en reacties over het nieuw ingerichte natuurgebied. We zijn enorm blij met deze betrokkenheid!

Informatiepanelen

Op zes voormalige zanderijen in het Gooi hebben we informatieborden geplaatst. Deze borden vertellen over de geschiedenis van de zanderijen en wat ze nu voor de natuur opleveren. Drie van deze informatieborden zijn mogelijk gemaakt door een bijdrage van Vereniging Vrienden van het Gooi (VVG). Bij de grafheuvels staan eveneens nieuwe infopalen en op de website van GNR kun je meer achtergrondinformatie hierover vinden.

In het nieuws

We vragen aandacht voor ons werk via de pers en sociale media. Dit jaar was er volop media-aandacht voor de terugkomst van de wolf in het Goois Natuurreservaat. Het leverde een paar weken lang mooie foto's op van onze natuurgebieden. De officiële opening van de Groene Schakel leverde naast regionale persaandacht een prachtig artikel op in dagblad Trouw over natuurverbindingen. Bij de opening werd een gedicht van Toon Hermans onthuld, dank aan de stichting Toon Hermans voor toestemming om dit te mogen gebruiken. Er was ook landelijke media-aandacht voor ons heidebeheer, nachtvinders en het blauwtongvirus op Radio 1. De landelijke broedseizoen campagne 'Welkom in de kraamkamer van Moeder Natuur' waar wij mede-initiatiefnemer van zijn, leverde voor het derde jaar mooie resultaten op met 4,2 miljoen views en 500 nieuwsberichten in heel Nederland.

Mensen die ons werk steunen

2.498

Papieren nieuwsbrief lezers

6.162

Lezers digitale nieuwsbrief

15.555

Facebookfans (4,4% gestegen)

93.973

Unieke bezoekers op de website in 2023

1.804

Volgers op Twitter (0,5% gestegen)

1.128

Volgers op LinkedIn (20% gestegen)

1.813

Volgers op Instagram (28,3% gestegen)

5.983
donateurs
in 2023

Stijging donateurs 9,5%

- Begunstigers en Gooise Natuurbeschermers
- Vrienden van de kudde
- Adoptanten van een schaap
- Adoptanten van een rund
- Giften
- Periodieke schenkingen

7 Bedrijven die ons steunen

Nieuwe donateurs

Jaarlijks zetten we in op de werving van nieuwe donateurs: 'Gooise Natuurbeschermers'. Zij helpen mee de natuur te behouden voor een bedrag vanaf 2,50 euro per maand. Als welkomstgeschenk ontvangen ze een GNR-klikosticker met een mooie natuurfoto. Daarnaast krijgen ze met hun donateurspas korting bij evenementen en enkele horecagelegenheden die aan onze natuurgebieden grenzen.

In 2023 hielden we twee wervingscampagnes. Een lid-werft-lid-actie, waarbij we bestaande donateurs vroegen iemand anders als gratis donateur aan te brengen. Deze tijdelijke donateurs zijn opgevolgd om betalend donateur te worden. Ook hebben we een directe donateurwerving mailing verstuurd naar 9.500 huishoudens in en nét buiten het Gooi. In de wervingsboodschap stond de relatie van de ontvanger met het dichtstbijzijnde GNR-natuurgebied centraal. Dit was een zeer succesvolle actie. In 2023 hebben we in totaal 320 nieuwe donateurs verwelkomd.

Relatiebeheer

Fondsenwerving bij het Goois Natuurreservaat richt zich op de pijlers donateurs, bedrijven, nalatenschappen, vermogensfondsen en grote gevers. Het jaar 2023 heeft een mooie groei laten zien. Vanuit enkele vermogende particulieren is steun toegezegd voor grote projecten als Plan Huydecopersweg en de nieuwbouw van groepsverblijf 't Laer. Wat betreft donateurs steunden 5.983 mensen ons, mede dankzij een succesvolle wervingsactie bij omwonenden rond GNR-natuurgebieden. We verwelkomden twee nieuwe bedrijfsbeschermers. Andere bedrijven steunden ons onder meer bij de aanleg van nieuwe kleuterwandelpaden en een recreatiepad nabij het Laapersveld. Eind november hebben we voor het eerst een nalatenschapsbijeenkomst georganiseerd. Deze middag is goed ontvangen en verschillende genodigden gaven aan de Gooise natuur een plek in hun testament te willen geven. In 2023 ontvingen we geregeld cheques en bijdragen van (lokale) vermogensfondsen en serviceclubs, zoals Ronde Tafel Gooi/Eem 141, Lions Blaricum/Laren, Dinamo Fonds-schaapskuddes en Stichting A.A.M. Bijleveld. Dankzij al deze financiële steun kunnen wij de Gooise natuur beschermen en mensen hiervan laten genieten.

6. Educatie en Vrijwilligers

Op het vlak van educatie en vrijwilligers is het een dynamisch jaar geweest. In januari is een nieuwe coördinator vrijwilligerswerk en educatie gestart als opvolger van Jaap Vlaanderen, die zich ruim veertig jaar heeft ingezet voor het GNR. Dit betekende een kennismaking met de ruim 350 vrijwilligers en hun werkzaamheden. Zij dragen bij aan het beschermen, monitoren en behouden van de Gooise natuur. Daarmee vormen ze een belangrijke en waardevolle toevoeging aan onze organisatie. Ook het uitvoeringsprogramma van de Educatievisie is overgedragen in het afgelopen jaar. Natuurliefhebbers hebben vrijwel allemaal in hun jeugd ervaringen opgedaan in de natuur die ervoor zorgen dat zij zich nu sterk maken voor het behoud ervan. Daarom wil het Goois Natuurreservaat nadrukkelijk ook kinderen en jongeren welkom heten in haar gebieden en hen de natuur laten ervaren en beleven.

Kleuterpaden

Een van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma Educatievisie was het vernieuwen van de twee educatieve kleuterpaden in onze gebieden. Met de kleuterpaden willen we gezinnen en scholen verleiden om meer de natuur in te gaan. Zo gaan kinderen de natuur weer omhelzen en snappen ze wat natuur eigenlijk is. De kleuterpaden 'Lammetje ontdekt de Gooise heide' en 'Mol ontdekt het Gooise bos' zijn speciaal gericht op kinderen van 3-6 jaar. Beide kleuterpaden zijn opgefrist met een nieuw doe-pakketje en educatieve attributen langs de route. Scholen kunnen gebruik maken van deze paden door middel van een lesbrieven voor de leerkrachten. Ook losse bezoekers zonder boekje en doe-pakket kunnen de routes lopen. Het GNR zorgt hiermee dat ieder kind kan kennismaken met de Gooise natuur. In april zijn de kleuterpaden feestelijk geopend met hulp van een kleuterklas van basisschool de Wilge.

Uitvoeringsprogramma Educatievisie

In 2022 zijn we gestart met het ontwikkelen en implementeren van het educatieve uitvoeringsprogramma 'Leren in en over het Goois Natuurreservaat'. Dit programma is mede mogelijk gemaakt door Vereniging Vrienden van het Gooi. De Vrienden van het Gooi en het GNR onderkennen beide het belang van natuureducatie, om zo kinderen en jongeren in contact te brengen met hun natuurlijke leefomgeving. Afgelopen jaar zijn drie lesprogramma's uitgevoerd: 'Paddenpad Excursie' voor groep 5/6 (vijftien klassen; 383 leerlingen), 'Ontdek de Gooise Heide' voor groep 7 (zeventien klassen; 409 leerlingen) en 'Natuurbrugexcursie' voor het voortgezet onderwijs (vier scholen; 350 leerlingen). We hebben met onze educatieve programma's, lessen en aanvullende activiteiten in totaal zo'n 1400 kinderen in het Gooi in contact gebracht met hun natuurlijke leefomgeving. Daarnaast hebben we voor (aankomende) leerkrachten inspiratiesessies en excursies verzorgd.

- Lesprogramma's basisschool: **792 leerlingen**
- Lesprogramma voortgezet onderwijs: **350 leerlingen**
- Bereik andere educatieve activiteiten: **~250 leerlingen/kinderen (ook BSO's)**
- Totaal bereik educatieve programma's, lessen en activiteiten: **~1400 kinderen**
- Vervolg- en beroepsonderwijs (bijvoorbeeld groene opleidingen Velp/Almere of docenten in opleiding): **80 leerlingen**
- **Twee** inspiratiesessies voor leerkrachten

De educatieve publieksactiviteiten zijn uitgebreid met nieuwe excursies. Ook hebben de themamiddagen in de Schaapskooi Blaricummerheide een nieuwe invulling gekregen. Hierdoor kun je vrijwel ieder weekend deelnemen aan een educatieve excursie of activiteit in een van onze natuurgebieden. In 2024 werken we verder aan een doorlopende leerlijn van groep één van het basisonderwijs tot klas zes vwo van het voortgezet onderwijs, en aan een breed scala van activiteiten voor gezinnen en volwassenen.

- Maandelijkse GNR-excursies: **600 bezoekers**
- Excursies opening Groene Schakel: **150-200 belangstellenden**
- Midzomeravond excursie: **60 bezoekers**
- Excursies/activiteiten op aanvraag: **24**
- Activiteiten met strategische partners (zoals Probus en raadsleden): **12**

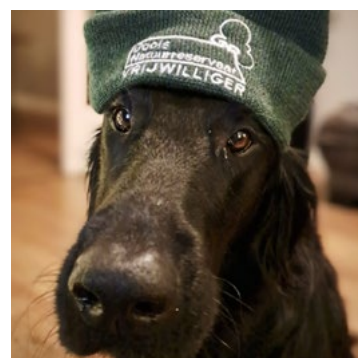
Zoekkaarten

We hadden al een Heidezoekkaart waarop je kunt zien welke soorten er op de heide leven. Als aanvulling hierop hebben we afgelopen jaar een Boszoekkaart ontwikkeld. Op deze herkenningskaart vind je illustraties van amfibieën, reptielen, zoogdieren, vogels, insecten, (korst)mossen, planten, bomen en struiken die in de Gooise bossen voorkomen. De kaarten zijn verkrijgbaar in onze webshop en zijn inzetbaar voor natuureducatie.

Vrijwilligers

In maart is een vrijwilligerstevredenheidsonderzoek gehouden met positieve resultaten. De vrijwilligers geven gemiddeld een 8.1 voor hun vrijwilligerswerk bij het GNR. Een wens die naar voren kwam, was om beter meegenomen te worden bij veranderingen in de organisatie. Daarom zijn we gestart met een nieuws mailing speciaal voor de vrijwilligers. Ook zijn we gestart met een bijeenkomst voor de contactpersonen van de monitoringsgroepen om zo kennisuitwisseling te bevorderen. Daarnaast is er een nieuwe vrijwilligersgroep opgericht die helpt bij de Schaapskooi Blaricummerheide. In totaal hebben we 38 nieuwe vrijwilligers verwelkomd. We bieden trainingen en workshops aan om de vrijwilligers nog beter te betrekken bij ons werk. Voorbeelden hiervan zijn een broeihopendag, een workshop over inheems plantgoed (onderdeel van een 'Betrekken bij Groen Fonds' subsidie) en een GNR-cursus speciaal voor de IVN-gidsen in onze gebieden. Ook is er aandacht voor veiligheid met cursussen AED en veldhulpverlening.

7. Aankoop en grondzaken

Op het gebied van vastgoed en grondzaken heeft zich een aantal zaken afgespeeld. We hebben grondaankopen voorbereid en vastgoed verkocht. Ook blijven we onze grenzen in stand houden.

Afstoten vastgoed

Het woonhuis Langerhuizenweg 1 in Huizen is verkocht. We hebben voorbereidingen getroffen om de Goyergacht Zuid 37 in Eemnes te verkopen. Hierover is inmiddels overeenstemming bereikt en de levering vindt plaats in 2024. Daarnaast treffen we voorbereidingen om enkele vrij van huur komende woningen in de verkoop te zetten.

Grondzaken

In 2023 hebben we voorbereidingen getroffen voor de grondruil met ProRail. Alle aktes zijn getekend en de levering vindt in 2024 plaats. Dit geldt eveneens voor het verkrijgen van een natuurgebied genaamd Groeve De Kort; deze oude zandafgraving met bos ligt in de gemeente Gooise Meren.

Grenskwesties

In vervolg op de inventarisatie van grenskwesties zijn er negen nieuwe grensissues opgepakt. Er lopen constructieve gesprekken met de aanwonenden over oplossingen. Elke dossier is anders en wordt daarom ook anders aangepakt. Dit varieert van terugvorderen, grondruil (in moeilijk oplosbare situaties) tot tijdelijke persoonsgebonden gebruiksovereenkomsten (uitsterf beleid).

Opstalrechten

Diverse partijen hebben eigendommen op het grondgebied van het Goois Natuurreservaat. Bijvoorbeeld transformatorkasten, kabels en leidingen, maar ook scoutinggebouwen. Door middel van opstalrechten worden het eigendom en grondgebruik meer specifiek vastgelegd. Het toenemende landelijke stroomverbruik en de verzwaring van het elektriciteitsnet gaan gepaard met meer aanvragen voor het plaatsen van elektrahuisjes op ons grondgebied. Bij de verschillende scoutinggroepen die zijn gehuisvest in het Goois Natuurreservaat is sprake van sterk verouderde huurcontracten. Alle oude huurcontracten worden in de komende jaren omgezet naar opstalcontracten.

8. Organisatie en bestuur

Inleiding

Het bestuur en de werkgorganisatie hebben in 2023 een aantal belangrijke stappen gezet richting een toekomstbestendige organisatie. Er is een nieuwe participantenovereenkomst getekend, zodat het Goois Natuurreservaat ook in de toekomst breed gedragen blijft door de vijf Gooise gemeenten. Het GNR blijft aantrekkelijk als werkgever en dit jaar hebben we maar liefst zeven vacatures soepel kunnen invullen. We hebben nieuwe samenwerkingsmogelijkheden verkend met de koepelorganisatie LandschappenNL. Ook op het gebied van duurzaamheid zijn er ontwikkelingen: de voorbereidingen voor de aanleg van zonnepanelen zijn in volle gang.

Nieuwe participantenovereenkomst

Het jaar 2023 is door het bestuur afgesloten met een bijzonder moment: het ondertekenen van de participantenovereenkomst. Omdat de gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland per 2021 zijn uitgetreden, moest deze worden geactualiseerd evenals een regeling hoe om te gaan met de uitredgelden. Hieruit blijkt dat het Goois Natuurreservaat nog steeds wordt gedragen door de participanten in haar missie om de Gooise natuur ten eeuwigen dage te beschermen én toegankelijk te houden voor de inwoners van het Gooi. Om dit belangrijke moment kracht bij te zetten en als symbool voor de eeuwigheidswaarde, hebben we de zittende bestuursleden een passend cadeau gegeven: een estafettestokje van acaciahout uit onze terreinen. Deze kunnen de bestuursleden doorgeven aan hun opvolger als de tijd daar is.

Vaststellen jaarstukken

Het bestuur heeft de begroting 2024, eerste begrotingswijziging 2023, de jaarrekening en het jaarverslag 2022 vastgesteld. Deze zijn volgens de statuten aangeboden aan de gemeenteraden van de Gooise gemeenten; hiermee wordt de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen. De gemeenten Hilversum, Huizen, Laren en Blaricum hebben laten weten in te stemmen met de begroting. Gemeente Gooise Meren heeft een zienswijze ingebracht. Hierin complimenteert zij GNR met het verrichte werk en geeft aan te verwachten dat GNR de kostenstijging als gevolg van looninflatie binnen de bestaande begroting opvangt. Het bestuur heeft kennisgenomen van deze zienswijze en heeft besloten de begroting 2023 ongewijzigd vast te stellen.

Nieuw beleidsplan 2024-2027

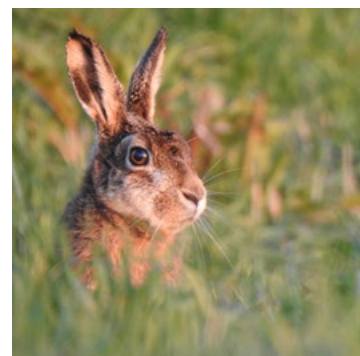
Naast de beheervisie is behoefte aan een brede kijk op alle taken en werkzaamheden van het GNR die richting geeft aan de keuzes die we maken, inclusief ambities en toekomstige opgaven. Dit alles vindt zijn beslag in ons beleidsplan; het is de hedendaagse vertaling van de statutaire doelstelling van het GNR. Het nieuwe beleidsplan voor de periode 2024-2027 is opgesteld na diverse consultatiebijeenkomsten met raadsleden, ambtenaren, klankbordgroep, het bestuur en de medewerkers. Het beleidsplan is in december door het GNR-bestuur vastgesteld en wordt begin 2024 voor een zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Dan is het ook voor iedereen beschikbaar op onze website.

Belangrijkste speerpunten:

- Een offensievere grondverwervingsstrategie
- Blijven opkomen voor natuur en landschap bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Het beheer richten op versterking van biodiversiteit, natuurverbindingen en werken aan een verbeterde balans tussen recreatie en natuur
- Versterking van educatie, fondsenverwerving en het draagvlak onder de inwoners van het Gooi (ambassadeurschap)
- Duurzaamheid versterken binnen de bedrijfsvoering en het realiseren van een toekomstbestendige huisvesting van de organisatie

Nationale Postcodeloterij

Met de Nationale Postcode Loterij zijn gesprekken gevoerd over het beneficiërschap in de toekomst. GNR ontvangt op dit moment een jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van projecten op basis van een overeenkomst voor drie jaar. Deze overeenkomst loopt tot en met 2024. In een evaluatie wordt besproken of en zo ja, op welke wijze de NPL de bijdragen gaat voortzetten. Hiervoor is aansluiting bij een landelijke organisatie van belang. Momenteel voert het GNR gesprekken met de koepelorganisatie LandschappenNL waarin provinciale landschappen en landschapsbeheerorganisaties zijn vertegenwoordigd. Het Goois Natuurreservaat heeft wat betreft doelstellingen en werkwijze een vergelijkbare signatuur als de andere natuur- en landschapsbeheerorganisaties die hierbij zijn aangesloten.

Stichting Steun Goois Natuurreservaat

Het bestuur heeft de contacten onderhouden met de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Dankzij een bijdrage van de NPL, via de Stichting Steun, is het plan voor de nieuwe bebording in het Goois Natuurreservaat goedgekeurd.

Stichting Duurzaam Monnikenbergfonds

Het bestuur heeft zitting in de Stichting Duurzaam Monnikenbergfonds. Momenteel wordt een addendum voorbereid op de samenwerkingsovereenkomst, zodat er duidelijkheid komt over de toegezegde beheer- en inrichtingsgelden; ook wordt de governance versimpeld.

Klankbordgroep Gebruikers

De Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen Goois Natuurreservaat is drie keer bij elkaar geweest. In deze klankbordgroep hebben vertegenwoordigers van lokale natuur-, recreatie en erfgoedorganisaties zitting. Zij denken mee en geven adviezen aan de directeur-rentmeester over actuele thema's en projecten, waaronder het nieuwe beleidsplan, het begrazingsbeheer, het fietsbeleid, de projecten natuurbrug Westerheide, Plan Huijdecopersweg, Voltooiing De Groene Schakel en natuurverbindingen Laarderhoogt en Hoorneboeg. Het bestuur is op de hoogte gebracht van de onderwerpen die in de klankbordgroep aan bod zijn gekomen.

Interne organisatie

In 2023 hebben we een ICT-visie ontwikkeld die richting geeft aan de digitalisering van onze bedrijfsprocessen. Dit jaar hebben we onder meer een systeem voor aanvragen van activiteiten in onze terreinen ontwikkeld. Daarnaast is de donateursadministratie naar ons eigen systeem overgezet. Zo zijn we minder afhankelijk van een derde partij en kunnen we zelf grip houden op dit proces. Dit jaar stond ook het voorbereiden van de migratie van telefonie, werkdocumenten en ons archief naar de cloud op het programma. De telefonie is inmiddels afgerond; de migratie van alle bestanden en het archief krijgt de komende jaren vorm. In 2023 is het strategisch personeelsplan (SPP) vertaald naar een uitvoeringsagenda. Verder zijn er zes vacatures uitgezet die allemaal zijn ingevuld.

Integriteitsbeleid

In 2023 is er in de teams aandacht besteed aan het thema integriteit en de gedragscode. De (externe) vertrouwenspersoon van Goois Natuurreservaat heeft over 2023 geen meldingen ontvangen op het gebied van integriteit. Ook intern zijn geen meldingen ontvangen.

Belangrijkste punten personeelsplan:

- Strategische MT-sessie over aanpak werkdruk
- In eigen beheer overnemen van regulier fietspadenonderhoud (vacature ingevuld)
- Stagebeleid
- Aanzet opleidingsplan

Duurzame ontwikkelingsdoelen (Global Goals)

Het GNR heeft sinds 2021 de Global Goals omarmd die het meest aansluiten op haar doelen en taken:

3-Goede gezondheid en welzijn

In lijn met onze Educatievisie zijn er dit jaar weer veel activiteiten voor jongeren geweest in onze terreinen. Zie hoofdstuk Educatie

6-Schoon water en sanitair

Drinkwaterbedrijven PWN, Vitens en Waternet verkennen of een systeem van wateraanvoer en infiltratie op het Gooi een haalbaar concept kan vormen voor een gezond watersysteem. Daarmee kan het diverse watergerelateerde doelen dienen, zoals drinkwatervoorziening: Project Water Aanvoer en Aanvulling Gooi (WAAG). GNR droeg in 2023 vanuit het perspectief van natuurbescherming bij aan de verkenningsfase van dit project.

13-Klimaatactie

In 2022 begonnen we met een inventarisatie van de duurzaamheid van onze gebouwen. We hebben een uitvraag gedaan naar de aanleg van zonnepanelen op de gebouwen, waaronder ons kantoor, de infoschuur en schaapskooi Laren. Begin 2024 worden deze aangelegd. Daarnaast hebben we een begin gemaakt met het elektrificeren van ons machine- en wagenpark door de aanschaf van een elektrische shovel, een eerste elektrische bedrijfsauto en de aanleg van een laadpunt.

15-Leven op land

Bij deze doelstelling ligt het accent op het duurzaam beheer van onze terreinen, het beschermen van de ecosystemen en het behouden en vergroten van de biodiversiteit. Zie hoofdstuk Beheer

17-Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

In de N525 bij Laren wordt de aanleg van een ecoduct voorbereid: Natuurbrug Westerheide. Deze natuurverbinding is een belangrijke schakel in het Natuurnetwerk Nederland. De provincie is opdrachtgever en de gemeenten Laren en Hilversum en het Goois Natuurreservaat zijn nauw betrokken. In 2023 zijn in opdracht van provincie Noord-Holland diverse onderzoeken uitgevoerd, onder meer naar de cultuurhistorische waarden. Die zijn behandeld in de Adviescommissie voor de ruimtelijke ontwikkeling van provincie Noord-Holland. Daarnaast hebben bijeenkomsten plaatsgevonden met wethouder en raadsleden van gemeente Laren.

Organisatie

Organisatie

38 FTE afgerond

43 Mensen in dienst

20 Vrouwen
23 Mannen

Directeur-
Rentmeester

Projecten

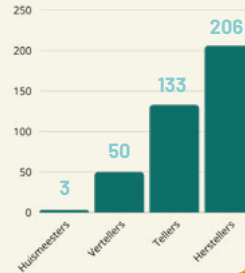
Beleid, onder-
steuning &
externe relaties

Terreinbeheerder

360 vrijwilligers

Sommige vrijwilligers hebben meerdere rollen. Het aantal uren gemaakt door de vrijwilligers is omgerekend 14 FTE.

9. Financiën

Balans na resultaatbestemming per 31 december

bedragen x € 1.000

	2023		2022	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	830		760	
		830		760
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa	1.267		938	
Liquide middelen	1.713		1.546	
Onderhanden werk projecten	65			
		3.045		2.484
TOTAAL ACTIVA		3.875		3.244
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Kapitaal	0		0	
Algemene reserve	172		239	
Bestemmingsreserves	2.659		1.625	
Bestemmingsfonds	180		164	
		3.012		2.028
Vorzieningen				
Voorziening baggeren	84		84	
Voorziening personele verplichtingen	192		192	
		276		276
Kortlopende schulden				
Crediteuren	213		328	
Onderhanden projecten			140	
Overige schulden en overlopende passiva	374		472	
		588		940
TOTAAL PASSIVA		3.875		3.244

Staat van baten en lasten naar kostensoorten

bedragen x €1.000			
LASTEN (=uitgaven)	jaarrek	gew.begr.	jaarrek.
	2023	2023	2022
<i>Personeel</i>			
Lonen en salarissen	3.011	3.007	2.660
Overige personeelskosten	152	132	116
Inhuur	33	22	43
<i>sub-totaal personeel</i>	3.196	3.161	2.819
<i>Bedrijfsvoering</i>			
Huisvesting	108	120	117
Automatisering	132	109	104
Kantoorkosten	75	89	68
Afschrijvingen	126	177	124
<i>sub-totaal bedrijfsvoering</i>	441	494	413
<i>Algemene organisatiekosten</i>	182	134	180
<i>Beheerlasten</i>	1.591	1.854	1.711
<i>Projecten exclusief personeelslasten</i>			
Werk derden	1.039	1.215	1.240
<i>sub-totaal projecten</i>	1.039	1.215	1.240
Totaal van de lasten	6.448	6.857	6.363
<i>Toevoegingen aan reserves/bestemmingsfondsen</i>			
Natuurbeheer	236	209	270
Vervanging materieel RPV	11	11	13
(Groot onderhoud) gebouwd vastgoed	940	935	57
Toekomstige investeringen GNR	0	0	0
Exploitatie Infoschuur	11	0	3
Verwervingen, inrichting & instandh.	8	0	36
Natuurontwikkeling & bosverrijking	10	0	10
<i>sub-totaal reservemutaties</i>	1.216	1.155	390
Totale lasten:	<u>7.665</u>	<u>8.012</u>	<u>6.753</u>
Positief jaarrekening saldo			57

Staat van baten en lasten naar kostensoorten

bedragen x €1.000			
BATEN (= inkomsten)	jaarrek 2023	gew.begr. 2023	jaarrek. 2022
<i>Eigen inkomsten</i>			
Huren en pachten	441	441	431
Beheervergoedingen van derden	51	25	51
Overige eigen inkomsten	1.170	1.144	264
Eigen inkomsten - fondsenwerving	156	126	240
Overige opbrengsten - rente	21		
sub-totaal eigen inkomsten	1.839	1.737	986
<i>Subsidies en bijdragen van derden</i>			
Subsidie Natuur en Landschap SNL	1.066	1.066	875
Overige subsidies	69	69	32
Bijdrage Steunstichting	120	116	113
sub-totaal subsidies en bijdragen	1.255	1.251	1.021
<i>Projecten</i>			
Bijdragen Steunstichting	719	1.230	994
Overheidsbijdragen	35	0	0
Bijdragen derden	40	0	101
Fondsenwerving	20	0	250
Mutatie onderhanden werk	206	108	-100
sub-totaal projecten	1.019	1.338	1.245
Totaal van de eigen baten	4.113	4.325,9	3.252
Participantenbijdragen	3.319	3.319	3.272
<i>Aanwendungen van reserves/bestemmingsfondsen</i>			
Natuurbeheer	17	9	112
Algemene egalisatie reserve	154	251	48
(Groot onderhoud) gebouwd vastgoed	43	108	0
Toekomstige investeringen GNR	0	0	0
Exploitatie Infoschuur	0	0	12
Verwervingen, inrichting & instandh.	0	0	110
Natuurontwikkeling & bosverrijking	13	0	4
sub-totaal reservemutaties	227	367	286
Totale baten:	<u>7.659</u>	<u>8.012</u>	<u>6.810</u>
Negatief jaarrekening saldo	6		

Overzicht van uitgaven en inkomsten per programma

bedragen x € 1.000 (inclusief reserve mutaties)			
	uitgaven	inkomsten	saldo
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	4.087	2.924	-1.163
Projecten	1.302	1.154	-146
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	667	331	-337
Bestuursondersteuning, belangenbehartiging, beleid en participanten	1.728	3.369	1.640
	<u>7.784</u>	<u>7.778</u>	<u>-6</u>

Totale participantenbijdrage 2023

Participanten	Bijdrage regulier beheer	Bijdrage beheer rijwielpaden	2023
Gemeente Blaricum	€ 118.850	€ 8.420	€ 127.270
Gemeente Gooise Meren	€ 563.830	€ 17.400	€ 581.230
Gemeente Hilversum	€ 882.100	€ 28.670	€ 910.770
Gemeente Huizen	€ 392.710	€ 16.680	€ 409.390
Gemeente Laren	€ 110.820	€ 7.540	€ 118.360
Uit afkoopsom voormalige participanten			€ 1.172.060
Totalen	<u>€ 2.068.310</u>	<u>€ 78.710</u>	<u>€ 3.319.080</u>

Klik op dit icoon om terug te keren
naar deze inhoudsopgave

Colofon

Stichting Goois Natuurreservaat

Nieuwe Meentweg 2
1217 DZ Hilversum
Postbus 1001
1200 BA Hilversum

gooisnatuurreservaat@gnr.nl
www.gnr.nl • +31 (0) 35 6214598

kvk nummer: 41223080
RSIN/fiscaal nummer: 001939270

Fotografie: Marc Draak, Dolf van Elten, Gerke van de Hoef, Sjaak Hoogendoorn,
Arie van den Hout, Rogier Reker, Bart Siebelink, Goois Natuurreservaat en
Provincie Noord- Holland

Vormgeving: o-merel.nl

Wij worden gesteund door:

Volg ons op:

  @gooisnatuurreservaat @mooigooi

Jaarrekening 2023

Stichting Goois Natuurreservaat

Koester ons groene thuis

Het Goois Natuurreservaat wordt gesteund door onder andere de Nationale Postcode Loterij

COLOFON

Uitgave:

Stichting Goois Natuurreservaat

Nieuwe Meentweg 2

1217 DZ Hilversum

Postbus 1001

1200 BA Hilversum

www.gnr.nl

kvk nummer: 41223080

rsin nummer: 001939270

Inhoudsopgave	pagina
<i>Jaarrekening</i>	
Financieel verslag	5
Balans per 31 december	12
Staat van baten en lasten	14
Kasstroomoverzicht	16
Algemene toelichting en waarderingsgrondslagen	17
Toelichting op de balans	23
Toelichting op de staat van baten en lasten	32
Overige mededelingen	36
<i>Overige gegevens</i>	
Bestemming resultaat	38
Bestuursleden	38
Controleverklaring	39
<i>Bijlagen</i>	
Bijlage I Verloop nog te ontvangen bijdragen participanten	43
Bijlage II Opgaaf doorschuif BTW	45
Bijlage III Projectenoverzicht	47
Bijlage IV Staat van baten en lasten naar functionele GNR-indeling	48
Bijlage V Toelichting staat van baten en lasten functionele GNR-indeling	52

Jaarrekening 2023, Stichting Goois Natuurreservaat

Financieel verslag

Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening van de Stichting Goois Natuurreservaat over het jaar 2023. Het resultaat voor resultaatbestemming over het boekjaar 2023 bedraagt inclusief een bijzondere bate vanwege de opbrengst van de verkoop van een dienstwoning € 983.841 positief (begroot 2023 € 787.838 positief inclusief bijzondere baten). Na verwerking van de dotaties/onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, resteert een negatief saldo van € 5.800. In 2022 bedroeg het resultaat na verwerking van de reservemutaties € 57.327 positief. Het negatieve saldo over 2023 wordt onttrokken aan de algemene egalisereserve.

In het financiële verslag wordt achtereenvolgens ingegaan op de ontwikkelingen van de participantenbijdrage, de organisatie en de financiële positie. De jaarrekening bevat de balans, de staat van baten en lasten, de waarderingsgrondslagen, de toelichting op de balans, de toelichting op de staat van baten en lasten en de toelichting op de projecten.

Leeswijzer

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Rekeningsaldo gesplitst naar herkomst

Onderstaand overzicht geeft de werkelijke gerealiseerde saldi ten opzichte van de geraamde saldi (inclusief reserve mutaties) per onderdeel weer, voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 4 en 5 van deze jaarrekening.

	<i>rekening</i>	<i>begroot</i>	<i>verschil</i>	
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ -1.163.089	€ -1.304.255	€ 141.167	V
Projecten	€ -147.495	€ -42.790	€ -104.705	N
Communicatie, educatie, voorlichting, vrijwilligers & draagvlak	€ -335.833	€ -317.245	€ -18.588	N
Bestuursondersteuning, belangenbehartiging, beleid & participatie	€ 1.640.616	€ 1.664.290	€ -23.674	N
Jaarrekening saldo 2023	<u>€ -5.800</u>	<u>€ 0</u>	<u>€ -5.800</u>	N

V=voordelig N=nadelig

Participantenbijdragen

Het werk van het Goois Natuurreservaat wordt mede mogelijk gemaakt door de bijdrage van de participanten in de exploitatie van de stichting. De participantenbijdrage 2023 is nog berekend op grond van de in 1992 getekende overeenkomst. De vijfjaarlijkse budgetperiode uit de overeenkomst (art.2 lid 1) liep tot en met het jaar 2011. Lopende het dienstjaar 2012 is besloten de vijfjaarlijkse budgetperiode te verlengen en jaarlijks te bezien, tot er meer duidelijkheid kwam in de procedure met de uittredende participanten. In de bestuursvergadering van december 2023 is de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf Gooise participanten vastgesteld en getekend.

Als gevolg van de uittreding komt de exploitatiebijdrage nu volledig voor rekening van de Gooise participanten en is de toenmalige verdeelsleutel komen te vervallen. De verdeling over de Gooise participanten is conform de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst gebaseerd op het inwoneraantal per 1 januari van het voorafgaande dienstjaar.

In de uittredingsovereenkomsten met de voormalige participanten Provincie Noord-Holland en de Gemeente Amsterdam zijn per 1 januari 2021 respectievelijke uittreedsommen van € 16 en ruim € 5,2 miljoen afgesproken. In 2022 heeft de provincie onder aftrek van de bijdrage 2021, haar bijdrage betaalbaar gesteld. De afkoopsom van de gemeente Amsterdam bestond uit een bijdrage ineens van

€ 4 miljoen en een jaarlijkse bijdrage van € 312.570 gedurende de periode van 2021 tot en met 2024. De provincie en de gemeente Amsterdam hebben de éénmalige uittreedsommen, in afwachting van een definitieve beheervorm, overgemaakt aan de participant Huizen. Het begrote aandeel van de provincie in de jaarlijkse participantenbijdrage 2023 is door de gemeente Huizen aan het GNR overgemaakt. Het jaarlijkse bedrag van de gemeente Amsterdam, als onderdeel van de afgesproken afkoopsom, wordt tot en met 2024 rechtstreeks aan het GNR overgemaakt en is voor het jaar 2023 in deze jaarrekening verantwoord. Na ondertekening van de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst is het resterende bedrag van de eenmalige uittreedsommen door de gemeente Huizen op basis van de inwoneraantallen van 1 januari 2021 overgemaakt aan de overgebleven participanten.

Participantenbijdragen inclusief rijwielpadenbijdrage							
Jaar	uitgangs- punt	loon/prijs stijging	beleidsplan 2017-2020	bijdrage beheer	bezuinigingen/ bijz. mutatie	bijdrage totaal	
2014	€ 1.876.120	€ 33.240		€ 1.909.360	-€ 66.710	€ 1.842.650	
2015	€ 1.909.360	€ 0		€ 1.909.360		€ 1.909.360	
extra bijdrage 2015 *1				€ 249.885		€ 249.885	
jaarrekening 2016	€ 1.909.360	€ 34.350		€ 1.943.710		€ 1.943.710	
transitiebijdrage 2016 *2	€ 0	€ 0		€ 205.017		€ 205.017	
jaarrekening 2017	€ 1.943.710	€ 32.160	€ 420.000	€ 2.395.870		€ 2.395.870	
transitiebijdrage 2017 *2	€ 0	€ 0		€ 208.899		€ 208.899	
jaarrekening 2018	€ 2.395.870	€ 51.100	€ 345.000	€ 2.791.970		€ 2.791.970	
transitiebijdrage 2018 *2				€ 210.000		€ 210.000	
jaarrekening 2019	€ 2.791.970	€ 55.430	€ 260.000	€ 3.107.400		€ 3.107.400	
jaarrekening 2020	€ 3.107.400	€ 83.100	€ 75.000	€ 3.265.500		€ 3.265.500	
jaarrekening 2021 *3	€ 3.265.500	€ 77.040		€ 3.342.540	-€ 7.460	€ 3.335.080	
jaarrekening 2022 *4	€ 3.342.540	€ 31.000		€ 3.373.540	-€ 101.210	€ 3.272.330	
begroting 2023	€ 3.272.330	€ 46.750		€ 3.319.080		€ 3.319.080	
jaarrekening 2023	€ 3.272.330	€ 46.750		€ 3.319.080		€ 3.319.080	

1. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is door een aantal participanten een extrabijdrage van € 1,- per inwoner toegezegd. Daarnaast is in de dagelijks bestuur vergadering van 15 oktober 2015 besloten dat de participanten bijdragen in de gemaakte kosten in het kader van het verkennend onderzoek naar mogelijke samenwerkingspartners over de jaren 2014 en 2015.
2. In het kader van het transitieproces 2016-2018 is door de Gooise participanten besloten om gedurende die periode, afhankelijk van de ingediende transitiebegroting, een bijdrage van € 1,- per inwoner beschikbaar te stellen.
3. In de uittredingsovereenkomst met de participant Amsterdam is afgesproken dat Amsterdam, naast de uittredingssom van € 4 miljoen, gedurende de periode 2021-2024 nog een gefixeerd bedrag van € 312.570 per jaar bijdraagt. Het bedrag van € 7.460 is het verschil tussen de geraamde en ontvangen bijdrage 2021.
4. In 2022 is, exclusief looncompensatie, een bezuiniging doorgevoerd van 3% op de geraamde participantenbijdrage 2021.

De participantenbijdrage voor 2023 is als volgt verdeeld:

Bijdragen participanten 2023

Participant	Verdeling	Bijdrage
Gooise gemeenten		€ 2.147.020
Jaarlijkse bijdrage Amsterdam t/m 2024	Vast bedrag	€ 312.570
Uittreedsom Provincie Noord-Holland (PNH)		€ 859.490
Bijdragen participanten		€ 3.319.080

Bijdragen Gooise gemeenten

Gemeente	Inwoners Per 01-01-22	Bijdrage
Gemeente Blaricum	12.358	€ 127.270
Gemeente Gooise Meren	58.846	€ 581.230
Gemeente Hilversum	91.721	€ 910.770
Gemeente Huizen	40.941	€ 409.390
Gemeente Laren	11.526	€ 118.360
Bijdragen Gooise gemeenten	215.392	€ 2.147.020

Rijwielpaden 't Gooi

Met ingang van 2006 maakt het beheer van de fietspaden in het Gooi van de Rijwielpadenvereniging Gooien Eemland onderdeel uit van de begroting van het Goois Natuurreservaat.

Het dienstjaar 2023 is het laatste jaar waarbij de bijdrage voor het onderhoud van de fietspaden afzonderlijk inzichtelijk is gemaakt en berekend. Vanaf het dienstjaar 2024 maakt de bijdrage integraal onderdeel uit van de jaarlijkse participanten bijdrage en wordt verdeeld naar inwoneraantal.

Bijdrage 2023	€ 138.020 verdeling	berekend aandeel	corr. PNH uitreding	bijdrage 2023
Gemeente Blaricum	10,3%	€ 14.240	€ -5.820	€ 8.420
Gemeente Gooise Meren	21,3%	€ 29.440	€ -12.040	€ 17.400
Gemeente Hilversum	38,7%	€ 53.360	€ -24.690	€ 28.670
Gemeente Huizen	20,4%	€ 28.220	€ -11.540	€ 16.680
Gemeente Laren	9,2%	€ 12.760	€ -5.220	€ 7.540
totalen	100,0%	€ 138.020	€ -59.310	€ 78.710

Recapitulatie totale participantenbijdrage 2023

Participanten	Bijdrage regulier beheer	Bijdrage beheer rijwielpaden	Totale bijdrage 2023	Ontvangen 2023	Nog te ontvangen 2023
Aandeel PNH uittreedsom	€ 800.180	€ 59.310	€ 859.490	€ 859.490	€ 0
Uittreedsom Amsterdam 2023	€ 312.570	€ 0	€ 312.570	€ 312.570	€ 0
Gemeente Blaricum	€ 118.850	€ 8.420	€ 127.270	€ 127.270	€ 0
Gemeente Gooise Meren	€ 563.830	€ 17.400	€ 581.230	€ 581.230	€ 0
Gemeente Hilversum	€ 882.100	€ 28.670	€ 910.770	€ 910.770	€ 0
Gemeente Huizen	€ 392.710	€ 16.680	€ 409.390	€ 409.390	€ 0
Gemeente Laren	€ 110.820	€ 7.540	€ 118.360	€ 118.360	€ 0
Totalen	<u>€ 3.181.060</u>	<u>€ 138.020</u>	<u>€ 3.319.080</u>	<u>€ 3.319.080</u>	<u>€ 0</u>

Personeel

De rechtspositie en daarmee de bezoldiging is gebaseerd op de provinciale rechtspositieregeling. Op grond hiervan delen wij mee dat binnen de stichting er geen werknemers zijn die een inkomen genieten dat meer bedraagt dan het inkomen van een minister, zoals bedoeld in artikel 2.3 lid 1 van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) en/of de door de Provincie Noord-Holland te hanteren inkomensnorm gesubsidieerde instellingen, zijnde in 2023 € 223.000 inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage. Zie voor het WNT-verantwoordingsdocument, het onderdeel "Overige mededelingen" pagina 37 van deze jaarrekening.

De bestuursleden (zie "Overige gegevens" voor alle leden welke per 31 december 2023 deel uitmaakten van het bestuur) zijn onbezoldigd.

In onderstaande tabel is het verloop van de werkelijke vaste personeelsformatie in 2023 weergegeven.

De personeelsformatie 2023 (in fte)

Functie	stand 01-01-23	Bij	Af	stand 31-12-23	fte begroting
Directeur-rentmeester	1,00			1,00	1,00
Controller	0,89			0,89	0,89
Team beleid, organisatie & externe relaties					
Teamleider	1,00			1,00	1,00
Senior beleidsadviseur profilering	0,89			0,89	0,89
Senior beleidsmedewerker NLR	1,00			1,00	1,00
Senior adviseur bedrijfsvoering	1,00			1,00	1,00
Beleidsmedewerker NRL	0,89			0,89	0,89
Coördinator Fondsenwerving en communicatie	0,89			0,89	0,89
Coördinator vrijwilligerswerk en educatie	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Coördinator grondzaken	0,83			0,83	0,83
Medewerker informatievoorziening	1,50			1,50	1,50
Medewerker profilering *1	0,50	0,17		0,67	0,64
Medewerker administratie *1	2,22	0,71	0,61	2,32	2,30
Secretariaat	1,78			1,78	1,78
Team terreinbeheer					
Hoofd terreinbeheer	1,00			1,00	1,00
Regiobeheerders *2	4,00			4,00	3,00
Boswachters *3	4,00	1,88		5,88	4,00
Beheerder begrazing & vee verzorging	1,00			1,00	1,00
Beheerder fietspaden *4	0,67		0,67	0,00	0,00
Herders	2,00	0,50	0,50	2,00	1,89
Medewerker terreinbeheer en vee verzorging *5	5,00	1,50	0,11	6,39	6,00
Projectbureau					
Senior projectleider/programmamanager	1,00			1,00	1,00
Projectleider	1,00			1,00	1,00
Structurele formatie	35,06	5,76	2,89	37,93	34,50

*1 met ingang van 2024 wordt de donateursadministratie in eigen beheer uitgevoerd. Voor de implementatie en het bijhouden is met ingang van 1 oktober 2023 de formatie structureel uitgebreid met 0,33 fte. De lasten hiervan worden gedekt door vrijvallende lasten van uitbesteding.

*2 eind 2022 is besloten één van de regiobeheerders boven formatief tot aan de pensioendatum (per 01-01-2025) als tijdelijke toezichthouder projecten aan te stellen.

*3 in de bestuursvergadering van december 2022 is besloten om de formatie van de boswachter tijdelijk gedurende maximaal 24 maanden uit te breiden met 1 fte en 1 BBL opleidingsplaats (0,89 fte).

*4 in 2023 is de beheerder fietspaden met pensioen gegaan en heeft een herverdeling van het takenpakket plaatsgevonden, en is deze functie komen te vervallen zie ook 5.

*5 een deel takenpakket van de beheerder fietspaden is ondergebracht bij de medewerkers terreinbeheer. Hiervoor is de formatie uitgebreid met 1 fte. Tevens kon daardoor de externe inhuur voor het dagelijks onderhoud van de fietspaden worden beëindigd. Alleen het grootonderhoud wordt nog uitbesteed.

Naast de uitbreiding voor het fietspaden onderhoud is de formatie tijdelijk met 0,5 fte uitgebreid in verband met het korter gaan werken van één van de medewerkers, vooruitlopend op de pensionering en beperkte fysieke inzetbaarheid

Bijdragen ten behoeve van het reguliere personeel door de Stichting Steun Goois Natuurreservaat
Van de structurele personeelsformatie van 34,5 fte per 31 december 2023 wordt op begrotingsbasis de lasten van het projectbureau 2,0 fte gedekt door geraamde projectbijdragen van de Steunstichting. In de jaarrekening 2023 is € 76.180 ten laste van projecten gebracht.

Financiële positie

Het netto werkkapitaal van de stichting wordt berekend door de vlottende activa te verminderen met de schulden op korte termijn. Het werkkapitaal bedraagt ultimo 2023 positief € 2.457.711 (in 2022, bedroeg dit € 1.543.283 positief).

Vaststelling jaarrekening

De jaarrekening 2023 is gecontroleerd door ETL Assurance & Overheidsaccountants Accountants te Haarlem. De door dit kantoor afgegeven controleverklaring is bij het onderdeel "Overige gegevens" opgenomen.

Het bestuur van de Stichting Goois Natuurreservaat heeft in de vergadering van 28 maart 2024 de jaarrekening 2023 vastgesteld.

Was getekend, Hilversum, 28 maart 2024

voorzitter,

.....

C.J.G. Dosker

bestuurslid financiën,

.....

J. van den Bor

bestuurslid personeelszaken,

.....

R. van den Berg

bestuurslid participant Blaricum,

.....

J.M.G. Ongerling-Lanphen

bestuurslid participant Gooise Meren,

.....

H.M. Bellaart

bestuurslid participant Hilversum,

.....

B. Heller

bestuurslid participant Huizen,

.....

R.G. Boom

bestuurslid participant Laren,

.....

J.G. van Midden

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER

	2023	2022
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	€ 829.459	€ 760.547
	€ 829.459	€ 760.547
Viottende activa		
Vorderingen en overlopende activa	€ 1.267.439	€ 938.021
Liquide middelen	€ 1.712.630	€ 1.545.666
Onderhanden werk projecten	€ 65.247	
	€ 3.045.316	€ 2.483.687
	<u>€ 3.874.775</u>	<u>€ 3.244.234</u>

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER

	2023	2022
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Kapitaal	€ 272	€ 272
Algemene reserve	€ 172.309	€ 239.374
Bestemmingsreserves	€ 2.659.172	€ 1.624.645
Bestemmingsfondsen	<u>€ 179.768</u>	<u>€ 163.889</u>
	€ 3.011.520	€ 2.028.180
Voorzieningen		
Voorziening baggeren wateren/poelen	€ 83.420	€ 83.420
Voorziening ww verplichtingen personeel	<u>€ 192.230</u>	<u>€ 192.230</u>
	€ 275.650	€ 275.650
Kortlopende schulden		
Crediteuren	€ 213.186	€ 327.832
Overloop verlofrechten personeel	€ 126.901	€ 107.412
Onderhanden werk projecten		€ 140.412
Overige schulden en overlopende passiva	<u>€ 247.518</u>	<u>€ 364.749</u>
	€ 587.605	€ 940.405
	<u>€ 3.874.775</u>	<u>€ 3.244.235</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

LASTEN	Jaar- rekening 2023	gewijzigde begroting 2023	Jaar- rekening 2022
Personeel			
Lonen en salarissen	€ 3.011.349	€ 3.006.925	€ 2.659.614
Overige personeelskosten	€ 151.452	€ 132.100	€ 115.862
Inhuur (Uitzendkracht/Detachering)	€ 32.802	€ 22.140	€ 43.182
<i>subtotaal personeel</i>	€ 3.195.603	€ 3.161.165	€ 2.818.658
Bedrijfsvoering			
Huisvesting	€ 107.581	€ 119.860	€ 116.708
Automatisering	€ 132.256	€ 108.600	€ 103.924
Kantoorkosten	€ 75.336	€ 89.110	€ 67.923
Afschrijvingen	€ 126.243	€ 176.550	€ 124.233
<i>subtotaal bedrijfsvoering</i>	€ 441.416	€ 494.120	€ 412.788
Algemene organisatiekosten	€ 181.598	€ 133.650	€ 179.844
Beheerlasten	€ 1.590.891	€ 1.853.660	€ 1.711.668
Projecten exclusief personeelslasten			
Werk derden	€ 1.038.845	€ 1.214.545	€ 1.239.695
Overige uitgaven			
<i>subtotaal projecten</i>	€ 1.038.845	€ 1.214.545	€ 1.239.695
<i>totaal van de lasten</i>	<i>€ 6.448.353</i>	<i>€ 6.857.140</i>	<i>€ 6.362.653</i>
Mutaties reserves/bestemmingsfondsen			
Toevoeging Natuurbeheer	€ 235.940	€ 209.045	€ 270.323
Toevoeging Vervanging materieel v/m RPV	€ 11.150	€ 11.150	€ 13.420
Toevoeging (groot) onderhoud gebouwd vastgoed	€ 940.000	€ 935.000	€ 57.000
Toevoeging Toekomstige investeringen GNR	€ 0	€ 0	€ 0
Toevoeging bestemmingsfonds verwervingen cs	€ 7.876	€ 0	€ 36.090
Toevoeging bestemmingsfonds natuurontwikkeling	€ 10.000	€ 0	€ 10.000
Toevoeging bestemmingsfonds Infoschuur	€ 11.268	€ 0	€ 3.100
<i>subtotaal reservemutaties</i>	€ 1.216.234	€ 1.155.195	€ 389.933
Totale lasten na reserve mutaties	<u>€ 7.664.587</u>	<u>€ 8.012.335</u>	<u>€ 6.752.586</u>
<i>Positief jaarrekening saldo</i>			€ 57.327

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	Jaar- rekening 2023	gewijzigde begroting 2023	Jaar- rekening 2022
Eigen inkomsten			
Huren en pachten	€ 440.858	€ 441.440	€ 430.563
Beheervergoedingen van derden	€ 50.753	€ 25.260	€ 51.153
Overige eigen inkomsten	€ 235.075	€ 209.320	€ 263.945
Overige eigen inkomsten - fondsenwerving	€ 156.255	€ 126.000	€ 240.375
Overige opbrengsten - rente	€ 20.594	€ 0	€ 0
<i>subtotaal eigen inkomsten</i>	€ 903.536	€ 802.020	€ 986.036
Subsidies en bijdragen van derden			
Subsidiestelsel Natuur en Landschap	€ 1.066.315	€ 1.066.300	€ 875.078
Overige subsidies	€ 69.457	€ 68.500	€ 32.000
Bijdrage Steunstichting GNR	€ 119.585	€ 116.090	€ 113.285
<i>subtotaal subsidies en bijdragen</i>	€ 1.255.357	€ 1.250.890	€ 1.020.363
Bijzondere baten	€ 935.067	€ 935.000	€ 0
Projecten			
Bijdragen Steunstichting GNR	€ 718.600	€ 1.230.322	€ 993.500
Overheidssubsidies	€ 35.000	€ 0	€ 0
Bijdragen derden	€ 39.500	€ 0	€ 57.230
Fondsenwerving	€ 19.895	€ 0	€ 250.014
Overige inkomsten	€ 0		€ 44.036
Mutatie onderhanden werk	€ 205.659	€ 107.666	€ -99.602
<i>subtotaal projecten</i>	€ 1.018.654	€ 1.337.988	€ 1.245.178
<i>totaal van de eigen baten</i>	<i>€ 4.112.614</i>	<i>€ 4.325.898</i>	<i>€ 3.251.577</i>
Participantenbijdragen	€ 3.319.080	€ 3.319.080	€ 3.272.330
Mutaties reserves/bestemmingsfondsen			
Aanwending Natuurbeheer	€ 109.167	€ 101.210	€ 112.380
Aanwending Algemene Egalisatie Reserve	€ 61.265	€ 158.647	€ 47.773
Aanwending (groot) onderhoud gebouwd vastgoed	€ 32.822	€ 107.500	€ 0
Aanwending Toekomstige investeringen	€ 10.575	€ 0	€ 0
Aanwending bestemmingsfonds verwervingen cs	€ 0	€ 0	€ 110.000
Aanwending bestemmingsfonds natuurontwikkeling	€ 13.265	€ 0	€ 4.259
Aanwending bestemmingsfonds Infoschuur	€ 0	€ 0	€ 11.594
<i>subtotaal reservemutaties</i>	€ 227.093	€ 367.357	€ 286.006
Totale baten na participantenbijdragen en reserve mutaties	<u>€ 7.658.787</u>	<u>€ 8.012.335</u>	<u>€ 6.809.913</u>
<i>Negatief jaarrekening saldo</i>	<i>€ 5.800</i>		

Kasstroomoverzicht		
	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
<i>Resultaat excl. financiering</i>		
resultaat	€ -26.394	€ 57.327
overige mutaties eigen vermogen	€ 989.141	€ 103.836
<i>Aanpassingen voor:</i>		
afschrijvingen/ontv.aflossingen	€ 126.243	€ 124.233
interest baten en lasten		
mutatie voorzieningen	€ 0	€ 0
mutaties werkkapitaal		
- mutatie vorderingen	€ -394.665	€ -148.373
- mutatie kortlopende schulden	€ -352.800	€ 249.022
	€ -747.465	€ 100.649
ontvangen interest	€ 0	€ 0
Kasstroom uit operationele activiteiten	€ 341.525	€ 386.045
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
investeringen in materiële vaste activa	€ -200.704	€ -48.116
desinvesteringen materiële vaste activa	€ 5.550	€ 0
investeringen in financiële vaste activa	€ 0	€ 0
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	€ -195.154	€ -48.116
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
renteopbrengsten	€ 20.594	€ 0
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	€ 20.594	€ 0
Netto kasstroom	€ 166.965	€ 337.929
Saldo liquide middelen per 1/1:		
Rabobank	€ 1.536.740	€ 1.200.901
Kasgelden	€ 8.926	€ 6.835
	€ 1.545.666	€ 1.207.736
Saldo liquide middelen per 31/12:		
Rabobank	€ 1.703.910	€ 1.536.740
Kasgelden	€ 8.720	€ 8.926
	€ 1.712.630	€ 1.545.666
Mutatie liquide middelen	€ 166.964	€ 337.930
<i>Afrondingsverschillen zijn mogelijk</i>		

Toelichting Algemeen en grondslagen

Algemeen

De Stichting Goois Natuurreservaat, hierna ook te noemen als "GNR of Het Goois Natuurreservaat", is opgericht op 11 november 1932 door de destijds zes Gooise gemeenten, de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam en is gevestigd aan de Nieuwe Meentweg 2, te Hilversum. De stichting is ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel onder nummer 41223080 en geregistreerd bij de belastingdienst onder (RSIN) nummer 001939270.

De in deze jaarrekening opgenomen informatie heeft geheel en alleen betrekking op de Stichting Goois Natuurreservaat en betreft het verslagjaar 2023, welke gelijkloopt met het kalenderjaar.

De doelstellingen en de hieraan ontleende activiteiten zijn vastgelegd in artikel 1 van de statuten:

1.a de instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurterrein te behouden; en
1.b aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.

De voornaamste activiteiten van de stichting bestaan uit het beheren, in de meest ruime zin van de betekenis van het woord, van de ca 2.900 hectare natuurterrein die in de ruim afgelopen 90 jaar is verworven, inclusief de in of op het terrein aanwezige voorzieningen.

Deze jaarrekening is ondertekend door, de tijdens de vaststellingsvergadering, aanwezige leden.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven van de Raad voor de Jaarverslaggeving

Presentatie

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

De staat van baten en lasten kent een categoriale indeling, met toelichting. In de bijlagen is een staat van baten en lasten opgenomen op basis van een functionele indeling. Hierin zijn baten en lasten toegerekend aan de verschillende (hoofd)doelen en projecten tevens is daar een toelichting op de functioneel ingedeelde staat van baten en lasten opgenomen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar mening van de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- ❖ voorziening baggeren wateren en poelen
- ❖ nog te ontvangen bedragen
- ❖ nog te betalen bedragen

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. De stichting maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Materiële vaste activa

Vaste activa

Investerings in vaste activa worden opgenomen tegen de historische aanschaf- c.q. vervaardigings-prijs, inclusief bijkomende kosten welke rechtstreeks gerelateerd kunnen worden aan het actief, verminderd met specifiek met de aanschaf/vervaardiging van deze activa samenhangende ontvangen subsidies/bijdragen/ontvangsten en bijzondere waardeverminderingen. Op activa wordt afgeschreven met een vast percentage van de netto aanschafwaarde, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Voor de diverse categorieën worden de volgende percentages gehanteerd:

- gebouwen *1	nieuwbouw	2,50%
	verbouw/renovatie	5,00%
- inventaris		10,00%
- werktuigen en machines, afhankelijk van verwachte economische levensduur		10,00 tot 33,33%
- vervoermiddelen nieuw, afhankelijk van verwachte economische levensduur		16,67 tot 25,00%
- vervoermiddelen gebruikt, afhankelijk van verwachte restant economische levensduur		33,33 tot 100,00%
- automatisering hardware, afhankelijk van verwachte technische levensduur		25,00 tot 33,33%

*1 Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderversverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderversverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Grondaankoop en -verkoop

Voor de waardering van grondaankopen gelden bijzondere omstandigheden waarbij het GNR als natuurbeheerorganisatie in het kader van de doelstellingen natuurterrein en of andere gronden aanschaf, met het doel deze zelf te beheren. Ondanks de hierbij ontvangen subsidies en giften voor de aanschaf leidt de toekomstige exploitatie van die terreinen tot verlies. Om deze redenen worden grondaankopen ineens afgeschreven ten laste van het resultaat. De hiervoor ontvangen subsidies en andere baten komen in de baten tot uitdrukking. Een eventueel verschil wordt in het betreffende jaar via resultaatbestemming onttrokken aan, dan wel gestort in de egalisatiereserve.

Onderhanden projecten

In de waardering van onderhanden projecten zijn de kosten in het betreffende boekjaar die direct betrekking hebben op het project en/of die toerekenbaar zijn aan het project begrepen. De toerekening van opbrengsten, subsidies en overige bijdragen/ontvangsten in het betreffende boekjaar zijn eveneens in de waardering begrepen. Bij afsluiting van een project wordt het resultaat ten laste of ten gunste gebracht van de staat van baten en lasten van het betreffende boekjaar. Het resultaat wordt in het betreffende jaar via resultaatbestemming onttrokken aan, dan wel gestort in de bestemmingsreserve natuurbeheer. De saldi van niet afgeronde projecten wordt via de balanspost Onderhanden projecten verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde; waardering van vorderingen geschiedt onder aftrek van een eventuele voorziening wegens oninbaarheid. De voorziening wordt gebaseerd op een individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het vaste kapitaal, reserves en fondsen

Egalisatiereserve

Aan de egalisatiereserve wordt het positieve/negatieve saldo in enig jaar toegevoegd dan wel onttrokken. De hoogte van de egalisatiereserve mag maximaal 10% van de jaarbijdrage van de participanten bedragen (artikel 1 lid 5 van de samenwerkingsovereenkomst 2023).

Bestemmingsreserves

Dit zijn de reserves waaraan gelet op de herkomst en/of beoogde besteding van de middelen door eigen keuzes van het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het betreft geen verplichting, het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Bestemmingsfondsen

Betreft middelen waaraan door de gevers van die middelen een bepaalde bestemming wordt gegeven zonder dat sprake is van een terugbetalingsverplichting.

Voorzieningen

- ❖ Voorzieningen worden opgenomen, wanneer sprake is van:
een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- ❖ waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- ❖ het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Dergelijke voorziening worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voor de verwachte kosten in zaken baggeren is een voorziening gevormd. De toevoegingen aan de voorzieningen worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van groot onderhoud en die periode die telkens verloopt tussen de werkzaamheden van groot onderhoud, een en ander zoals blijkend uit een meerjarenonderhoudsplan. De kosten van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de voorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

In het kader van de werkloosheidswet is de Stichting Goois Natuurreservaat eigen risicodragers. Dit houdt in dat de uitkeringen op grond van deze wet, gedurende de maximale wettelijke termijn, zolang de betreffende medewerkers geen nieuwe baan gevonden hebben, voor rekening komen van de stichting. Voor de (latente) verplichtingen is een voorziening getroffen. In de CAP (CAO voor provincies) zijn afspraken gemaakt voor de reparatie van het derde WW-jaar. Deze voorziening dient ook ter dekking van deze latente verplichtingen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van effectieve rentemethode. Indien er sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Opbrengstverantwoording

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies die betrekking hebben op grondaankopen of die geen betrekking hebben op andere activa worden in het resultaat verantwoord wanneer de desbetreffende kosten zijn gemaakt en aan de voorwaarden van subsidiëring is voldaan.

Resultaat onderhanden projecten

Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als baten en lasten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Nalatenschappen

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De instelling kan de omvang van de bate uit nalatenschap normaliter betrouwbaar inschatten op het moment dat de nalatenschap zich bevindt in het stadium waarop de boedelbeschrijving is ontvangen.

Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet al in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden pas in de staat van baten en lasten verantwoord bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van de blote eigendom.

Huur- en pachttopbrengsten

De inkomsten worden opgenomen in het boekjaar waarop deze betrekking hebben op basis van de contractuele overeenkomsten.

Participantenbijdrage

De bijdrage van de participanten in de exploitatie van de stichting is geregeld in een overeenkomst welke in juni 1992 is opgemaakt en vastgesteld door alle betrokken participanten. De jaarbijdrage wordt bij het opmaken van de begroting van het betreffende verslagjaar vastgesteld.

De participantenbijdrage voor het regulier beheer wordt door middel van een verdeelsleutel toegerekend aan de participanten: Provincie Noord-Holland 25%, gemeente Amsterdam 10%, Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Hilversum en Laren) 65%. De verdeling over de Gooise gemeenten geschiedt op basis van het inwoneraantal per 1 januari van het jaar waarin de begroting voor het betreffende verslagjaar is opgesteld.

Door het uittreden van de Provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam per 1 januari 2021 is bovenstaande verdeelsleutel niet meer van toepassing. De berekende wegvallende bijdragen van deze twee participanten komen ten laste van de door beide voormalige participanten betaalde uittreedsommen.

De participantenbijdrage voor het beheer van de fietspaden van de voormalige Rijwielpadenvereniging wordt door middel van een verdeelsleutel toegerekend aan de (voormalige) participanten: Provincie Noord-Holland 40,9% en de Gooise gemeenten Blaricum 5,8%, Gooise Meren 12%, Huizen 11,5%, Hilversum 24,6% en Laren 5,2%. Het berekende aandeel voor de provincie komt ten laste van de door hen betaalde uittreedsom.

In de bestuursvergadering van december 2023 is de nieuwe participantenovereenkomst vastgesteld en getekend, waarbij de onderlinge verdeling is vastgesteld aan de hand van het inwoneraantal van 1 januari voorafgaand aan het betreffende dienstjaar.

Pensioenlasten

Ten aanzien van de pensioentoezeggingen aan medewerkers wordt de jaarlijkse premiebetaling als last verantwoord. Per jaareinde verschuldigde premies zijn als verplichting op de balans opgenomen.

Belastingen

De stichting is op een enkele activiteit na, niet BTW plichtig.

Jaarlijks wordt er door het GNR een opstelling gemaakt waarin de 'door te schuiven BTW' is opgenomen. Bij het opstellen van dit overzicht wordt rekening gehouden met de aard van de BTW en de mogelijkheid om deze BTW via het btw-compensatiefonds te verwerken bij de participanten. De huidige transparantiemethode is opgenomen in paragraaf 3,2 van het besluit van de Staatsecretaris van Financiën van 24 december 2020, nr. 2020-249875, Stcrt. 2020, nr. 62965.

Kasstroomoverzicht

Het opgenomen kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december

A. Vaste Activa

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
A.I Materiële vaste activa		
(voor het verloop van de aanschaf- en boekwaarden zie tabel hierna)		
Bos- en heidebezit	€ 0	€ 0
Gebouwen	€ 159.502	€ 170.509
Materieel beheer	€ 294.027	€ 243.547
Vervoermiddelen	€ 217.181	€ 175.144
Inventaris	€ 0	€ 359
Automatisering	€ 20.039	€ 14.131
Vrijwilligers	€ 0	€ 0
Niet aan bedrijfsuitvoering dienstbare materiële vaste activa	<u>€ 138.710</u>	<u>€ 156.858</u>
	<u>€ 829.459</u>	<u>€ 760.548</u>
<i>Het verloop van de activa is als volgt te specificeren:</i>		
Boekwaarde per 1 januari	€ 760.548	€ 836.665
Bij: Investerings	€ 200.704	€ 48.116
Af: Desinvesteringen	€ 5.550	
Afschrijvingen	<u>€ 126.243</u>	<u>€ 124.233</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>€ 829.459</u>	<u>€ 760.548</u>
<i>Toelichting bezit GNR:</i>		
Oppervlakte per 1 januari (oppervlakte in ha, a, ca)	2859.49.70	2836.57.56
Correctie kadastrale metingen *1	1.78.39	22.92.14
Mutatie bij	8.10	
Mutatie af	<u>18.33</u>	
Oppervlakte per 31 december *2	<u>2861.17,86</u>	<u>2859.49.70</u>

Materieel beheer

In 2023 zijn ter vervanging van afgeschreven exemplaren twee klepelmaaiers, een watertankaanhanger en een elektrisch bedienbare kipper aanhanger aangeschaft.

Vervoermiddelen

In 2023 zijn twee, volledig op fossiele brandstof rijdende, dienstauto's vervangen door twee plugin-hybride auto's. In verband met het feit dat de betreffende auto's in zware terreinomstandigheden moeten kunnen rijden is vervanging door volledig emissie loze exemplaren, vanwege hun beperkte functionaliteit en hoge kosten op dit moment (nog) niet aan de orde.

Automatisering

Betreft de reguliere vervanging van afgeschreven laptops en desktops, investering ruim € 17.200.

Oppervlakte

*1 In verband met een nauwkeuriger administratie in afstemming met het kadaster, is in 2021-2023 gebleken dat het feitelijk areaal aan gronden in eigendom, uitgeven in erfpacht, in erfpacht genomen en gedeeld eigendom groter was dan de hier jaarlijks gepubliceerde cijfers. Deze toename is derhalve administratief.

*2 Naast het in ons bezit zijnde areaal, beheren we ook nog gronden in bezit van anderen. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 58 hectare.

Specificatie Materiële Vaste Activa

Bedragen afgerond op 1€

	Gebouwen	Materieel beheer	Vervoer- middelen	Inventaris	Automati- sering	Vrijwilligers	Niet aan bedrijfs- voering dienstbaar	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2023	€ 482.678	€ 427.242	€ 324.785	€ 13.369	€ 139.161	€ 15.736	€ 327.634	€ 1.730.604
Investerings 2023	€ 0	€ 84.685	€ 98.751	€ 0	€ 17.268	€ 0	€ 0	€ 200.704
Desinvesteringen 2023	€ -40.330	€ -27.324	€ -26.845	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ -94.499
								€ 0
Aanschafwaarde per 31 december 2023	€ 442.348	€ 484.603	€ 396.691	€ 13.369	€ 156.429	€ 15.736	€ 327.634	€ 1.836.809
Afschrijvingen per 1 januari 2023	€ 312.169	€ 183.695	€ 149.641	€ 13.010	€ 125.030	€ 15.736	€ 170.777	€ 970.057
Afschrijvingen 2023	€ 11.007	€ 33.656	€ 51.714	€ 359	€ 11.360	€ 0	€ 18.148	€ 126.243
Correctie desinvesteringen	€ -40.330	€ -26.774	€ -21.845	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ -88.949
	€ 282.846	€ 190.576	€ 179.509	€ 13.369	€ 136.390	€ 15.736	€ 188.924	€ 1.007.350
Boekwaarde per 1 januari 2023	€ 170.509	€ 243.547	€ 175.144	€ 359	€ 14.131	€ 0	€ 156.857	€ 760.547
Boekwaarde per 31 december 2023	€ 159.502	€ 294.027	€ 217.181	€ 0	€ 20.039	€ 0	€ 138.710	€ 829.459

B. Vlottende Activa

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
B.I Vorderingen overlopende activa		
Debiteuren	€ 80.349	€ 117.551
Nog te ontvangen subsidies	€ 1.072.269	€ 786.616
Vorderingen op Steunstichting	€ 93.737	€ 26.802
Overige vlottende activa	€ 21.084	€ 7.052
Belastingen	€ 0	€ 0
	<u>€ 1.267.439</u>	<u>€ 938.021</u>

Specificatie debiteuren

Van het totaalbedrag van € 80.349 stond op 2 februari 2024 nog een bedrag van ruim € 65.300 open. Het betreft een zestal facturen. Waarvan twee facturen van respectievelijk de provincie Noord-Holland en de gemeente Hilversum van in totaal ruim € 62.300.

Specificatie nog te ontvangen subsidies

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
SNL Subsidie *1	€ 1.072.269	€ 786.616
	<u>€ 1.072.269</u>	<u>€ 786.616</u>

*1 het bedrag is op 17 januari 2024 ontvangen.

Vordering op de Steunstichting

Het GNR financiert de uitgaven voor projecten en kosten van de Steunstichting voor. Periodiek wordt, afhankelijk van met name de gedane uitgaven voor projecten, met de Steunstichting verrekend. Op 26 januari 2024 is het bedrag ontvangen.

Specificatie overige vlottende activa

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Vooruitbetaalde posten	€ 15	€ 6.577
Overige te ontvangen posten	€ 20.594	€ 0
Waarborgsommen	€ 475	€ 475
	<u>€ 21.084</u>	<u>€ 7.052</u>

Vooruitbetaalde posten

Het saldo van de post vooruitbetaalde bedragen betreft abonnementskosten voor het dienstjaar 2023.

Overige te ontvangen posten

Dit betreft de te ontvangen rente 2023 van de bedrijfsspaarrekening.

Alle opgenomen vorderingen, met uitzondering van de betaalde waarborgsommen, hebben een looptijd van korter dan 1 jaar.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
B.II Liquide middelen		
Rabobank	€ 1.703.910	€ 1.536.740
Kas	€ 8.720	€ 8.926
	<u>€ 1.712.630</u>	<u>€ 1.545.666</u>

Met de Rabobank is een rekeningcourantovereenkomst, met een kredietfaciliteit tot € 250.000 afgesloten. Ten behoeve van de kredietfaciliteit is een hypothecaire zekerheidsstelling tot maximaal € 500.000 ten gunste van de bank afgegeven. De zekerheidsstelling rust op de panden aan de Nieuwe Meentweg 2 en de Infoschuurruimte aan de Naarderweg 103a te Hilversum.

B.III Onderhanden werk projecten

Onder deze post worden alle projecten verantwoord die nog niet zijn afgerond. De ontvangen dekking bestaat uit bijdragen van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en uit (voornamelijk) ontvangen subsidies/bijdragen derden. Projecten worden uitgevoerd mits er vooraf voldoende dekking voor de betreffende projecten is. Indien er gedurende de uitvoering een tekort ontstaat op een project wordt, indien mogelijk, een voorziening voor deze lasten opgenomen, dan wel bij de afsluiting van het project wordt het tekort ten laste gebracht van de exploitatie en eventueel bij de resultaatbestemming ten laste van de reserve Natuurbeheer, onderdeel bijzondere projecten gebracht.

De post onderhanden projecten bestaat uit een debetsaldo van € 357.408 en een creditsaldo van € 292.160. Per saldo € 65.247.

Het creditsaldo wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat voor een aantal projecten de toegezegde subsidies/bijdrage van derden voor een deel (als voorschot) al is ontvangen in 2023 en voorgaande jaren en het overgrote deel van de projectkosten pas in de komende jaren zal worden uitgegeven. Voor een nadere specificatie van deze saldi wordt verwezen naar bijlage 3.

Voor het eerst sinds een aantal jaren zijn de saldi van de onderhanden projecten zodanig dat de geactiveerde kosten hoger zijn dan de daadwerkelijk ontvangen toegezegde subsidies/bijdragen. Vandaar dat deze post nu verantwoord wordt onder de vlottende activa, zie ook nog de toelichting bij onder EIII kort lopende schulden.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Totale lasten t/m 1 januari	€ 799.788	
Bij: uitgaven	€ 1.100.298	
Af: afgeronde projecten	€ 998.247	
<i>Totale lasten t/m 31 december</i>	<u>€ 901.839</u>	
Ontvangen dekking t/m 1 januari	€ 940.200	
Bij: ontvangen dekking	€ 850.065	
Af: afgeronde projecten	€ 953.673	
<i>Ontvangen dekking t/m 31 december</i>	<u>€ 836.592</u>	
Saldo per 31 december (lasten-dekking)	<u>€ 65.247</u>	

C. Eigen Vermogen

C.I Kapitaal	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Stichtingskapitaal	€ 272	€ 272
	<u>€ 272</u>	<u>€ 272</u>

Stichtingskapitaal

Destijds bij de oprichting van de stichting is door de toenmalige acht participanten, als startkapitaal per participant fl. 100,- ingelegd, in totaal fl. 800. Door de uittreding van twee participanten in 2021 is het stichtingskapitaal afgenomen naar fl.600, zijnde € 272. Daarvan is € 90 ingebracht door de huidige gemeente Gooise Meren (als gevolg van de in deze gemeente opgegane oude participanten Bussum en Naarden).

C.II Algemene reserves	<u>Stand per 1-1-2023</u>	<u>Storting 2023</u>	<u>Onttrekking 2023</u>	<u>Stand per 31-12-2023</u>
Egalisatiereserve Algemeen	€ 239.373		€ 67.065	€ 172.309
	<u>€ 239.373</u>	<u>€ 0</u>	<u>€ 67.065</u>	<u>€ 172.309</u>

Egalisatiereserve Algemeen

Zoals in de waarderingsgrondslagen is vermeld mag de Egalisatiereserve maximaal 10% bedragen van de totale jaarlijkse participantenbijdragen. Op basis van de bijdragen 2023 bedraagt het plafond ruim € 331.000. De totale uitgaven in 2023 bedroegen ruim € 6,4 miljoen. Het vastgesteld plafond bedraagt daarmee ruim 5% van de totale uitgaven en wordt daarmee als toereikend beschouwd, om mogelijke risico's van negatieve jaarrekening resultaten te egaliseren. De werkelijke stand per 31-12-2023 bedraagt ca 5,2% van de participantenbijdragen 2023 en ca 2,7% van de werkelijke uitgaven 2023.

C.III Bestemmingsreserves	<u>Stand per 1-1-2023</u>	<u>Storting 2023</u>	<u>Onttrekking 2023</u>	<u>Stand per 31-12-2023</u>
a. Reserve Natuurbeheer	€ 895.534	€ 235.940	€ 109.167	€ 1.022.308
b. Reserve gebouwd vastgoed	€ 307.766	€ 940.000	€ 32.822	€ 1.214.944
c. Reserve vervanging materieel RPV	€ 151.474	€ 11.150	€ 0	€ 162.624
d. Reserve toekomstige investeringen	€ 269.871	€ 0	€ 10.575	€ 259.296
	<u>€ 1.624.645</u>	<u>€ 1.187.090</u>	<u>€ 152.564</u>	<u>€ 2.659.172</u>

ad a. Reserve Natuurbeheer

De storting betreft de bespaarde premie bosbrandverzekering, de opbrengst bosbeheermaatregelen 2023, de ontvangen Boa-subsidie 2023 t.b.v. tijdelijke formatie uitbreiding boswachters, diverse bijdragen voor uit te voeren beheer. De aanwending betreft voornamelijk de jaarkosten van de tijdelijk regiobeheerder projecttoezicht en de saldi van afgesloten projecten.

ad b. Reserve gebouwd vastgoed

In 2023 is een voormalige dienstwoning verkocht, de netto opbrengst van deze transactie en een donatie ontvangen voor de aanschaf van zonnepanelen is aan deze reserve toegevoegd.

De onttrekking betreft een eerste termijn voor de aanschaf van zonnepanelen, het verlies aan huuropbrengsten als gevolg van de voorbereiding van de verkoop van een tweetal woningen en de kosten

voor het onderzoek naar de (ver)nieuwbouw van het kantoor.

Jaarlijkse overschotten en tekorten op de gemiddelde raming van het meerjaren onderhoudsprogramma lopen via de reserve gebouwd vastgoed.

Het saldo in de reserve zal de komende jaren gebruikt worden om het kernvastgoedbezit van het GNR, conform de vastgoedvisie, te verduurzamen/recoveren/vernieuwen.

ad c. Reserve vervanging materieel voormalige Rijkswielpadenvereniging

Bij de overdracht van het beheer van de fietspaden aan het GNR is besloten om voor de vervanging van het materieel een jaarlijks bedrag ten laste van de exploitatie in de bestemmingreserve materieel v/m RPV te storten. De komende jaren moet een deel van het materieel worden vervangen en de hiermee gemoeide bedragen zullen ten laste van deze reserve gebracht worden.

ad d. Reserve toekomstige investeringen GNR

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 is besloten het onderdeel werkkapitaal toe te voegen aan het onderdeel bestemmingsreserves van het eigen vermogen. Deze bestemmingsreserve dient als dekkingsmiddel om toekomstige investeringen (of de kapitaallasten daarvan) te kunnen dekken. Dit kunnen zowel investeringen zijn in materiele vaste activa, als wel in het GNR als organisatie.

De onttrekking in 2023 betreft de kosten van de actualisatie van de visie voor dagrecreatie- en parkeerterreinen.

C.IV Bestemmingsfondsen	Stand per 1-1-2023	Storting 2023	Onttrekking 2023	Stand per 31-12-2023
a. Exploitatie Infoschuur	€ 15.076	€ 11.268	€ 0	€ 26.344
b. Verwerving, te inrichting en onderhoud v	€ 126.090	€ 7.876	€ 0	€ 133.966
c. Natuurontwikkeling/bosverrijking	€ 22.723	€ 10.000	€ 13.265	€ 19.458
	€ 163.889	€ 29.144	€ 13.265	€ 179.768

ad a. Egalisatiefonds exploitatie infoschuur

In het voorjaar van 2013 is een overeenkomst afgesloten met betrekking tot de gezamenlijke exploitatie met een aantal 'groene groeperingen' van de Infoschuur. De deelnemers betalen naar rato van gebruik hun aandeel in de kosten (inclusief toekomstig onderhoud). Exploitatie overschotten of tekorten worden ten laste van dit fonds gebracht. Bij ontbinding van de overeenkomst komt een eventueel saldo weer ten goede van de deelnemende partijen in de overeenkomst. De storting betreft het jaarlijks te reserveren bedrag voor lang cyclisch onderhoud ad € 3.100 en het exploitatie overschot 2023. Van het saldo per 31 december is ruim € 17.200 beschikbaar voor onderhoud, het restant betreft het egalisatiedeel voor de exploitatie.

ad b. Bestemmingsfonds verwerving, inrichting en onderhoud verworven terreinen

In 2021 is van een giftgever een bedrag ontvangen om de aankoop en instandhouding van het Kocherbos mede mogelijk te maken. De aankoop is in 2022 gerealiseerd. Naar aanleiding van het jubileum symposium bij het 90 jarig bestaan, is de oproep gedaan om een fonds voor aankoop van terreinen in te stellen. Naar aanleiding daarvan is in de bestuursvergadering van december 2022 besloten, dit fonds een breder kader te geven dan alleen voor de aankoop van het Kocherbos. In 2023 is een bedrag van € 2.650 aan donaties ontvangen voor de aankoop, inrichting en onderhoud van te verwerven natuurterreinen. Daarnaast is het saldo enkele kleine grondtransacties aan dit fonds toegevoegd.

ad c. Bestemmingsfonds natuurontwikkeling/bosverrijking

In 2021 is door een particuliere giftgever een periodieke schenking van € 10.000 per jaar, gedurende 5 jaar, toegezegd. Dit bedrag dient besteed te worden aan bosverrijkingsprojecten. Bedragen die in enig jaar niet besteed zijn kunnen toegevoegd worden aan een volgende jaar. Na 5 jaar zal de eindafrekening opgesteld

worden. Jaarlijks ontvangt de giftgever een verantwoording over de gemaakte kosten. In 2023 is het jaarlijkse bedrag van € 10.000 toegevoegd aan dit bestemmingsfonds en de gemaakte kosten in 2023 ruim € 13.265 zijn onttrokken aan dit fonds. Per saldo een afname in 2023 met ruim € 3.200. Naast de particuliere giftgever heeft ook een bedrijf eind 2021 een bedrag van € 12.500 gedoneerd voor een nog nader vast te stellen natuurontwikkelingsproject. In januari 2024 is de poel in het natuurgebied Anna's Hoeve vergroot. De hiermee gepaard gaande kosten worden in 2024 gedekt door voornoemde gift.

D. Voorzieningen

D.I Voorziening baggeren	Stand per 1-1-2023	Storting 2023	Aanwending 2023	Stand per 31-12-2023
Baggeren	€ 83.420	€ 0	€ 0	€ 83.420
D.II Voorziening WW verplichtingen	Stand per 1-1-2023	Storting 2023	Aanwending 2023	Stand per 31-12-2023
WW-verplichtingen	€ 192.230	€ 0	€ 0	€ 192.230

De stichting is in het kader van de werkloosheidswet eigen risicodrager. WW-uitkeringen komen volledig ten laste van de stichting. In de CAO zijn afspraken gemaakt over de reparatie van het derde WW-jaar. De voorziening dient voor de afdekking van deze latente verplichtingen. Per 31 december 2023 maken er geen medewerkers aanspraak op WW-rechten. In 2019 is in het kader van risicoafdekking de minimumstand van deze voorziening vastgesteld op € 192.230 (driemaal de jaarlijks bespaarde WW-premie ten opzichte van de te betalen UFO premie).

E. Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan 1 jaar.

E.I Crediteuren

Het saldo crediteuren heeft betrekking op facturen ontvangen in 2023, welke ultimo boekjaar nog niet betaald waren. Per 2 februari 2024 staat nog een bedrag van € 57.777. Het betreft een viertal facturen.

Specificatie crediteuren

	2023	2022
Belastingdienst loonbelasting en premies december/13e periode	€ 0	€ 2.650
APG groep pensioenpremies cs december	€ 43.095	€ 39.670
Overige crediteuren	€ 167.718	€ 285.512
	€ 210.813	€ 327.832

E.II Overloop verlofrechten

	<u>Stand per 1-1-2023</u>	<u>Storting 2023</u>	<u>Onttrekking 2023</u>	<u>Stand per 31-12-2023</u>
Verlofrechten	€ 107.412	€ 74.138	€ 54.650	€ 126.901

De storting betreft de tegenwaarde van het aangekochte bovenwettelijk verlof in 2023. De onttrekking geeft de tegenwaarde van het opgenomen bovenwettelijk verlof. Per 31 december 2023 is er een totale verlofvoorraad van 4.081 uur (ultimo 2022 was dit 3.475 uur). De totale voorraad per 31/12/2023 is gewaardeerd op € 126.901 (bedrag is inclusief werkgeverslasten). Per saldo een toename van bijna € 19.500 welke ten laste van de exploitatie is gebracht.

E.III Onderhanden projecten

Zie de toelichting onder BII. In verband met het saldo van het onderhanden werk projecten 2022, is hier alleen het overzicht voor het jaar 2022 opgenomen.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Totale lasten t/m 1 januari		€ 512.111
Bij: uitgaven		€ 1.375.395
Af: afgeronde projecten		€ 1.087.718
<i>Totale lasten t/m 31 december</i>		<u>€ 799.788</u>
Ontvangen dekking t/m 1 januari		€ 552.921
Bij: ontvangen dekking		€ 1.344.780
Af: afgeronde projecten		€ 957.500
<i>Ontvangen dekking t/m 31 december</i>		<u>€ 940.200</u>
Saldo per 31 december (dekking -/- lasten)		<u>€ 140.412</u>

E.IV Overige schulden en overlopende passiva

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Belastingen, omzetbelasting 4e kwartaal	€ 0	€ 11.647
Ontvangen waarborgsommen	€ 35.838	€ 40.418
Nog te betalen bedragen	€ 196.998	€ 267.073
Vooruit ontvangen bedragen	€ 9.773	€ 41.998
Afwikkeling medewerkers 13e periode	€ 4.909	€ 3.614
	<u>€ 247.518</u>	<u>€ 364.749</u>

Specificatie nog te betalen bedragen

<i>Nadere specificatie nog te betalen bedragen</i>	2023	2022
Vrijwilligersvergoedingen 2023/2022 2e halfjaar	€ 9.000	€ 9.000
Ontvangen facturen 2023 in januari 2024	€ 16.658	€ 40.830
Waterschapslasten 2023/2022/2021(aanslagen nog op te leggen)	€ 49.500	€ 34.100
Raming lasten gerelateerd aan boekjaar 2023/2022	€ 91.864	€ 151.652
Raming afrekening SIM subsidie 2019-2023	€ 29.857	€ 30.793
Bankkosten 4e kw 2023/2022 en rente spaarrekening	€ 118	€ 697
	€ 196.998	€ 267.072

Specificatie vooruit ontvangen bedragen

<i>Nadere specificatie vooruitontvangen bedragen</i>	2023	2022
Huren en diverse kleine betalingen	€ 9.773	€ 13.084
Overige voorschot facturen voor leveringen in 2023	€ 0	€ 28.914
	€ 9.773	€ 41.998

Verplichtingen niet uit de balans blijvend

Personele verplichtingen

De stichting is een zogenaamd "eigen risicodrager" voor de uitkeringen op grond van de werkloosheidswet. Dit houdt in dat in het kader van de werkloosheidswet de wettelijke uitkeringen aan een voormalig personeelslid volledig ten laste komen van de stichting. De duur van de periode is afhankelijk van het totale arbeidsverleden van de voormalig medewerker. De uitkeringen komen ten laste van de exploitatie van de betreffende jaren. Voor de latente verplichtingen is een voorziening getroffen. Per 31 december 2023 zijn er geen medewerkers die aanspraak maken op een WW-uitkering.

In de provinciale cao is bepaald dat een zieke werknemer gedurende maximaal twee jaar (en over die twee jaar maximaal 170% van het laatste jaarsalaris) recht heeft op doorbetaling van salaris. De doorbetalingsverplichting is door de stichting niet verzekerd. Uitkeringen komen in het betreffende jaar ten laste van de exploitatie.

Per 31 december 2023 is sprake van één langdurig ziektegeval waarvoor een doorbetalingsverplichting geldt.

Projecten

Per 31 december 2023 heeft het GNR 17 projecten (in 2022 19) actief in uitvoering (zie bijlage 3). Deze projecten worden met bijdragen van derden en de Stichting Steun Goois Natuurreservaat gefinancierd. Zowel de toekomstige uitgaven, als wel de toegezegde bijdragen zijn niet in de balans van het GNR opgenomen. Per 31 december is door de Steunstichting bedrag van afgerond € 3.675.700 voor de nog lopende projecten als bijdrage toegezegd en heeft het GNR de verplichting op zich genomen, deze projecten uit te voeren.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Lasten	Realisatie 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2022
B.1 Personeelslasten			
Loonkosten eigen personeel			
Salarissen en toelagen	€ 2.332.919	€ 2.293.855	€ 2.044.405
Werkgeversbijdragen	€ 11.098	€ 10.980	€ 9.596
	€ 2.344.017	€ 2.304.835	€ 2.054.001
Sociale lasten			
Premies ABP/Loyalis/VUT fonds	€ 353.804	€ 419.670	€ 336.051
Overige sociale lasten	€ 313.528	€ 282.420	€ 269.562
	€ 667.332	€ 702.090	€ 605.613
totale loonkosten	€ 3.011.349	€ 3.006.925	€ 2.659.614
waarvan doorberekend aan projecten	-€ 76.180	-€ 184.270	-€ 135.700
	€ 2.935.169	€ 2.822.655	€ 2.523.914
Inhuur uitzendkrachten/gedetacheerd personeel	€ 32.802	€ 22.140	€ 43.182
waarvan doorberekend aan projecten	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 32.802	€ 22.140	€ 43.182
Overige personeelskosten			
Reiskosten woon-werk	€ 15.466	€ 36.000	€ 17.911
Studiekosten	€ 72.874	€ 65.000	€ 47.699
Dienstkleding	€ 30.866	€ 11.500	€ 14.723
Kosten voormalig personeel	€ 0	€ 0	€ 14.333
Overige algemene personeelskosten/frictie kosten	€ 32.246	€ 19.600	€ 21.196
Totaal overige personeelskosten	€ 151.452	€ 132.100	€ 115.862
<i>B.1 Totaal personeelskosten</i>	<i>€ 3.119.423</i>	<i>€ 2.976.895</i>	<i>€ 2.682.958</i>
B.2 Afschrijvingen op vaste activa			
Gebouwen	€ 28.181	€ 34.328	€ 33.532
Inventarissen	€ 1.332	€ 1.332	€ 1.332
Machines en werktuigen	€ 33.656	€ 53.110	€ 40.769
Vervoermiddelen	€ 51.714	€ 59.810	€ 36.041
Automatisering	€ 11.360	€ 27.970	€ 12.560
<i>B.2 Totale afschrijvingslasten</i>	<i>€ 126.243</i>	<i>€ 176.550</i>	<i>€ 124.233</i>

Lasten	Realisatie 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2022
B.3 Overige bedrijfsvoeringskosten excl.afschrijvingen			
Automatisering	€ 132.256	€ 108.600	€ 103.924
Huisvestingskosten	€ 107.581	€ 119.860	€ 116.708
Kantoorkosten	€ 48.522	€ 69.250	€ 47.160
Telefoonkosten	€ 26.815	€ 19.860	€ 20.763
<i>B.3 Totaal overige bedrijfsvoeringskosten excl.afschr.</i>	<i>€ 315.173</i>	<i>€ 317.570</i>	<i>€ 288.555</i>
B.4 Algemene organisatie kosten			
Algemene bestuurskosten/beleidsadviezen (incl.SOK)	€ 33.543	€ 23.870	€ 28.775
Accountant	€ 20.169	€ 19.000	€ 18.479
Juridisch advies	€ 76.432	€ 67.010	€ 99.734
Reis-, verblijf- en representatiekosten	€ 37.135	€ 15.400	€ 22.795
Organisatie	€ 3.153	€ 2.500	€ 2.487
Bedrijfsgezondheidsdienst	€ 0	€ 0	€ 0
Excursies	€ 1.903	€ 3.370	€ 7.507
Overige kosten	€ 9.262	€ 2.500	€ 68
<i>B.4 Totaal algemene organisatiekosten</i>	<i>€ 181.598</i>	<i>€ 133.650</i>	<i>€ 179.844</i>
B.5 Beheerlasten			
Natuurbeheer	€ 604.806	€ 802.975	€ 752.358
Recreatie	€ 346.155	€ 349.055	€ 377.760
Gebiedsontwikkeling	€ 10.724	€ 21.320	€ 37.653
Communicatie, voorlichting, educatie en draagvlak	€ 285.986	€ 292.915	€ 252.970
Gebouwen en terreinen derden gebruik	€ 197.992	€ 269.805	€ 151.544
Voertuigen en machines	€ 129.135	€ 98.630	€ 117.754
Exploitatie infoschuur	€ 16.092	€ 18.960	€ 21.629
<i>B.5 Totaal beheerlasten</i>	<i>€ 1.590.891</i>	<i>€ 1.853.660</i>	<i>€ 1.711.668</i>
B.6 Projecten			
Werk derden	€ 1.038.845	€ 1.214.545	€ 1.239.695
Advies en onderzoekskosten	€ 0	€ 0	€ 0
Materialen	€ 0	€ 0	€ 0
Communicatie en pr	€ 0	€ 0	€ 0
Overige uitgaven	€ 0	€ 0	€ 0
Doorbelaste personeelskosten projecten	€ 76.180	€ 184.270	€ 135.700
<i>B.6 Totale projectlasten</i>	<i>€ 1.115.025</i>	<i>€ 1.398.815</i>	<i>€ 1.375.395</i>
Totale lasten	<u>€ 6.448.353</u>	<u>€ 6.857.140</u>	<u>€ 6.362.653</u>

Baten	Realisatie 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2022
B.7 Eigen opbrengsten			
Huren en pachten	€ 396.496	€ 397.680	€ 395.349
Opbrengst 't Laer	€ 22.223	€ 30.020	€ 25.929
Opbrengst Infoschuur	€ 22.139	€ 13.740	€ 9.285
Beheer voor derden	€ 50.753	€ 25.260	€ 51.153
Overige eigen inkomsten	€ 235.075	€ 209.320	€ 263.945
Fondsenwerving	€ 156.255	€ 126.000	€ 240.375
Rente opbrengsten	€ 20.594	€ 0	€ 0
<i>B.7 Totaal eigen opbrengsten</i>	€ 903.536	€ 802.020	€ 986.036
B.8 Subsidies en bijdragen van derden			
Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer	€ 1.066.315	€ 1.066.300	€ 875.078
BRIM/SIM subsidie	€ 9.457	€ 8.500	€ 0
Overige subsidies	€ 60.000	€ 60.000	€ 32.000
Bijdrage Steunstichting	€ 119.585	€ 116.090	€ 113.285
<i>B.8 Totaal subsidies en bijdragen van derden</i>	€ 1.255.357	€ 1.250.890	€ 1.020.363
B.9 Bijzondere baten			
Opbrengst verkopen gebouwd vastgoed	€ 935.067	€ 935.000	€ 0
<i>B.9 Totaal bijzondere baten</i>	€ 935.067	€ 935.000	€ 0
B.10 Projecten			
Bijdragen Steunstichting	€ 718.600	€ 830.322	€ 993.500
Subsidies rijk, provincie, eu incl ILG	€ 35.000	€ 400.000	€ 0
Bijdragen van participanten	€ 0	€ 0	€ 0
Fondsenwerving	€ 19.895	€ 0	€ 250.014
Bijdragen van derden	€ 39.500	€ 0	€ 57.230
Overige inkomsten	€ 0	€ 0	€ 44.036
Mutaties onderhanden werk	€ 205.659	€ 107.666	-€ 99.602
<i>B.10 Totale projectbaten</i>	€ 1.018.654	€ 1.337.988	€ 1.245.178
B.11 Participantenbijdragen			
Uittreedsom deel Provincie Noord-Holland	€ 859.490	€ 859.490	€ 843.130
Uittreedsom deel Gemeente Amsterdam	€ 312.570	€ 312.570	€ 312.570
Gooise gemeenten	€ 2.147.020	€ 2.147.020	€ 2.116.630
B.11 Totale participantenbijdragen	€ 3.319.080	€ 3.319.080	€ 3.272.330
Totale baten	€ 7.431.694	€ 7.644.978	€ 6.523.907
<i>Negatief/positief resultaat voor resultaatbestemming</i>	€ 983.341	€ 787.838	€ 161.254

	Realisatie 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2022
<i>Negatief/positief resultaat voor resultaatbestemming</i>	€ 983.341	€ 787.838	€ 161.254
<i>Resultaatbestemming</i>			
*storting reserve natuurbeheer	-€ 235.940	-€ 209.045	-€ 270.323
*onttrekking reserve natuurbeheer	€ 109.167	€ 101.210	€ 112.380
*storting vervangingsreserve materieel v/m RPV	-€ 11.150	-€ 11.150	-€ 13.420
*onttrekking vervangingsreserve materieel v/m RPV	€ 0	€ 0	€ 0
*storting reserve (onderhoud) gebouwd vastgoed	-€ 940.000	-€ 935.000	-€ 57.000
*onttrekking reserve gebouwd vastgoed	€ 32.822	€ 107.500	€ 0
*storting egalisatiefonds exploitatie infoschuur	-€ 11.268	€ 0	-€ 3.100
*onttrekking egalisatiefonds exploitatie infoschuur	€ 0	€ 0	€ 11.594
*storting egalisatiereserve algemeen	€ 0	€ 0	€ 0
*onttrekking egalisatiereserve algemeen	€ 61.265	€ 158.647	€ 47.773
*storting reserve toekomstige investeringen GNR	€ 0	€ 0	€ 0
*onttrekking reserve toekomstige investeringen GNR	€ 10.575	€ 0	€ 0
*storting bestemmingsfonds verwerving, inrichting en onderhoud	-€ 7.876	€ 0	-€ 36.090
*onttrekking bestemmingsfonds verwerving, inrichting en onderhoud	€ 0	€ 0	€ 110.000
*storting bestemmingsfonds natuurontwikkeling/bosverrijking	-€ 10.000	€ 0	-€ 10.000
*onttrekking bestemmingsfonds natuurontwikkeling/bosverrijking	€ 13.265	€ 0	€ 4.259
<i>Resultaat na reserve mutaties</i>	<u>-€ 5.800</u>	<u>€ 0</u>	<u>€ 57.327</u>

Het resultaat na reserve mutaties wordt onttrokken dan wel toegevoegd aan de egalisatiereserve algemeen.

Overige mededelingen

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

WNT-verantwoording 2023 Stichting Goois Natuurreservaat

De WNT is van toepassing op Stichting Goois Natuurreservaat. Het voor Stichting Goois Natuurreservaat toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000, op basis van het Algemeen Bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Gegevens 2023	
	C.W. Kos
Functiegegevens	Directeur-rentmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband	1,0 fte
Dienstbetrekking?	Ja, vast dienstverband
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 136.033
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.221
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 157.253</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	<u>€ 157.253</u>
Overschrijdingsbedrag en reden:	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
	C.W. Kos
Functiegegevens	Directeur-rentmeester
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband	1,0 fte
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 132.526
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.813
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 150.339</u>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
Bezoldiging	<u>€ 150.339</u>

Overige gegevens

Bestemming van een eventueel jaarrekening saldo.

De financiering van de stichting is geregeld in de samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf participanten van december 2023.

In de overeenkomst is in artikel 1 lid 5 de bestemming van het jaarrekeningsaldo geregeld

Tekst artikel 1 lid 5

Teneinde tegenvallers binnen de begroting op te kunnen vangen, is het GNR toegestaan om een egalisatiefonds in te stellen, waarin eventuele exploitatieoverschotten kunnen worden gestort, met dien verstande dat aan bedoeld egalisatiefonds een plafond wordt verbonden van maximaal 10% van de jaarlijks totaal begrote participantenbijdragen. Eventueel bespaarde rente van de in het egalisatiefonds beschikbare gelden zal aan dit fonds worden toegevoegd

Bestuursleden			
Participanten	Stem- verhouding	Leden	Plaatsvervangende leden
Blaricum	1	J.M.G. Ongering - Lanphen	A.M. Kennis
Gooise Meren	3	H.M. Bellaart	H.B. Boudewijnse
Hilversum	4	B. Heller	A.R.C. Scheepers
Huizen	2	R.G. Boom	N. Meijer
Laren	1	J.G. van Midden	F. Westerkamp
Voorzitter	1	C.J.G. Dosker	geen
Ongebonden bestuurslid I	1	J. van den Bor	geen
Ongebonden bestuurslid II	1	R. van den Berg	geen
directeur-rentmeester drs. C.W. Kos	-		

Hilversum 8 februari 2024

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Goois Natuurreservaat

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Goois Natuurreservaat te Hilversum gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Goois Natuurreservaat op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, hoofdstuk C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' (Rjk C1).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de staat van baten en lasten over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn hierna beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van Stichting Goois Natuurreservaat zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag 2023 opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van onze beroepsgroep; deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, hoofdstuk C1 kleine organisaties zonder winststreven (RJK C1).

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJK C1 en de Beleidsregels toepassing WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voorzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissing die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controle werkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijking op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Wnt 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en

uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

- Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor de financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichting die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichting in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Haarlem, 2 april 2024

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Bijlagen 2023

Bijlage I Opgaaf doorschuif BTW 202 3

Bij brief van 8 januari 2003, kenmerk 1939270/krou/btwcf heeft de belastingdienst meegedeeld, dat voor het Goois Natuurreservaat de transparantieregeling van toepassing is. Als gevolg hiervan kan de door de stichting betaalde btw worden doorgeschoven naar de participanten. De participanten kunnen de doorgeschoven btw verrekenen via het btw-compensatiefonds.

De huidige transparantiemethode is opgenomen in paragraaf 3,2 van het besluit van de Staatsecretaris van Financiën van 24 december 2020, nr. 2020-249875, Stcrt. 2020, nr. 62965.

Opgaaf doorschuif BTW 2023 Goois Natuurreservaat.					doorschuif BTW bedrag
Betaalde BTW, exploitatie					€ 348.069
Betaalde BTW, projecten					€ 173.810
Totaal					€ 521.879
Participanten	Bijdrage GNR 2023	verstrekke subsidies projecten	totaal	percentage	verdeling
Gemeente Blaricum	€ 127.270		€ 127.270	5,93%	€ 30.936
Gemeente Gooise Meren	€ 581.230		€ 581.230	27,07%	€ 141.280
Gemeente Hilversum	€ 910.770		€ 910.770	42,42%	€ 221.382
Gemeente Huizen	€ 409.390		€ 409.390	19,07%	€ 99.511
Gemeente Laren	€ 118.360		€ 118.360	5,51%	€ 28.770
Totaal	€ 2.147.020	€ 0	€ 2.147.020	100,00%	€ 521.879

Bijlage II, projectenoverzicht

bedragen in afgeronde €

Project omschrijving	Gemaakte kosten					Ontvangen dekking					Saldo onderhanden werk		
	raming uitgaven totaal	realisatie t/m 1-1-2023	uitgaven 2023	t.l.v. reserve	realisatie t/m 31-12-2023	raming inkomsten totaal	realisatie t/m 1-1-2023	ontvangsten 2023	t.g.v. reserve	realisatie t/m 31-12-2023	onderhanden projecten 1-1-2023	t.g.v./t.l.v. reserve	onderhanden projecten 31-12-2023
Projecten Natuurbeheer en recreatie													
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2023													
40401 Voorbereidingskosten Herinrichting (dag)recreatie	€ 42.300	€ 0	€ 10.575	€ 10.575	€ 0	€ 0	€ 0			€ 0	€ 0	€ -10.575	€ 0
40900 Natuurverbinding Hoorneboeg	€ 1.194.000	€ 205.563	€ 39.512		€ 245.075	€ 1.194.000	€ 182.000			€ 182.000	€ -23.563	€ 0	€ -63.075
40901 Verwerving compensatiegronden A27 Huydecoper	€ 241.000	€ 0			€ 0	€ 241.000	€ 35.121	€ 18.845		€ 53.966	€ 35.121	€ 0	€ 53.966
40902 Natuurverbinding Laarderhoogt	€ 654.000	€ 122.181			€ 122.181	€ 654.000	€ 120.000			€ 120.000	€ -2.181	€ 0	€ -2.181
40903 Inrichting plan Huydecopersweg	€ 0	€ 39.500			€ 39.500	€ 0	€ 0	€ 39.500		€ 39.500	€ -39.500	€ 0	€ 0
40907 Hilversums Wasmeer (waterparel)	€ 450.000	€ 8.132			€ 8.132	€ 450.000	€ 20.000			€ 20.000	€ 11.868	€ 0	€ 11.868
40915 Natuurherstel Programma Natuur (provincie)	€ 1.400.000	€ 62.513	€ 195.886		€ 258.399	€ 1.400.000	€ 0			€ 0	€ -62.513	€ 0	€ -258.399
40916 Extra maatregelen herstel Monnikenberg/Anna's Hoeve			€ 9.512	€ 9.512		€ 0	€ 0			€ 0	€ 0	€ -9.512	€ 0
40918 Toelopen Natuurbrug Zanderij Crailo	€ 320.000	€ 0	€ 11.118		€ 11.118	€ 320.000	€ 0	€ 11.000		€ 11.000	€ 0	€ 0	€ -118
40952 Recreatiemonitor	€ 50.000	€ 26.673	€ 16.265	€ 42.938	€ 0	€ 50.000	€ 26.673		€ 26.673	€ 0	€ 0	€ -16.265	€ 0
40954 Toerit Fietstunnel N525	€ 225.000	€ 33.450	€ 33.450		€ 33.450	€ 225.000				€ 0	€ 0	€ 0	€ -33.450
40964 Voetstappenpad	€ 83.000				€ 0	€ 83.000		€ 35.000		€ 35.000	€ 0	€ 0	€ 35.000
40974 Terreinbebording	€ 616.000	€ 6.165	€ 12.173		€ 18.338	€ 616.000	€ 6.165	€ 12.000		€ 18.165	€ 0	€ 0	€ -173
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2023													
40914 Materieel Schapenbegrazing	€ 85.000	€ 83.568	€ 7.062	€ 90.630	€ 0	€ 85.000	€ 78.900	€ 6.100	€ 85.000	€ 0	€ -4.668	€ -5.630	€ 0
40917 Toelopen Natuurbrug Laarderhoogt	€ 110.000	€ 60.624	€ 538	€ 61.163	€ 0	€ 110.000	€ 60.600	€ 600	€ 61.200	€ 0	€ -24	€ 37	€ 0
40951 Parkeerterreinen Fransche Kamp	€ 770.000	€ 113.273	€ 587.577	€ 700.850	€ 0	€ 770.000	€ 106.000	€ 594.800	€ 700.800	€ 0	€ -7.273	€ -50	€ 0
40952 Recreatiemonitor	€ 50.000	€ 26.673	€ 16.265	€ 42.938	€ 0	€ 50.000	€ 26.673		€ 26.673	€ 0	€ 0	€ -16.265	€ 0
40953 Groot onderhoud Eukenberg (beheerpr.2022-2023)	€ 15.000	€ 0	€ 16.765	€ 16.765	€ 0	€ 15.000	€ 0	€ 15.000	€ 15.000	€ 0	€ 0	€ -1.765	€ 0
40963 Evaluatie van het fietsbeleid GNR	€ 20.000	€ 0	€ 37.070		€ 37.070	€ 20.000	€ 0	€ 37.070		€ 37.070	€ 0	€ 0	€ 0
sub-totaal Projecten Natuurbeheer en recreatie	€ 6.325.300	€ 754.866	€ 993.768	€ 975.370	€ 773.264	€ 6.283.000	€ 662.133	€ 769.915	€ 915.346	€ 516.701	€ -92.734	€ -60.024	€ -256.563
Projecten Communicatie, voorlichting, educatie en draagvlak													
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2023													
40971 Speelbos Sijjesberg	€ 65.000	€ 28.334			€ 28.334	€ 65.000	€ 90.000			€ 90.000	€ 61.666	€ 0	€ 61.666
40975 Educatievisie uitvoeringsprogramma	€ 200.000	€ 28.516	€ 41.885		€ 70.400	€ 200.000	€ 200.000			€ 200.000	€ 171.484	€ 0	€ 129.600
40976 Vrijwilligerskleding	€ 50.000	€ 32.837	€ 7.688		€ 40.525	€ 50.000	€ 32.814	€ 7.700		€ 40.514	€ -23	€ 0	€ -11
40977 Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer	€ 1.500.000	€ 0	€ 15.989		€ 15.989	€ 1.500.000	€ 0	€ 16.050		€ 16.050	€ 0	€ 0	€ 61
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2023													
sub-totaal Projecten Communicatie etc	€ 1.815.000	€ 89.687	€ 65.562	€ 0	€ 155.248	€ 1.815.000	€ 322.814	€ 23.750	€ 0	€ 346.564	€ 233.127	€ 0	€ 191.316
Projecten gebouwen en terreinen derden gebruik													
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2023													
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2023													
40990 Sloop opstallen landgoed Monnikenberg	€ 65.000	€ 8.582	€ 57.233	€ 65.815	€ 0	€ 65.000	€ 8.600	€ 56.400	€ 65.000	€ 0	€ 18	€ -815	€ 0
sub-totaal Projecten gebouwen etc	€ 65.000	€ 8.582	€ 57.233	€ 65.815	€ 0	€ 65.000	€ 8.600	€ 56.400	€ 65.000	€ 0	€ 18	€ -815	€ 0
Projecten organisatie GNR													
Onderdeel A: onderhanden projecten per 31-12-2023													
40981 Voorbereidingskrediet (her)huisvesting kantoor	€ 30.000	€ 0	€ 14.727	€ 14.727	€ 0	€ 30.000				€ 0	€ 0	€ -14.727	€ 0
Onderdeel B: afgesloten projecten per 31-12-2023													
sub-totaal Projecten organisatie GNR	€ 30.000	€ 0	€ 14.727	€ 14.727	€ 0	€ 30.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ -14.727	€ 0
Totaal generaal alle projecten 2023	€ 8.205.300	€ 853.135	€ 1.116.563	€ 1.041.185	€ 928.512	€ 8.163.000	€ 993.547	€ 850.065	€ 980.346	€ 863.285	€ 140.412	€ -60.839	€ -65.247

Bijlage III STAAT VAN LASTEN EN BATEN FUNCTIONELE INDELING

LASTEN	Jaar- rekening 2023	Werk- begroting 2023	Jaar- rekening 2022
I Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)			
Personeelskosten Team Beheer	€ 1.414.193	€ 1.391.725	€ 1.151.408
Vervoermiddelen, machines en materieel	€ 246.679	€ 207.590	€ 198.688
1 Natuurbeheer algemeen	€ 119.299	€ 153.480	€ 36.698
2 Bosbeheer	€ 142.766	€ 154.020	€ 99.368
3 Heidebeheer	€ 17.403	€ 60.480	€ 6.598
4 Begrazing	€ 219.356	€ 244.160	€ 527.165
5 Grasland beheer	€ 49.110	€ 55.000	€ 48.783
6 Akkerbeheer	€ 37.168	€ 39.000	
7 Wateren	€ 6.443	€ 17.000	€ 4.044
8 Archeologische elementen	€ 18.915	€ 13.260	€ -0
9 Tuinen, erven en hagen	€ 4.253	€ 4.200	€ 3.709
10 Beheer wegen	€ 8.265	€ 30.000	€ 9.875
11 Gebouwen natuurbeheer	€ 4.884	€ 10.875	€ 5.779
12 Faunabeheer	€ 4.287	€ 16.000	€ 7.400
13 Toegangsvoorzieningen	€ 46.766	€ 45.000	€ 112.760
14 Dagrecreatie (terreinen)	€ 104.045	€ 113.525	€ 72.417
15 Fietspaden	€ 170.148	€ 159.880	€ 177.195
16 Ruiteregeling	€ 906	€ 2.500	€ 2.420
17 Verblijfsrecreatie	€ 16.614	€ 14.955	€ 14.835
18 Toezicht en handhaving	€ 14.878	€ 20.300	€ 5.233
19 Verwerving en verkrijging	€ 4.686		€ 2.240
20 Natuurbescherming	€ 15.950	€ 21.320	€ 57.515
21 Exploitatie gebouwen derden gebruik	€ 206.116	€ 265.700	€ 155.545
22 Sportpark Crailoo	€ 9.027	€ 20.650	€ 14.378
23 Overig gebruik derden terreinen	€ -466	€ 0	€ -1.343
<i>Totaal beheer</i>	€ 2.881.690	€ 3.060.620	€ 2.712.709
II Projecten			
Personeelskosten Team projecten	€ 223.675	€ 234.670	€ 239.848
1 Projecten natuurbeheer	€ 324.832	€ 393.862	€ 868.299
2 Projecten recreatie	€ 603.842	€ 532.104	€ 93.547
3 Integrale gebiedsontwikkeling projecten			€ 26.335
4 Projecten communicatie, educatie, voorlichting en draagv	€ 77.322	€ 221.079	€ 251.514
5 Projecten bestuur en bestuursondersteuning	€ 14.727	€ 37.500	
6 Projecten gebouwen & terreinen derden gebruik	€ 57.233	€ 30.000	
<i>Totaal projecten</i>	€ 1.301.630	€ 1.449.215	€ 1.479.544

Bijlage III STAAT VAN LASTEN EN BATEN FUNCTIONELE INDELING

BATEN	Jaar- rekening 2023	Werk- begroting 2023	Jaar- rekening 2022
I Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)			
Vervoermiddelen, machines en materieel	€ 32.174		€ 4.124
1 Natuurbeheer algemeen	€ 1.042.263	€ 990.260	€ 638.335
2 Bosbeheer			€ 13.911
3 Heidebeheer	€ 25.607	€ 24.500	€ 24.944
4 Begrazing	€ 239.687	€ 243.650	€ 287.686
5 Grasland beheer			
6 Akkerbeheer	€ 17.141	€ 25.800	€ 23.846
7 Wateren			
8 Archeologische elementen	€ 9.457	€ 8.500	
9 Tuinen, erven en hagen			
10 Beheer wegen			
11 Gebouwen natuurbeheer	€ 11.173	€ 10.200	€ 9.861
12 Faunabeheer	€ 9.495		€ 695
13 Toegangsvoorzieningen			€ 114.852
14 Dagrecreatie (terreinen)	€ 13.695		€ 6.865
15 Fietspaden	€ 956	€ 760	€ 26.351
16 Ruiteregeling	€ 30.902	€ 38.000	€ 31.848
17 Verblijfsrecreatie	€ 170.649	€ 158.000	€ 149.970
18 Toezicht en handhaving	€ 60.000	€ 60.000	€ 32.000
19 Verwerving en verkrijging	€ 9.912	€ 0	€ 22.102
20 Natuurbescherming			€ 33.512
21 Exploitatie gebouwen derden gebruik	€ 1.035.399	€ 1.055.860	€ 126.567
22 Sportpark Crailoo	€ 49.354	€ 49.120	€ 47.942
23 Overig gebruik derden terreinen	€ 42.912	€ 33.700	€ 38.027
Totaal beheer	€ 2.800.776	€ 2.698.350	€ 1.633.438
II Projecten			
Personeelskosten Team projecten doorbelasting projecter	€ 76.180		€ 135.700
1 Projecten natuurbeheer	€ 309.147	€ 476.432	€ 774.995
2 Projecten recreatie	€ 587.527	€ 586.727	€ 60.054
3 Integrale gebiedsontwikkeling projecten			€ 26.335
4 Projecten communicatie, educatie, voorlichting en draagv	€ 65.562	€ 244.829	€ 248.094
5 Projecten bestuur en bestuursondersteuning			
6 Projecten gebouwen & terreinen derden gebruik	€ 56.418	€ 30.000	
Totaal projecten	€ 1.094.834	€ 1.337.988	€ 1.245.178

LASTEN	Jaar- rekening 2023	Werk- begroting 2023	Jaar- rekening 2022
III <i>Communicatie, voorlichting, educatie en vrijwilligers</i>			
Personeelskosten BO&E gedeeltelijk dit onderdeel	€ 349.428	€ 294.430	€ 296.892
1 Communicatie middelen en materialen & fondsenwerving	€ 145.842	€ 123.710	€ 109.451
2 Website en nieuwsbrieven	€ 37.753	€ 68.900	€ 59.167
3 Publieksactiviteiten, evenementen en excursies	€ 24.769	€ 23.240	€ 8.210
4 Vrijwilligers en educatieprogramma	€ 54.749	€ 71.885	€ 57.694
5 Gebouwen tbv vrijwilligers	€ 5.286	€ 5.230	€ 4.445
6 Groepsverblijf 't Laer	€ 22.085	€ 12.410	€ 17.892
7 Exploitatie infoschuur	€ 16.092	€ 18.960	€ 21.629
<i>Totaal profilering en draagvlak</i>	<i>€ 656.004</i>	<i>€ 618.765</i>	<i>€ 575.380</i>
IV <i>Belangenbehartiging, beleid en participanten</i>			
Personeelskosten directie, controller en team bo&e overig	€ 1.219.935	€ 1.238.640	€ 1.109.315
Automatiserings- en kantoorkosten	€ 214.455	€ 217.180	€ 176.220
1 Bestuursondersteuning	€ 53.712	€ 42.870	€ 47.253
2 Organisatie	€ 126.905	€ 97.980	€ 157.062
3 Gebouwen en huisvestingskosten organisatie	€ 113.484	€ 131.870	€ 127.975
4 Participantenbijdragen			
<i>Totaal organisatie en bestuursondersteuning</i>	<i>€ 1.728.491</i>	<i>€ 1.728.540</i>	<i>€ 1.617.825</i>
<i>Totale lasten exploitatie voor reserve mutaties</i>	<i>€ 6.567.815</i>	<i>€ 6.857.140</i>	<i>€ 6.385.459</i>
<i>Positief saldo voor resultaatbestemming</i>	<i>€ 983.341</i>	<i>€ 787.838</i>	<i>€ 161.254</i>
<i>Resultaat bestemming per hoofddoel</i>			
<i>Storting (bestemmings)reserves</i>			
<i>Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)</i>			
Reserve natuurbeheer	€ 235.903	€ 209.045	€ 263.867
Reserve (groot)onderhoud gebouwd vastgoed	€ 940.000	€ 935.000	€ 57.000
Reserve vervanging materieel v/m RPV	€ 11.150	€ 11.150	€ 13.420
Reserve verwervingen, 1e inrichting en onderhoud cs	€ 7.876		€ 36.090
Bestemmingsfonds natuurontwikkeling/bosverrijking	€ 10.000		€ 10.000
<i>Projecten</i>			
Projecten reserve natuurbeheer	€ 37		€ 6.456
<i>Communicatie, voorlichting, educatie en vrijwilligers</i>			
Bestemmingsfonds exploitatie infoschuur	€ 11.268		€ 3.100
<i>Belangenbehartiging, beleid en participanten</i>			
Algemene egalisatie reserve			
<i>Totaal storting reserves</i>	<i>€ 1.216.234</i>	<i>€ 1.155.195</i>	<i>€ 389.933</i>
<i>Positief resultaat na reserve mutaties</i>		<i>€ 0</i>	<i>€ 57.327</i>

Positieve resultaten worden toegevoegd aan de Algemene Egalisatie Reserve

BATEN	Jaar- rekening 2023	Werk- begroting 2023	Jaar- rekening 2022	
III Communicatie, voorlichting, educatie en vrijwilligers				
Personeelskosten BO&E gedeeltelijk dit onderdeel				
1	Communicatie middelen en materialen & fondsenwerving	€ 227.611	€ 164.160	€ 303.017
2	Website en nieuwsbrieven	€ 32.512	€ 73.050	€ 39.936
3	Publieksactiviteiten, evenementen en excursies	€ 6.954	€ 550	€ 17.600
4	Vrijwilligers en educatieprogramma			
5	Gebouwen tbv vrijwilligers			
6	Groepsverblijf 't Laer	€ 22.223	€ 30.020	€ 25.929
7	Exploitatie infoschuur	€ 22.139	€ 13.740	€ 9.285
	Totaal profilering en draagvlak	€ 311.439	€ 281.520	€ 395.767
IV Belangenbehartiging, beleid en participanten				
	Automatiserings- en kantoorkosten	€ 4.433	€ 8.040	
1	Bestuursondersteuning	€ 20.594		
2	Organisatie			
3	Gebouwen en huisvestingskosten organisatie			
4	Participantenbijdragen	€ 3.319.080	€ 3.319.080	€ 3.272.330
	Totaal organisatie en bestuursondersteuning	€ 3.344.107	€ 3.327.120	€ 3.272.330
	Totale baten exploitatie voor reserve mutaties	€ 7.551.156	€ 7.644.978	€ 6.546.713
Negatief saldo voor resultaatbestemming				
Resultaat bestemming per hoofddoel				
Onttrekking (bestemmings)reserves				
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)				
	Reserve natuurbeheer	€ 92.210	€ 101.210	€ 112.380
	Reserve (groot)onderhoud gebouwd vastgoed	€ 17.280	€ 70.000	
	Algemene egalisatiereserve		€ 42.000	€ 47.773
	Bestemmingsfonds natuurontwikkeling/bosverrijking	€ 13.265		€ 4.259
Projecten				
	Reserve natuurbeheer	€ 16.957		
	Reserve verwervingen, 1e inrichting en onderhoud cs			€ 110.000
	Reserve (groot)onderhoud gebouwd vastgoed	€ 15.542	€ 37.500	
	Reserve toekomstige investeringen	€ 10.575		
	Algemene egalisatiereserve	€ 16.265	€ 30.937	
	Communicatie, voorlichting, educatie en vrijwilligers			
	Bestemmingsfonds exploitatie infoschuur			€ 11.594
	Algemene egalisatiereserve	€ 20.000	€ 20.000	
	Belangenbehartiging, beleid en participanten			
	Algemene egalisatie reserve	€ 25.000	€ 65.710	
	Totaal onttrekking reserves	€ 227.093	€ 367.357	€ 286.006
	Negatief resultaat na reserve mutaties	€ -5.800		

Negatieve resultaten worden onttrokken aan de Algemene Egalisatie Reserve

Bijlage IV Toelichting op de staat van baten en lasten functionele indeling
I. Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)

Toelichting afwijkingen > € 10.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2023 en jaarrekening 2022 <i>V=voordelig N=nadelig</i>	begroting 2023 €	rekening 2022 €
Personeelskosten Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 laat dit onderdeel een nadeel zien van N€ 23 voornamelijk als gevolg van het feit dat in 2023 boven de reeds vastgestelde CAO in 2022 ook nog door werkgevers en vakbonden een éénmalige uitkering is afgesproken. Daarnaast is eind 2022 besloten de formatie van de boswachters met 1,89 fte tijdelijk uit te breiden en is een tijdelijke formatieplaats regiobeheerder toezicht projecten ingesteld. Samen met de doorwerking van de uitkomsten van de vastgestelde CAO in 2022 laat de totale personeelskosten ten opzichte van de jaarrekening 2022 een nadeel zien van bijna k€ 263.	-22.000 N	-263.800 N
Vervoermiddelen, machines en materieel Ten opzichte van 2022 is de vrijval van afschrijvingslasten lager, doordat in 2023 een drietal dienstauto's is vervangen en één elektrische motor ten behoeve van de boswachters extra is aangeschaft. Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 waren de lasten wat hoger als gevolg van onder andere nog steeds de relatief hoge brandstofprijzen en hogere verzekeringspremies van de nieuwe hybride auto's (de catalogus waarde is hoger dan die van de geheel fossiele brandstof auto's).	-7.000 N	-19.900 N
I.1 Natuurbeheer algemeen		
* De werkelijke uitgaven 2023 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 laten een voordeel zien van k€ 34. Voornamelijk als gevolg van het feit dat het geraamde budget voor aanpassingen van het beheerplan in 2023 niet is aangewend. Ten opzichte van het dienstjaar 2022 nemen de uitgaven toe met name als gevolg van het feit dat in de gewijzigde begroting 2023 een aantal uitgavenposten o.a. monitoring (k€ 50) aan dit onderdeel is toegevoegd (zie ook hieronder onder I.21).	34.200 V	-82.600 N
* De SNL subsidie over de periode 2017-2022 is vastgesteld en voor de periode 2023-2028 is een nieuwe beschikking afgegeven en via de tweede begrotingswijziging in het dienstjaar 2023 verwerkt. Ten opzichte van het dienstjaar 2022 is de SNL subsidie met bijna k€ 296.000 toegenomen.	0 V	296.000 V
* Overige inkomsten: in 2023 is hier de vergoeding verantwoord voor de nazorg van de bestrijding van de Japanse Duizendknoop in het project HOV ad k€23 en de opbrengst van de bosbeheermaatregelen (zoals geraamd bij de tweede wijziging 2023). Deze opbrengsten laten hier een voordeel zien en worden bij resultaatbestemming toegevoeg aan de bestemmingsreserve Natuurbeheer, om toekomstige uitgaven in dit kader te dekken. Daarnaast zijn de opbrengsten van toestemmingen, vergoedingen vanwege aanleg van kabels en leidingen en gebruik hoger dan geraamd (k€ 29 V). Per saldo laat dit ten opzichte van de begroting een voordeel zien van k€ 52 en ten opzicht van het vorig dienstjaar bijna k€ 108.	52.000 V	108.000 V
I.2 Bosbeheer		
* In 2020 is het VTA project afgerond en is achterstallig onderhoud uitgevoerd, hiervoor zijn destijds eenmalige middelen ingezet. De eerste jaren na afronding van het achterstallig onderhoud was er minimale inzet nodig voor het jaarlijks onderhoud, zo ook nog in 202. Vanaf het dienstjaar 2023 is het jaarlijks planmatig onderhoud inclusief VTA controles en daarbij behorende opvolgwerkzaamheden uitgevoerd. In verband met een deel in eigen beheer uitgevoerd waren de werkelijke kosten in 2023 enigszins lager dan geraamd. Ten opzichte van het dienstjaar 2022 is als gevolg van het bovenstaande bijna k€ 120 meer uitgegeven.	11.300 V	-120.000 N
I.3 Heidebeheer		
*in 2023 is minder uitgegeven aan onderhoud van de heidevelden dan geraamd. De totale uitgaven waren geraamd op ruim k€ 60, de werkelijke uitgaven bedroegen ruim k€ 17. De uitgaven voor onderhoud kennen een cyclisch karakter. Voor beheervergoedingen werd alsgevolg van indexatie ruim k€1 meer ontvangen.	44.200 V	-10.100 N
I.4 Begrazing		
* de totale uitgaven voor begrazing zijn per saldo geraamd in 2023 op k€ 244 (exclusief personeelslasten), de werkelijke uitgaven bedroegen ruim k€ 219. Voornamelijk alsgevolg van lagere kosten dan geraamd voor onderhoud/vervanging van rasters en het vrijmaaien daarvan. Hier tegenover stonden hogere kosten voor veeverzorging als gevolg van de uitbraak van de blauwtongziekte onder het vee. Daarnaast zijn in het kader van de hogere SNL subsidie 2023 de uitgavenbudgetten verhoogd. In de jaarrekening 2022 is er sprake van een eenmalige piek in de uitgaven voor begrazing, als gevolg van het vervangen van een groot deel van de begrazingsrasters en de uitgaven voor onderhoud gebouwen, als gevolg van de stormschade in 2022 aan de schaapskooi Laren. Ter vergelijk in 2021 bedroegen de totale uitgaven afgerond k€ 242.	24.800 V	307.800 V
* de inkomsten zijn in 2023 bijna k€ 4 lager dan geraamd, de opbrengsten van veeverkopen waren minder vanwege de blauwtong ziekte. Ten opzichte van 2022 zijn de opbrengsten lager als gevolg van de inzamelactie onder particulieren en de ontvangen stormschadeuitkering van de verzekering voor het herstel van de schaapskooi Laren.	-4.000 N	-48.000 N
I.6 Akkers en I.7 Wateren		
* in 2023 zijn de uitgaven voor het onderhoud lager dan geraamd (met name voor de wateren), het jaarlijks onderhoud kent een cyclisch karakter. In 2022 waren er geen uitgaven voor akkerbeheer, in 2023 is het geraamde beheer uitgevoerd.	9.620 V	-49.600 N
I.10 Beheer Wegen		
* het onderhoud van de (zand)wegen in het gebied, kent een cyclisch karakter. In 2023 zijn er ten opzichte van de raming 2023 minder werkzaamheden uitgevoerd. Als gevolg van de grotere hoeveelheden neerslag is de trend wel dat onze zandwegen intensiever onderhoud nodig zullen hebben, in de raming is hier al rekening mee gehouden en bij de 2e wijziging verhoogd.	21.700 V	1.600 V

Toelichting afwijkingen > € 10.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2023 en jaarrekening 2022 <i>V=voordelig N=nadelig</i>	begroting 2023	rekening 2022
I.13 Toegangsvoorzieningen * het nadeel ten opzichte van de jaarrekening 2022 wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat het deel van de SNL voor openstelling in 2023 is overgebracht naar I.1 Natuurbeheer algemeen.	-1.800 N	-48.900 N
I.14 Dagrecreatie (terreinen) * de kosten van het legen van de afvalbakken en het opruimen van illegale stortingen laten een stevige stijging zien. Bij de 2e begrotingswijziging is het budget hiervoor verhoogd, waarbij rekening gehouden is met een verdere stijging van deze kosten. Ten opzichte van 2022 zijn de kosten met ruim 31% toegenomen.	11.400 V	-9.200 N
* als gevolg van ontvangen sponsorbijdragen in 2023 (k€ 13) zijn de lasten van onderhoud en vervanging van recreatiemeubilair per saldo lager dan geraamd. Ten opzichte van 2022 is er sprake van meer sponsorbijdragen (k€ 7) en daardoor ook hogere uitgaven voor vervangingen.	12.100 V	-15.300 N
I.15 Fietspaden * in verband met de pensionering van de beheerder fietspaden is in de loop van het jaar een nieuwe medewerker aangesteld. De medewerker is inclusief materieel overgenomen van het externe bedrijf wat een deel van het onderhoud aan de fietspaden uitvoerde. Het nadeel is ontstaan door overname van de betreffende bedrijfsauto.	-10.100 N	-18.300 N
I.17 Verblifsrecreatie Als gevolg van indexeringen en hogere bezetting van de seizoenscampings laten de werkelijke huuropbrengsten een voordeel zien ten opzichte van de raming en ten opzichte van het voorgaande dienstjaar.	11.200 V	19.100 V
I.18 Toezicht en handhaving * in 2023 is wederom een eenmalige subsidie ontvangen van het ministerie van Justitie en Veiligheid, voor uitbreiding en behoud van "groene" BOA capaciteit ad k€ 60 (in 2022 was dit k€ 32). Dit bedrag wordt bij resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve Natuurbeheer en ingezet voor de tijdelijke uitbreiding van BOA capaciteit. Daarnaast waren de kosten van onderhoud en aanschaf bebording lager dan geraamd in verband met het feit dat in afwachting van de uitvoering van het project terreinbebording de vervanging is beperkt. Het voordeel t.o.v. 2022 wordt voornamelijk door de hogere BOA subsidie en het wegvallen van de subsidie voor opleiding en trainingskosten van BOA's (nu opgenomen in de verhoogde subsidie "groene" BOA).	5.400 V	18.400 V
I.23 Exploitatie gebouwen derden gebruik * op deze post is de raming voor het lang cyclisch onderhoud van de gebouwen opgenomen, in 2023 is die bij de 2e wijziging éénmalig verhoogd met k€ 70 voor de aanschaf van zonnepanelen (aanwending reserve vastgoed). In 2023 is echter alleen de 1e termijn hiervoor in rekening gebracht, de volledige uitvoering wordt in 2024 verantwoord. Per saldo een voordeel van k€ 59,6. Het nadeel t.o.v. 2022 heeft te maken met het cyclisch karakter. Jaarlijkse overschotten en tekorten ten opzichte van de ramingen voor het cyclisch onderhoud worden via resultaatbestemming onttrokken/toegevoegd aan de bestemmingsreserve Vastgoed.	59.600 V	-50.600 N
* als gevolg van de voorgenomen verkoop van een tweetal dienstwoningen laten de geraamde huuropbrengsten in 2023 een nadeel zien van k€ 20,5 en ten opzichte van 2022 k€ 26,2. De woningen zijn in het voor jaar van 2023 uit de verhuur gehaald. Een van de dienstwoningen is per 1/11/2023 daadwerkelijk verkocht en de opbrengst hiervan (k€ 935) was bij de 2e begrotingswijziging al op deze post verantwoord en is bij resultaatbestemming toegevoegd aan de bestemmingsreserve Vastgoed. De tweede woning is per 1/1/2024 verkocht, de opbrengst daarvan wordt in 2024 verantwoord.	-20.500 N	909.800 V

II. Projecten

Toelichting afwijkingen > € 10.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2023 en jaarrekening 2022 <i>V=voordelig N=nadelig</i>	begroting 2023	rekening 2022
<p><i>Dit onderdeel laat afwijkingen zien ten opzichte van de geraamde bedragen 2023 en de werkelijk gerealiseerde uitgaven in 2022, maar die hebben geen budgettair effect voorzover het projecten betreft die nog in uitvoering zijn. Het netto effect van uitgaven en inkomsten van die projecten wordt via de balanspost Onderhandenwerk afgewikkeld. Het saldo van de inkomsten en uitgaven van afgesloten projecten wordt wel via de exploitatie afgewikkeld en wordt via resultaatbestemming gestort, dan wel onttrokken aan de bestemmingsreserve natuurbeheer. Het saldo van de voormalige reserve bijzondere projecten is ondergebracht in deze reserve.</i></p> <p>Algemeen: Vanaf het dienstjaar 2019 is een aanvang gemaakt met urenverantwoording van het projectbureau en in 2023 is er voor een totaalbedrag van afgerond k€ 76 toegerekend aan projecten. Op begrotingsbasis wordt rekening gehouden met het feit dat 20% van de totale lasten van het projectbureau niet aan projecten worden toegerekend. Deze 20% komt ten laste van de exploitatie van het GNR.</p> <p>De urenverantwoording naar projecten liet een lagere toerekening zien dan geraamd, onder andere als gevolg van het doorschuiven c.q. later opstarten van een aantal projecten waarmee in de oorspronkelijke planning rekening gehouden was.</p> <p>Algemeen projectramingen: De projectramingen in de begroting 2023 zijn gebaseerd op de jaarschijf 2023 van het geactualiseerde meerjarig projectenprogramma dat als bijlage is opgenomen bij de 1e wijziging 2023 en aangepast is bij de 2e wijziging 2023. De uitvoering van een aantal projecten, zoals bij deze wijzigingen al is vermeld, wordt gefaseerd in uitvoering genomen en deels doorgeschoven naar latere jaren. Dit heeft tot gevolg dat de projectramingen zoals die na de 2e begrotingswijziging 2023 zijn opgenomen te hoog waren. Omdat zowel de uitgaven alswel de inkomsten te hoog geraamd zijn heeft dit, behoudens de hierboven genoemde toerekening van het projectbureau, geen</p> <p>II.1 Projecten natuurbeheer</p> <p>* Zoals bij de actualisatie van het projectenprogramma in de loop van het dienstjaar 2023 al is gemeld, is de uitvoering van een aantal projecten herzien en gefaseerd doorgeschoven naar latere jaren, met name een aantal grote projecten die onder dit onderdeel vallen, t.w. de aanleg van de Natuurverbinding De Hoorneboeg/Zwaluwenberg, de Waterparel Hilversums Wasmeer en de aanleg van de verbinding Laarderhoogt. In 2023 zijn de eerste uitgaven gedaan ten behoeve van het project Natuurherstel Programma Natuur (provinciaal gesubsidieerd). In de loop van het jaar is een aantal kleinere projecten afgesloten. Het verschil in saldo tussen de baten en lasten, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt aan de reserves en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten (zie ook bijlage 3) en/of uitgaven die worden gedekt via de aanwending van bestemmingsreserves.</p> <p>II.2 Projecten recreatie</p> <p>* Medio 2023 zijn de vernieuwde parkeerplaatsen bij de Fransche Kamphei en - camping opgeleverd. De totale projectkosten waren ca k€ 70 lager dan de raming, als gevolg van een meevallende aanbesteding en lagere kosten verwijderen teerhoudend asfalt. Het verschil in saldo tussen de baten en lasten, is het bedrag dat gestort dan wel onttrokken wordt aan de reserves en betreft de saldi van in de loop van het jaar afgesloten projecten (zie ook bijlage 3) en/of uitgaven die worden gedekt via de aanwending van bestemmingsreserves.</p> <p>II.4 Projecten communicatie, educatie, voorlichting en draagvlak</p> <p>* Via de Vereniging Vrienden van het Gooi is in 2022 een bijdrage ontvangen van k€ 200 voor de opzet en implementatie van een educatievisie. In 2023 is hiervan bijna k€ 42 uitgegeven. Voor de jaren 2024 en 2025 resteert nog een bedrag van bijna k€ 130</p> <p>* In 2023 zijn de eerste uitgaven gedaan voor nieuwbouw van het groepsverblijf 't Laer.</p>	-108.000 N	-59.500 N

III. Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers (profilering en draagvlak)

Toelichting afwijkingen > € 10.000 t.o.v. gewijzigde begroting 2023 en jaarrekening 2022 <i>V=voordelig N=nadelig</i>	begroting 2023	rekening 2022
Personeelskosten Ten opzichte van de begroting 2023 laat dit onderdeel een nadeel zien van k€ 55. Dit komt deels doordat gedurende een aantal maanden er dubbele salarislasten waren in verband met de overdracht van werkzaamheden van de vrijwilligerscoördinator en deels doordat de verhoging als gevolg van de CAO 2022 geraamd is op de personeelslasten onder IV Belangenbehartiging, beleid en participanten. Op dit laatste onderdeel ontstaat daardoor een voordeel (zie hieronder).	-55.000 N	-52.500 N
III.1 Communicatie, middelen en materialen & fondsenwerving * in 2023 is een aanvang gemaakt met het in eigenbeheer uitvoeren van de donateursadministratie. Vanaf januari 2024 wordt die geheel "in huis" uitgevoerd, daarvoor werd de donateursadministratie extern bijgehouden. Deze implementatie heeft in 2023 gedeeltelijk tot dubbele kosten geleid en daarnaast zijn er extra wervingscampagnes uitgevoerd. De uitgaven zijn daardoor ruim k€ 22 hoger dan begroot. Op dit onderdeel was een bedrag begroot van € 164,2 aan opbrengsten, de werkelijke opbrengst was k€ 227,6, per saldo een voordeel van k€ 63,4. De hogere opbrengsten hebben met hogere opbrengsten fondsenwerving en hogere bijdrage Steun voor de donateursadministratie. Een deel van de fondsenwerving betreft een aantal doelgiften voor diverse natuurprojecten. Deze doelgiften worden via resultaatbestemming toegevoegd aan daarvoor ingestelde bestemmingsfondsen. Het verschil met 2022 ontstaat voornamelijk omdat in 2022 op dit onderdeel k€ 236 aan eigen fondsenwerving is verantwoord (k€ 90 meer dan 2023), als gevolg van een ontvangen erfenis in dat jaar.	40.900 V	-112.000 N
III.3 Publieksacties, evenementen en excursies * de opbrengsten als gevolg van activiteiten zijn hier verantwoord en laten een voordeel zien t.o.v. de raming. In 2022 waren hier de opbrengsten van het Schaapscheerdersfeest xli ivm het jubileumjaar verantwoord.	4.900 V	-13.000 N
III.4 Vrijwilligers * het voordeel is voornamelijk ontstaan door minder dan geraamde uitgaven voor gereedschappen voor vrijwilligers. Gedurende de "Coronajaren" hebben de vrijwilligers minder werkzaamheden uitgevoerd en daardoor gaan de gereedschappen ook langer mee. De komende jaren zal dit effect uitgewerkt zijn en zal de vervangingsvraag weer op een normaal niveau komen te liggen.	17.100 V	3.000 V
III.6 Groepsverblijf 't Laer * het groepsverblijf is dermate verouderd dat de kosten van exploitatie steeds hoger worden en de opbrengsten van verhuur lager. Gelet op deze gang van zaken en met het oog op de voorgenomen nieuwbouw wordt met ingang van 2024 het gebouw niet meer structureel verhuurd en zal het in de loop van 2024 gesloopt worden.	-17.400 N	-7.900 N

IV. Belangenbehartiging, beleid en participanten

Personeelskosten Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2022 laat dit onderdeel een voordeel zien van k€ 18,7 (zie de opmerking onder III personeelskosten). De afwijking ten opzichte van 2022 ontstaat deels doordat de kosten van projectondersteunervergeheveling zijn naar dit onderdeel en de structurele doorwerking van de CAO afspraken uit 2022.	18.700 V	-110.620 N
IV.1 Bestuursondersteuning * de bestuursleden (zie 'overige gegevens' voor de leden welke per 31 december 2023 deel uit maakten van het bestuur) zijn onbezoldigd. Mw. drs. C.W. Kos is in 2019 aangesteld als directeur-rentmeester voor 36 uur per week (1,0 fte) in vaste dienst. De bezoldiging van de directeur-rentmeester is vastgesteld op het maximum van schaal 15 van de Provinciale CAO en blijft daarmee ruim binnen de WNT norm, die voor 2023 k€ 223 * in 2023 zijn na lange tijd de rentepercentages op spaartegoeden weer positief geworden. De overvloedige liquiditeiten worden weggezet op een bedrijfsspaarrekening bij de huisbankier. In 2023 heeft dit een renteopbrengst gegenereerd van k€ 20,6. Aan de uitgavenkant waren er extra kosten als gevolg van het betaalde eigen risico van de bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering bij een schadegeval. Per saldo een voordeel van k€ 9,8.	9.800 V	14.100 V
IV.2 Organisatie cs * personeelsbestand: gedurende het boekjaar 2023 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de stichting, omgerekend naar volledige mensjaren, 36,4 fte (2022: 33,9). * dit onderdeel laat een nadeel zien van k€ 28,9 voornamelijk als gevolg van het feit dat de post juridische kosten met ruim k€ 9,4 is overschreden. De totale juridische uitgaven ad € 76,4, kunnen in een aantal hoofdgroepen worden onderscheiden, t.w. juridische kosten eigendomskwesties gerelateerd ruim k€ 17,6; organisatie gerelateerd (bestuurlijke regelingen/statuten/fiscaal/arbeidsrechtelijk) ruim k€ 7,2; problematiek St. Duurzaam Groenfonds Monnikenberg k€ 19,4; bezwaren bouwplannen derden k€ 26,7 en grondtransacties k€ 5,1. Daarnaast zijn een aantal algemene kosten voor het personeel hoger dan geraamd o.a. arbomiddelen en afscheidsbijeenkomsten van vertrokken/gepensioneerd personeel. Het voordeel t.o.v. 2022 heeft voornamelijk te maken met het feit dat in dat jaar de juridische kosten bijna k€ 23,5 hoger waren dan in 2023.	-28.900 N	30.200 V
IV.3 Gebouwen en huisvestingskosten organisatie * de lasten in 2023 laten ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 een voordeel zien op dit onderdeel van k€ 18,4. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2023 de nutskosten lager waren dan geraamd. Vanaf 1 januari 2023 zijn alle nutscontracten op basis van variabele tarieven. Bij de raming is rekeninggehouden met een hoog tarief. Het voordeel t.o.v. 2022 is voornamelijk ontstaan doordat in 2022 op deze post de kosten van het realiseren van extra kantoorruimte t.b.v. boswachters/regiobeheerders zijn verantwoord.	18.400 V	14.500 V
IV.4 Participantenbijdragen * als gevolg van de loon en prijsindexaties is de participantenbijdrage in 2023	0 V	46.750 V

1e Wijziging begroting 2024

Stichting Goois Natuurreservaat

Koester ons groene thuis

Het Goois Natuurreservaat wordt gesteund
door onder andere de Nationale Postcode Loterij

COLOFON

Uitgave:

Stichting Goois Natuurreservaat

Nieuwe Meentweg 2

1217 DZ Hilversum

Postbus 1001

1200 BA Hilversum

www.gnr.nl

kvk nummer: 41223080

RSIN/fiscaal nummer: 001939270

1e Begrotingswijziging 2024

Inleiding:

Naar aanleiding van de voorbereiding van de begroting 2025, de uitkomsten van de jaarrekening 2023, actualisering van het projectenprogramma en het opnemen van éénmalige budgetten is onderstaande 1e begrotingswijziging 2024 opgesteld.

Per programma worden de wijzigingen toegelicht. Wijzigingen in de bedrijfsvoerings- en/of programma overstijgende lasten, worden toegelicht bij het programma Belangenbehartiging, beleid en participanten.

Toelichting:

Programma Natuurbeheer en recreatie

Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	wijziging begroting 2024		
	B2024	Wijziging	B2024 (G)
Totale lasten regulier	€ 2.725.240	€ 161.880	€ 2.887.120
Totale baten regulier	€ 1.324.510	€ 243.325	€ 1.567.835
Saldo regulier	€ -1.400.730	€ 81.445	€ -1.319.285
Totale lasten incidenteel	€ 159.980	€ 154.000	€ 313.980
Totale baten incidenteel		€ 650.000	€ 650.000
Saldo incidenteel	€ -159.980	€ 496.000	€ 336.020
Saldo voor mutaties reserves	€ -1.560.710	€ 577.445	€ -983.265
Toevoeging aan reserve	€ 15.155	€ 651.665	€ 666.820
Onttrekking aan reserve	€ 168.180	€ 84.220	€ 252.400
Saldo na mutaties reserves	€ -1.407.685	€ 10.000	€ -1.397.685
Toelichting bij wijziging van de begroting 2024			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Vervanging materieel fietspadenonderhoud	€ 91.000		€ 91.000
Plaatsen zonnepanelen 3 tal gebouwen	€ 63.000		€ 63.000
Boekwinst verkoop vastgoed		€ 650.000	€ -650.000
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Doorwerking 2e bgw 2023 hogere SNL subsidie		€ 262.270	€ -262.270
Lagere huuropbrengsten als gevolg van verkoop vastgoed		€ -26.445	€ 26.445
Doorwerking jaarrekening 2023 diverse indexaties		€ 7.500	€ -7.500
Doorwerking 2e bgw 2023 toename beheerbudgetten ivm hogere SNL	€ 184.095		€ 184.095
Lagere exploitatiekosten vastgoed ivm verkoop	€ -22.215		€ -22.215
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Besteding Reserve Vastgoed tbv aanschaf zonnepanelen		€ 63.000	€ -63.000
Besteding Reserve Vervanging materieel fietspadenonderhoud		€ 91.000	€ -91.000
Vrijval besteding Reserve Natuurbeheer uitbreiding BOA capaciteit		€ -69.780	€ 69.780
Toevoeging Reserve Vastgoed ivm boekwinst verkoop vastgoed	€ 650.000		€ 650.000
Toevoeging Reserve Natuurbeheer besparing onderhoud bebording	€ 5.400		€ 5.400
Vervallen toevoeging Reserve Natuurbeheer bespaarde premie brand	€ -3.735		
Totaal van de wijzigingen	€ 967.545	€ 977.545	€ 10.000

Eenmalige mutaties:

Jaarlijks wordt ten laste van de exploitatie een bedrag gereserveerd voor de vervanging van het materieel voor het onderhoud van de fietspaden. Het huidige materieel is technisch afgeschreven en aan vervanging toe. Hiervoor is eind 2023 opdracht verstrekt voor de levering van een smalspoor tractor met toebehoren. De totale investering komt uit op € 91.000 en wordt gedekt door aanwending van de bestemmingsreserve Vervanging materieel fietspaden onderhoud. Na deze onttrekking resteert er nog een bedrag in de reserve van ruim € 83.000. De bedrijfsauto welke gebruikt wordt voor het onderhoud van de fietspaden dient in de nabije toekomst ook nog vervangen te worden.

In 2023 is opdracht gegeven om drie panden te voorzien van zonnepanelen. Bij de 2^e begrotingswijziging 2023 werd ervan uitgegaan dat deze nog in het dienstjaar 2023 geplaatst zouden worden. De plaatsing op twee panden is inmiddels in het eerste kwartaal afgerond en verwacht wordt dat de installatie op het derde pand medio 2024 wordt afgerond. De totale investering bedroeg € 70.000, waarvan een 1^e termijn in het dienstjaar 2023 is verantwoord. Het restant komt in 2024 en wordt gedekt, zoals bij de 2^e wijziging 2023 is aangegeven ten laste van de bestemmingsreserve Vastgoed.

Medio 2023 is de vastgoedvisie van het GNR vastgesteld. Daarin is opgenomen hoe we met het vastgoed in bezit van het GNR omgaan en welke panden tot het kernbezit gerekend worden en welke kunnen worden afgestoten. In december 2022 is al besloten om een tweetal voormalige dienstwoningen te verkopen. Eén woning is verkocht in november 2023, de tweede woning is verkocht per 1 februari 2024. Voor deze laatste geldt dat de woning is verkocht en de ondergrond in erfpacht is uitgegeven. De totale opbrengst bedroeg ruim € 830.000. Na aftrek van de restant boekwaarde en kosten resteert een netto opbrengst van € 650.000. Dit bedrag wordt conform de vastgoedvisie toegevoegd aan de bestemmingsreserve Vastgoed. De middelen in deze reserve zijn bedoeld voor investeringen in een toekomstbestendige huisvesting van het GNR en verduurzaming van het resterende kernbezit. De geraamde stand van deze reserve na deze wijziging komt uit op € 1,8 miljoen.

Structurele mutaties

Zoals bij de 2^e begrotingswijziging 2023 is gemeld is in het kader van de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer van de provincie de beschikking ontvangen voor de periode 2023-2028. De hogere subsidie is ingezet om de structureel hogere beheerkosten (zie hieronder) als gevolg van prijsstijgingen te dekken.

Naast de stijging van de salarissen, de afgelopen twee jaar, zien we ook in de overige kosten een forse toename. De inflatie blijft relatief hoog, wij constateren dat onze leveranciers/loonbedrijven/aannemers/aanbieders van diensten, dit ook in hun tarieven stevig laten doorwerken. Diverse beheerbudgetten zijn verhoogd om deze kostenstijgingen te kunnen opvangen.

Door de verkoop van panden vervallen ook de geraamde huuropbrengsten van die panden, daar staat tegenover dat ook de exploitatielasten wegvallen. Beide mutaties zijn bij deze wijziging verwerkt.

In 2023 zijn tarieven geïndexeerd en hierdoor nemen de eigen inkomsten als gevolg van beheervergoedingen/toestemmingen gebruik terrein toe.

Reserve mutaties

Per 15 januari 2023 is een tijdelijke boswachter voor de duur van maximaal 2 jaar aangesteld (bestuursbesluit december 2022). Deze tijdelijke formatieplaats werd in 2024 gedekt door aanwending van de bestemmingsreserve Natuurbeheer. In de verhoogde SNL subsidie is naast de hogere bedragen voor het beheer ook een hoger bedrag voor openstelling opgenomen. De tijdelijke dekking ten laste van de reserve Natuurbeheer ad € 69.780 kan hierdoor komen te vervallen.

Als gevolg van de uitvoering van het project bebording, is een bedrag van € 54.000 ten laste van de bestemmingsreserve Natuurbeheer gebracht. Doordat alle borden worden vernieuwd, is er een jaarlijkse besparing op het geraamde onderhoud. Van die besparing wordt gedurende tien jaar een bedrag van € 5.400 toegevoegd aan de reserve Natuurbeheer.

In 2013 is besloten de bosbrandverzekering te beëindigen en de jaarlijks uit te sparen premie te reserveren. Het plafond van de dotatie is vastgesteld op € 50.000 (de destijds maximale verzekeringsuitkering). Per ultimo 2023 is de stand van dit geormerkte deel van de reserve ruim €51.300. Vanaf het dienstjaar 2024 worden geen reserveringen meer gedaan.

Projectenprogramma

Het projectenprogramma is begin 2024 geactualiseerd. Voor een compleet overzicht wordt naar de betreffende bijlage bij deze wijziging verwezen.

Projecten	wijziging begroting 2024		
	B2024	Wijziging	B2024 (G)
Totale lasten regulier	€ 281.870	€ -38.400	€ 243.470
Totale baten regulier	€ -	€ -	€ -
Saldo regulier	€ -281.870	€ 38.400	€ -243.470
Totale lasten incidenteel	€ 2.314.524	€ -223.379	€ 2.091.145
Totale baten incidenteel	€ 2.498.794	€ -299.879	€ 2.198.915
Saldo incidenteel	€ 184.270	€ -76.500	€ 107.770
Saldo voor mutaties reserves	€ -97.600	€ -38.100	€ -135.700
Toevoeging aan reserve	€ -	€ -	€ -
Onttrekking aan reserve	€ -	€ 76.500	€ 76.500
Saldo na mutaties reserves	€ -97.600	€ 38.400	€ -59.200
<u>Specificatie van de organisatieonderdelen</u>	<u>Lasten</u>	<u>Baten</u>	<u>Saldo</u>
Projectenburo	€ 243.470	€ 184.270	€ -59.200
Projecten	€ 2.275.414	€ 2.275.414	€ -
Totalen	€ 2.518.884	€ 2.459.684	€ -59.200
Toelichting bij wijziging van de begroting 2024			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Zie het jaar 2024 van het geactualiseerde projectenprogramma.	€ -223.379	€ -299.879	€ 76.500
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Formatie projectondersteuning naar programma Belangenbehartiging	€ -38.400		€ -38.400
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Besteding Reserve Natuurbeheer dekking 3 tal projecten		€ 76.500	€ -76.500
			€ -
Totaal van de wijzigingen	€ -261.779	€ -223.379	€ 38.400

Structurele mutaties

De mutaties is het gevolg van het feit dat de formatie van de projectondersteuner is overgeheveld naar het Team Beleid, Organisatie & Externe relaties (doorwerking van de 2e begrotingswijziging 2023). De lasten van dit team worden verantwoord op het programma Belangenbehartiging, beleid en participanten (zie hierna). Het betreft een verschuiving van lasten en geeft geen budgettair na- of voordeel te zien.

Projectenprogramma

Naast de eerder genoemde actualisatie zijn naar aanleiding van de 2e begrotingswijziging 2023 een tweetal aanpassingen doorgevoerd op het projectenprogramma.

Bij het onderdeel dekking kosten is de kolom "Ten laste van eigen middelen/reserves" toegevoegd, hiermee wordt inzicht gegeven hoeveel eigen middelen uit de exploitatie van het GNR en/of de bestemmingsreserves voor de realisatie van een project worden aangewend.

De projecten 40900 Natuurverbinding Hoorneboeg en 40907 Waterparel Hilversums Wasmeer zijn direct onder elkaar vermeld en voorzien van een subtotaal telling in verband met het feit dat beide projecten in één projectuitvoering worden gerealiseerd. Daarnaast is bij de 2e begrotingswijziging 2023 al gemeld dat de opbrengsten van bosbeheer maatregelen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Natuurbeheer en dienen ter dekking van de monitoringkosten voor dit project. De projectraming is nu verhoogd en tevens zijn de geraamde opbrengsten gedurende 15 jaar uit de bosbeheer maatregelen (in de kolom "Ten laste van eigen middelen/reserves") opgenomen. In verband met fluctuaties in de jaarlijkse opbrengsten worden de opbrengsten in de betreffende jaren aan de bestemmingsreserve Natuurbeheer toegevoegd (en geormerkt) en zullen in de laatste jaren onttrokken worden voor de dekking van de dan geraamde project uitgaven

Programma communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers

Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	wijziging begroting 2024		
	B2024	Wijziging	B2024 (G)
Totale lasten regulier	€ 617.015		€ 617.015
Totale baten regulier	€ 291.970		€ 291.970
Saldo regulier	€ -325.045	€ -	€ -325.045
Totale lasten incidenteel	€ -		€ -
Totale baten incidenteel	€ -		€ -
Saldo incidenteel	€ -	€ -	€ -
Saldo voor mutaties reserves	€ -325.045	€ -	€ -325.045
Toevoeging aan reserve		€ -	€ -
Onttrekking aan reserve			€ -
Saldo na mutaties reserves	€ -325.045	€ -	€ -325.045
Toelichting bij wijziging van de begroting 2024			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Totaal van de wijzigingen	€ -	€ -	€ -

Met ingang van 2024 wordt de donateursadministratie in eigen huis uitgevoerd. De vrijval van de lasten van uitbesteding (bijna € 42.000) worden deels gebruikt om de extra eigen personeelslasten te dekken (0,33 fte)

Het restant wordt gebruikt om het wervingsbudget structureel te verhogen. Zo kunnen we grotere aantallen mailings versturen, meer inzetten op social media wervingscampagnes en extra kosten maken voor advertenties.

Vorenstaande heeft geen budgettair effect.

Programma Belangenbehartiging, beleid en participanten

Belangenbehartiging, beleid en participanten	wijziging begroting 2024		
	B2024	Wijziging	B2024 (G)
Totale lasten regulier	€ 1.693.250	€ 48.400	€ 1.741.650
Totale baten regulier	€ 3.523.580		€ 3.523.580
Saldo regulier	€ 1.830.330	€ -48.400	€ 1.781.930
Totale lasten incidenteel	€ -	€ 85.000	€ 85.000
Totale baten incidenteel	€ -		€ -
Saldo incidenteel	€ -	€ -85.000	€ -85.000
Saldo voor mutaties reserves	€ 1.830.330	€ -133.400	€ 1.696.930
Toevoeging aan reserve			€ -
Onttrekking aan reserve		€ 85.000	€ 85.000
Saldo na mutaties reserves	€ 1.830.330	€ -48.400	€ 1.781.930
Toelichting bij wijziging van de begroting 2024			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Toelichting éénmalige mutaties:			
Verhoging budget automatisering ivm uitvoering ICT visie	€ 25.000		€ 25.000
Verhoging budget inhuur derden	€ 60.000		€ 60.000
Toelichting structurele mutaties:			
Verhoging budget automatisering ivm uitvoering ICT visie	€ 10.000		€ 10.000
Formatie projectondersteuning van programma Projecten	€ 38.400		€ 38.400
Ten laste van eigen reserves en voorzieningen			
Besteding van de Algemene Egalisatie Reserve tbv automatisering		€ 25.000	€ -25.000
Besteding van de Algemene Egalisatie Reserve tbv inhuur		€ 60.000	€ -60.000
Totaal van de wijzigingen	€ 133.400	€ 85.000	€ 48.400

Eénmalige mutaties

Medio 2023 is een ICT visie vastgesteld en hierin is opgenomen hoe de komende jaren de verdere digitalisering van de bedrijfsvoering vorm krijgt. Voor het jaar 2024 is een éénmalig budget nodig voor onder andere werkzaamheden ten behoeve van digitalisering van de archivering Dit bedrag wordt gedekt door aanwending van de Algemene Egalisatie reserve.

Voor de inhuur van personeel voor tijdelijke inzet bij vacatures/langdurig ziekte wordt in 2024 aanvullend een éénmalig budget geraamd van € 60.000. Dit bedrag wordt gedekt door aanwending van de Algemene Egalisatie reserve.

Structurele mutaties

Naast de éénmalige inzet van middelen voor de ICT visie, constateren we ook dat met name de kosten van software licenties fors toenemen. In de ICT visie is vastgelegd dat het GNR afscheid zal nemen van de eigen servers en gebruik zal maken van "cloud servers". De vrijvallende afschrijvingslasten worden gebruikt om het budget voor licenties te verhogen en daarnaast is structureel € 10.000 vrijgemaakt om dit budget te verhogen.

Recapitulatie overzicht 2024

Recapitulatie programma's naar uitgaven en inkomsten					
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Mutaties reserves	Saldo na mutaties reserve
Beheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 3.201.100	€ 2.217.835	€ -983.265	€ 414.420	€ -1.397.685
Projecten	€ 2.334.615	€ 2.198.915	€ -135.700	€ -76.500	€ -59.200
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 617.015	€ 291.970	€ -325.045	€ -	€ -325.045
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.826.650	€ 3.523.580	€ 1.696.930	€ -85.000	€ 1.781.930
	€ 7.979.380	€ 8.232.300	€ 252.920	€ 252.920	€ -

Overzicht verloop van de reserves in 2024:

Reserves	1-1-2024 *1	mutatie 2024		saldo na 1e wijz.
		prim	1e wijz.	
Algemene Egalisatie reserve	€ 172.309		€ -85.000	€ 87.309
Bestemmingsreserves:				
a. Reserve Natuurbeheer	€ 1.022.308	€ -164.445	€ -5.055	€ 852.808
b. Reserve gebouwd vastgoed	€ 1.214.944		€ 587.000	€ 1.801.944
c. Reserve vervanging materieel RPV	€ 162.624	€ 11.420	€ -91.000	€ 83.044
d. Reserve toekomstige investeringen	€ 259.296			€ 259.296
Bestemmingsfondsen:				
a. Exploitatie info schuur	€ 26.344			€ 26.344
b. Verwerving, 1e inr. en onderh.verw.t	€ 133.966			€ 133.966
c. Natuurontwikkeling/bosverrijking	€ 19.458			€ 19.458
Totale stand van de reserves	€ 3.011.248	€ -153.025	€ 405.945	€ 3.264.168

*1 saldi op basis van de concept-jaarrekeningcijfers 2023

Overzicht van de Staat van baten en lasten na 1^e wijziging:

Staat van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten					
Lasten:	B2024	B2024 gewijzigd	Baten:	B2024	B2024 gewijzigd
<u>Personeel</u>			<u>Eigen inkomsten</u>		
Lonen en salarissen	€ 3.096.490	€ 3.131.490	Huren en pachten	€ 457.240	€ 431.375
Overige personeelskosten	€ 133.800	€ 148.160	Beheervergoedingen van derden	€ 780	€ 25.280
Inhuur (Uitzendkracht/Detachering)	€ 22.140	€ 82.140	Overige eigen inkomsten	€ 96.070	€ 78.790
			Fondsenwerving	€ 129.020	€ 129.020
			Rente opbrengsten	€ -	€ -
	€ 3.252.430	€ 3.361.790		€ 683.110	€ 664.465
<u>Bedrijfsvoering</u>			<u>Subsidies en bijdragen derden</u>		
Huisvesting	€ 122.750	€ 122.750	Subsidieregeling Natuur en Landschap	€ 810.000	€ 1.072.270
Automatisering	€ 75.360	€ 125.470	Subsidie	€ 8.700	€ 8.700
Kantoorkosten	€ 73.330	€ 73.330	Steunstichting GNR	€ 118.900	€ 118.900
Afschrijvingen	€ 180.800	€ 182.715		€ 937.600	€ 1.199.870
	€ 452.240	€ 504.265			
Bestuur en algemene organisatiekosten	€ 135.450	€ 121.090			
Beheerlasten	€ 1.637.235	€ 1.901.390	Bijzondere baten	€ -	€ 650.000
Projecten (excl. personeel)	€ 2.314.524	€ 2.091.145	Projecten	€ 2.498.794	€ 2.198.915
Toevoegingen reserves	€ 15.155	€ 666.820	Aanwending reserves	€ 168.180	€ 413.900
	€ 7.807.034	€ 8.646.500		€ 4.287.684	€ 5.127.150
			Participantenbijdrage (structureel)	€ 3.519.350	€ 3.519.350
Totale lasten	€ 7.807.034	€ 8.646.500	Totale baten	€ 7.807.034	€ 8.646.500

Bijlage 1

Projectenprogramma GNR 2024-2027											
Projecten in uitvoering		Kosten	Dekking kosten			Realisatie		Meerjarenraming 2024-2027			
		Raming kosten project	Budget stichting Steun	Budget andere partijen	Ten laste van eigen middelen/reserves	Realisatie t/m 31-12-2023	Uitgaven 2024	Raming € 2024	Raming € 2025	Raming € 2026	Raming € 2027
Natuurverbinding Hoorneboeg	40900	1.714.000	769.000	425.000	520.000	245.075		380.000	87.000	52.000	66.500
Hilversums Wasmeer (Waterparel)	40907	450.000	100.000	350.000	0	6.132					
<i>Sub-totaal projecten 40900 en 40907 in 1 projectuitvoering</i>		<i>2.164.000</i>	<i>869.000</i>	<i>775.000</i>	<i>520.000</i>	<i>253.207</i>		<i>380.000</i>	<i>87.000</i>	<i>52.000</i>	<i>66.500</i>
Verwerving compensatiegronden A27 Huydecopersweg	40901	427.078	241.000	186.078	0	0		0	0	427.078	0
Natuurverbinding Laarderhoogt	40902	654.000	354.000	300.000	0	122.181		101.819	50.000	50.000	33.000
Natuurherstel programma Natuur	40915	1.400.000	0	1.400.000	0	258.399		500.000	400.000	241.601	0
Toelopen Natuurbrug Zanderij Crailoo	40918	320.000	320.000	0	0	11.118		320.000	0	0	0
Recreatiemonitor	40952	50.000	0	50.000	0	42.938		7.062	0	0	0
Speelbos Sijsjesberg	40971	65.000	0	65.000	0	28.334		0	0	36.666	0
Educatievisie uitvoeringsprogramma	40975	200.000	0	200.000	0	70.400		70.000	59.600	0	0
Vrijwilligerskleding	40976	50.000	50.000	0	0	40.525		9.475	0	0	0
Nieuwbouw groepsverblijf t Laer	40977	1.500.000	1.500.000	0	0	15.989		184.011	1.300.000	0	0
Vernieuwing Voetstappenpad	40964	83.000	0	70.000	13.000	0		60.000	23.000	0	0
Strekken toerit fietstunnel N525 La Place	40954	225.000	0	225.000	0	33.450		191.550	0	0	0
Terreinbebording	40974	616.000	562.000	0	54.000	18.338		400.000	197.660	0	0
Huisvesting GNR (voorbereiding fase)	40981	34.500	0	0	34.500	14.727		19.773	0	0	0
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (voorbereiding fase)	40401	42.300	0	0	42.300	10.575		31.725	0	0	0
Projecten in opstartfase											
Huisvesting GNR (Ontwerp en Realisatie)		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (realisatie fase)		pm	pm	pm	pm						
Inrichting omgeving schaapskooi Blaricum		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Inrichting GEM Crailo		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Projectenideeën											
Toelopen Natuurbrug N525		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Schaapskool Laren		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Duurzaamheidsmaatregelen		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Watertoren Laren		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Afwaardering landbouwgronden SKNL		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Projecten genoemd in programma Groen PNH 2021-2025											
Natuurontwikkeling Dassenveld 8ha		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Totaal		7.830.878	3.896.000	3.271.078	663.800	920.181	0	2.275.415	2.117.260	807.345	99.500

Begroting 2025

Stichting Goois Natuurreservaat

Koester ons groene thuis

Het Goois Natuurreservaat wordt gesteund
door de Nationale Postcode Loterij

COLOFON

Uitgave:

Stichting Goois Natuurreservaat

Nieuwe Meentweg 2

1217 DZ Hilversum

Postbus 1001

1200 BA Hilversum

www.gnr.nl

kvk nummer: 41223080

RSIN/fiscaal nummer: 001939270

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Uitgangspunten voor de begroting 2025
 - 2.1 Inhoudelijke uitgaven
 - 2.2 Financiële uitgangspunten
3. Begroting 2025
 - 3.1 Begroting 2025 op basis van inhoudelijke programma's
 - 3.2 Begroting 2025 op basis van staat van baten en lasten
4. Risicoparagraaf 2025
5. Ontwikkeling participantenbijdragen
6. BTW-compensatie

Bijlage 1: Projectenprogramma GNR 2024-2027

1. Inleiding

De voorliggende conceptbegroting is als volgt opgebouwd.

Eerst is er aandacht voor de uitgangspunten voor de begroting 2025. Er zijn zowel inhoudelijk als financiële uitgangspunten.

Na de uitgangspunten volgt de begroting zelf, in hoofdstuk 3. Deze kent als het ware, twee gezichten. Eén via de inhoud op basis van de inhoudelijke programma's (paragraaf 3.1) . En daarnaast de begroting op basis van de staat van baten en lasten, een meer financiële insteek (paragraaf 3.2).

Bij de begroting hoort een risicoparagraaf die is opgenomen in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 5 biedt inzicht op de meerjaren-ontwikkeling van de participantenbijdrage.

In hoofdstuk 6 wordt een beeld gegeven van het financieel beheer in de vorm van een recapitulatie van de programma's, de geprognostiseerde balans, het weerstandvermogen en informatie over de BTW-compensatie.

2. Uitgangspunten voor de begroting 2025

2.1 Inhoudelijke uitgangspunten voor 2025

Er zijn binnen GNR diverse beleidsdocumenten die richtinggevend zijn voor het handelen van de stichting. De belangrijkste zijn de beheervisie 2020 en het Beleidsplan. In 2023 is een nieuw beleidsplan voor de periode 2024-2027 opgesteld. Deze is in de bestuursvergadering van 14 december 2023 vastgesteld en in februari 2024 aan de gemeenteraden van de participanten gezonden. De raden kunnen gebruikmaken van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen waarna het bestuur de binnengekomen reacties beoordeeld en naar behoefte het beleidsplan nog bijstelt. De inhoudsrelevante zaken uit het nieuwe beleidsplan zijn in deze begroting meegenomen en verwerkt.

Enkele belangrijke inhoudelijke speerpunten zijn:

1. Grondverwerving

De natuur en het milieu staan onder grote druk en er is ondanks alle positieve maatregelen nog steeds sprake van vormen van versnippering. Het verwerven (en in aanvulling daarop het inrichten en beheren) van natuurgebieden kan bij dragen aan robuustheid en onderling verbondenheid van natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat. Grondverwerving is dan ook een belangrijke activiteit. In het beleidsplan is opgenomen dat gestreefd wordt naar een meer doelgerichte en offensieve aanpak van grondverwerving.

2. Opkomen voor de natuur

De regio Gooi en Vechtstreek blijft een druk bevolkt gebied waar allerlei ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. We blijven het overheidsbeleid beïnvloeden en opkomen voor de natuur bij ruimtelijke ontwikkelingen (belangenbehartiging) om de kansen voor de natuur, het landschap en de eraan verbonden recreatieve en erfgoedbelangen te beschermen. Dat doen we primair vanuit het gezichtspunt van het natuurgebied Goois Natuurreservaat.

3. Natuurverbindingen.

Het Gooi kent de hoogste dichtheid van natuurverbindingen in Nederland. Dat is ook noodzakelijk, want in de loop der tijd zijn de natuurgebieden in het Gooi sterk versnipperd. In 2023 is de Groene Schakel gereedgekomen en geopend. Deze ecologische corridor verbindt het Gooi met de Utrechtse Heuvelrug. Ontsnippering en het verbinden van natuurgebieden blijft de komende jaren de nodige aandacht vragen. Bijvoorbeeld: Er ontbreekt nog 1 grote verbinding tussen de Westerheide en de Zuiderheide en optimalisering van bestaande verbindingen en aanleg van kleine fauna voorzieningen zijn nodig.

4. Biodiversiteit-soortenrijkdom

Versterking van de biodiversiteit is en blijft - in lijn met onze beheervisie, beleidsplan en de beheerplannen - een hoofdthema. De milieueffecten op lucht, water en bodem, klimaatverandering en recreatie leiden tot druk en achteruitgang van de biodiversiteit. Bescherming van de natuur en versterking van de biodiversiteit door doelgericht beheer is noodzakelijk. In 2024 is een notitie over biodiversiteit en natuurkwaliteit in het Goois Natuurreservaat opgesteld.

5. Recreatie; in balans met de natuur

De ligging van het Goois Natuurreservaat in de directe omgeving van de verschillende stedelijke gebieden in en om het Gooi brengt vanzelfsprekend met zich mee dat de natuurgebieden volop worden gebruikt door de inwoners van de regio om te wandelen, te fietsen, te sporten en paard te rijden. Dat levert de nodige drukte op in de natuurgebieden waarvan het de vraag is of de natuur dit nog kan dragen. Dit speelt naast veel andere drukfactoren op de natuur, zoals stikstofbelasting, verdroging, versnippering en klimaatveranderingen. De komende jaren streven wij naar een verbetering van de balans tussen natuur en recreatie.

6. Draagvlak en steun

GNR blijft zich inzetten voor het voortzetten en versterken van educatie, fondsenwerving, naamsbekendheid, en het draagvlak onder de inwoners van het Gooi en de bereidheid van inwoners om GNR langdurig te steunen (ambassadeurschap; zo koesteren we samen ons groene thuis).

7. Projecten

Het Goois Natuurreservaat zal ook de komende jaren weer een aantal projecten realiseren of opstarten dankzij de beschikbare middelen beschikbaar gesteld via de Stichting Steun Goois Natuurreservaat van onder andere de Nationale Postcode Loterij, de Provincie Noord-Holland, het Prins Bernhardfonds en particuliere giften.

De Nationale Postcode Loterij is al sinds 1997 een belangrijke partner van het Goois Natuurreservaat. De giften van de Postcode Loterij gebruiken wij voor projecten die een meerwaarde opleveren voor de natuur en haar bezoekers. Daarnaast maken de giften van de Postcode Loterij het mogelijk om onze vrijwilligers- en educatieactiviteiten en de informatievoorziening (zoals infoborden, website, brochures) op peil te houden.

8. Duurzaamheid

We gaan verder met inzetten op duurzaamheid. Daarvoor heeft het GNR de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's) omarmd die waar mogelijk wordt vertaald naar onze werkwijze en bedrijfsvoering. In het kader van de duurzaamheidsopgave en de werkruimte die nodig is voor de werkorganisatie werken wij de komende jaren aan een toekomstbestendige huisvesting van GNR.

2.2 Financiële uitgangspunten voor 2025

We streven naar een stabiele ontwikkeling in de meerjarenbegroting, echter als gevolg van mondiale ontwikkelingen zijn met name de loon- en prijsontwikkeling nog aan stevige fluctuaties onderhevig. Hetgeen ook de nodige gevolgen heeft voor het financieel perspectief van het GNR.

Voor de begroting 2025 en verder van het GNR wordt uitgegaan van bestaand beleid. De financiële consequenties van nieuw beleid worden hetzij door een herschikking van binnen de geraamde uitgaven, dan wel door het verwerven van structureel nieuwe/hogere inkomsten (buiten de participantenbijdragen om) gedekt. Het projectenprogramma wordt periodiek geactualiseerd. Voor nieuwe projecten zoekt het GNR eerst financiële dekking voordat gestart gaat worden.

Loon- en prijsontwikkeling.

Op het personeel van de stichting is de CAO voor de provincies van toepassing. Op dit moment (voorjaar 2024) lopen de onderhandelingen nog voor een nieuwe CAO voor de periode 1/1/2024 tot en met 31/12/2025. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend, wel dient rekening gehouden te worden met een forse stijging.

Voor de loon- en prijsstijging in de begroting wordt rekening gehouden met de percentages, zoals in de laatst gepubliceerde Macro Economische Verkenningen voor de betreffende jaren (publicatie kerngegevens collectieve sector), zoals die ook zijn opgenomen in de Septembercirculaire voor de uitkeringen uit het gemeentefonds.

De Septembercirculaire 2023 wordt gebruikt voor de percentages voor de begroting 2025. In deze circulaire wordt voor 2025 de loonmutatie geraamd op 5,4% (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) en de prijsmutatie op 1,6 % stijging (prijs netto materiële overheidsconsumptie). Voor 2025 houdt dit een stijging in van de loongevoelige component in de participantenbijdrage van € 136.320 en een prijsgevoelige component van € 15.920. De totale toename voor 2025 komt daarmee op totaal € 152.240. De totaal berekende participantenbijdrage 2025 komt daarmee op € 3.671.590. Ten opzichte van 2024 een stijging van ruim 4,3%.

3. Begroting 2025

In paragraaf 3.1 is de begroting weergegeven op basis van de inhoud; door middel van een indeling naar programma's. Het betreft de programma's

- Natuur en recreatie
- Projecten
- Communicatie, draagvlak, educatie, voorlichting en vrijwilligers
- Belangenbehartiging, beleid en participanten.

Dit biedt goed zicht op de vele facetten van de inhoud van ons werk.

In paragraaf 3.2 is dezelfde begroting in een andere opzet weergegeven namelijk door middel van de staat van baten en lasten. Dit biedt snel overzicht en inzicht in de financiële situatie van GNR.

3.1 Begroting 2025 op basis van de inhoudelijke programma's

Hieronder is de programma-indeling gebruikt zoals die de afgelopen jaren is toegepast.

3.1.1 Natuurbeheer en recreatie

Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer

De stichting komt in aanmerking voor provinciale natuurbeheersubsidie in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). Er zijn twee beschikkingen. De belangrijkste is de beschikking van de provincie Noord-Holland die betrekking heeft op nagenoeg alle natuurgebieden. Vanaf 2023 is een nieuwe beschikkingsperiode voor de gebieden in Noord-Holland ingegaan, die loopt tot en met 2028. De totale SNL-vergoeding is verhoogd voor deze beschikkingsperiode. Er is een hoger percentage van de kosten dat wordt vergoed, van 75% naar 84% en er is door gebruik te maken van ons beheersysteem een gedetailleerdere aanvraag gedaan, waardoor specifieke kosten die er al waren nu zijn meegenomen in de beschikking.

Beheerplannen

Voor het beheer van de natuurterreinen is een beheerplan noodzakelijk. In 2020 is een nieuwe beheervisie vastgesteld; in lijn daarmee is het beheerplan 2020-2032 opgesteld. Het beheerplan wordt vervolgens uitgewerkt tot (jaarlijkse) activiteitenplanningen voor het dagelijks beheer van de verschillende terreinen. In de jaarlijkse activiteiten worden de reguliere activiteiten opgenomen maar ook specifieke activiteiten die moeten leiden tot verdere natuurontwikkeling of terreinverbeteringen. Hierbij horen naast natuur- ook de cultuurhistorische en recreatieve maatregelen. Daarbij staat voorop dat we de voor het Gooi kenmerkende natuur-, cultuurhistorische- en landschapswaarden op een zorgvuldige en deskundige manier beheren. Door het gebruik van het beheer registratie systeem (BRS) dat onderdeel uitmaakt van de beheerplannen, wordt steeds inzichtelijker wat de reguliere en vervangingskosten zijn voor beheer gerelateerde zaken. De vervangingskosten worden meegenomen in het jaarlijks beheer.

Natuurbeheer

Het beheer van de bossen, heidevelden, graslanden, akkers (engen) e.d. vindt plaats volgens de uitgangspunten zoals vastgesteld in onze beheervisie, beleidsplan en beheerplannen en sluit aan bij de voorwaarden van de subsidiebeschikking SNL. Dit betekent, een beheer gericht op instandhouding van het natuurtype en (zo mogelijk verhoging van) de natuurkwaliteit. In ons beheer wordt actief gewerkt aan versterking van natuurlijkheid en biodiversiteit door het bevorderen van variatie, kleinschaligheid, structuur en diversiteit. De verscheidenheid en overgangen van natuurtypen geeft een verhoogde soortenrijkdom. Daarnaast zijn we ons bewust van invloeden van buitenaf, zoals stikstofdepositie, klimaatverandering, droogte en beschikbaarheid van water van goede kwaliteit. Waar mogelijk wordt hier in ons beheer op ingespeeld.

Het beheer wordt gepland, vastgelegd en gemonitord met behulp van het GNR-beheerregistratiesysteem (BRS). Deze opgeslagen gegevens vormen ook de basis voor de jaarrapportage voor de SNL.

Belangrijk hierbij is de monitoring van de flora en fauna en bijbehorende natuurontwikkeling. In de komende jaren wordt nog gericht en meer planmatig de flora en fauna gemonitord, zodat we beter zicht hebben op de 'stand van de natuur' in het Goois Natuurreservaat en de ontwikkelingen ervan en nóg gericht maatregelen kunnen nemen om de soortenrijkdom in het Goois Natuurreservaat te behouden en verder te verbeteren. Hierbij houden we rekening met de impact van klimaatverandering en de milieukwaliteit die onder druk staat. Dit doen we door naast de jaarlijkse monitoring voor SNL ook beter gebruik te maken van monitoring door vrijwilligers van de diverse soortengroepen.

Bijzondere soortenmonitoring is al opgenomen in het BRS. Hiermee kunnen de resultaten van de monitoring betrokken worden bij de jaarlijkse beheerplannen.

Er blijft aandacht voor aanleg en optimalisering van natuurverbindingen. Bij de reeds aangelegde natuurbruggen Hoorneboeg en Laarderhoogt gaat het GNR in het belang van de fauna de aanliggende natuurgebieden de komende jaren geleidelijk en kleinschalig herinrichten.

Recreatie

De natuurterreinen van de stichting zijn grotendeels en op allerlei manieren voor het publiek opengesteld. Vele honderdduizenden bezoekers wandelen, fietsen, rijden paard, laten de hond uit en sporten in het Goois Natuurreservaat. Ook zijn er diverse wandeltochten en sportevenementen. Er zijn toegankelijkheidsbepalingen van kracht om de recreatie te reguleren. Het recreatiebeheer richt zich op instandhouding van het omvangrijke pakket aan de recreatieve voorzieningen en mogelijkheden zoals zitbanken, klaphekken in begrazingsraster, picknicksets, wandelroutemarkeringen etc.

Er is op diverse locaties en tijdstippen sprake van grote recreatieve drukte en er zijn zorgen over de impact op de natuur. Het streven is de balans tussen natuur en recreatie te verbeteren onder andere door een herziene zoneringsplan toe te passen. De recreatiemonitor die in 2023 is opgezet gaat ons meer informatie geven over het recreatief gebruik (kwantitatief en kwalitatief). In aanvulling daarop wordt in 2024-2025 een onderzoek naar de draagkracht van de Gooise natuur voor recreatie uitgevoerd. Beiden zijn ingrediënten voor een uit te werken recreatieve zoneringsplan waarvan verwacht wordt dat die in 2025 zijn beslag krijgt. Stakeholders, inwoners en gemeenten zullen betrokken worden om voldoende draagvlak te verkrijgen voor het realiseren van een gewijzigde recreatiezoneringsplan.

Veiligheid

De veiligheid voor mens en dier is belangrijk. Wij zetten in op het in stand houden van duidelijke en veilige wandel-, fiets- en ruiterroutes. Als er onveilige situaties in onze terreinen worden gesignaleerd, ondernemen wij actie. De inrichting en het beheer van de schaapskooi en begrazingsbeheer gebeurt met aandacht voor dierenwelzijn en veiligheid naar mensen (werknemers en bezoekers), bijvoorbeeld ten aanzien van risico's op zoonoses (van dier op mens overdraagbare ziekten).

We onderhouden actief contact met veiligheidsorganisaties (politie, brandweer en ambulancedienst) en nemen zo nodig maatregelen.

Grondverwerving In potentie zijn alle terreinen in het Gooi met natuurschoon (met waarden van natuur en landschap, al dan niet gecombineerd met recreatie en cultuurhistorie) voor de stichting

aankoopwaardig. Per situatie wordt bekeken of verwerving wenselijk en mogelijk is. Naast een meer actieve grondverwervingsstrategie is het ook zinvol om kleine incurante stukjes grond met een andere functie dan natuur en zonder natuurwaarde en of aansluiting op andere natuur, af te stoten.

Het GNR heeft niet alleen gronden, maar ook opstallen/gebouwen. Er is een visie op het gebouwenbeheer ontwikkeld waarin is opgenomen welke gebouwen van belang zijn om te behouden en in stand te houden.

Gastheerschap

Afgelopen jaren is gebruik gemaakt van extra financiële middelen voor versterking van gastheerschap, toezicht en handhaving. Voor 2025 worden voorstellen gedaan aan het bestuur om deze extra capaciteit te bestendigen.

Financiën

Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 2.705.829	€ 2.887.120	€ 2.963.220
Totale baten regulier	€ 1.578.097	€ 1.567.835	€ 1.583.115
Saldo regulier	€ -1.127.732	€ -1.319.285	€ -1.380.105
Totale lasten incidenteel	€ 176.251	€ 313.980	€ 61.580
Totale baten incidenteel	€ 1.223.069	€ 650.000	€ -
Saldo incidenteel	€ 1.046.818	€ 336.020	€ -61.580
Saldo voor mutaties reserves	€ -80.914	€ -983.265	€ -1.441.685
Toevoeging aan reserve	€ 1.204.929	€ 666.820	€ 17.090
Onttrekking aan reserve	€ 122.755	€ 252.400	€ -
Saldo na mutaties reserves	€ -1.163.088	€ -1.397.685	€ -1.458.775
Toelichting mutatie t.o.v. 2024 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Vervallen tijdelijke formatieplaats regiobeheerder toezicht projecten	€ -98.400		€ 98.400
Vervallen incidenteel budget 2024 vervanging materieel rijwielpaden	€ -91.000		€ 91.000
Vervallen incidenteel budget 2024 aanschaf zonnepanelen	€ -63.000		€ 63.000
Vervallen geraamde opbrengst verkoop voormalige dienstwoning		€ -650.000	€ -650.000
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 37.910		€ -37.910
Prijsmutatie 2025	€ 38.190		€ -38.190
Hogere huren/pachten/beheervergoeding i.v.m. indexering 2025		€ 15.280	€ 15.280
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen aanwending reserve Natuurbeheer tijdelijke formatie		€ -98.400	€ -98.400
Vervallen aanwending reserve Vervanging materieel rijwielpaden		€ -91.000	€ -91.000
Vervallen aanwending reserve Vastgoed aanschaf zonnepanelen		€ -63.000	€ -63.000
Vervallen donatie reserve Vastgoed verkoop voormalige dienstwoning 2023	€ -650.000		
Toevoeging reserve Natuurbeheer (prijsmutatie onderhoud bebording)	€ 90		
Toevoeging reserve Vervanging materieel Rijwielpaden (prijsmutatie)	€ 180		€ -180
Totalen	€ -826.030	€ -887.120	€ -61.090

3.1.2 Projecten

Projectenprogramma

Het projectenprogramma biedt inzicht in de geplande projecten en draagt bij aan een projectmatige aanpak en een betere sturing op realisatie van projecten.

Projecten die in 2025 (en de daaropvolgende jaren) in uitvoering zijn:

- *Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer;*
- *Vernieuwen of in sommige gevallen opheffen van parkeer- en dagrecreatieterreinen;*
- *Vernieuwen toegangs- en welkomstbebording;*
- *Uitvoeren optimalisatie natuurverbinding Hoorneboeg (incl. deelgebied Hilversums Wasmeer);*
- *Uitvoeren optimalisatie natuurverbinding Laarderhoogt;*
- *Uitbreiden van het rustgebied bij en optimaliseren van de toelopen van de Natuurbrug Laarderhoogt (anticiperend op de aanleg van de nieuwe woonwijk Buurtschap Crailo);*
- *Begeleiden van de uitvoering inrichting en overdracht gronden Plan Huydecopersweg;*
- *Realiseren van het uitvoeringsplan van het Programma Natuur, fase 1; dat wil zeggen*
 - o *onderzoek naar verzuring van bodem van bossen en heide en eventueel toepassen van steenmeel als bodemherstelmaatregel en*
 - o *bestrijding Japanse Duizendknoop*
- *Participeren in het provinciale project om te komen tot een definitief ontwerp voor natuurbrug N525/Westerheide*
- *Opstellen en uitvoeren van een visie en ontwikkelplan voor de oude schaapskooi in Laren*
- *Een voorstel voor een toekomstbestendige huisvesting van de werkorganisatie van GNR al dan niet in combinatie met de Infoschuur.*

De in 2022 goedgekeurde projecten van Programma Natuur (maatregelen in verband met de hoge stikstofbelasting in onze natuurgebieden) waarvoor subsidie is toegekend, zijn in 2025 in de uitvoeringsfase.

Voor een deel van deze projecten zullen in 2025 inventarisaties en/of planuitwerkingen worden opgesteld. Op basis daarvan worden keuzes gemaakt voor de uitvoeringsfase. Dat zorgt ervoor dat de financiële raming en planning van deze projecten een onzekerheidsmarge kent. In het najaar van 2024 actualiseren wij het projectenprogramma op basis van de dan beschikbare informatie. De cijfers die hieruit voortvloeien verwerken wij in de 1^e begrotingswijziging voor 2025 en de begrotingen van 2026 en verder.

Financiën

Projecten	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 223.675	€ 243.470	€ 252.520
Totale baten regulier		€ -	€ -
Saldo regulier	€ -223.675	€ -243.470	€ -252.520
Totale lasten incidenteel	€ 962.264	€ 2.091.145	€ 1.932.990
Totale baten incidenteel	€ 979.142	€ 2.198.915	€ 2.094.260
Saldo incidenteel	€ 16.878	€ 107.770	€ 161.270
Saldo voor mutaties reserves	€ -206.797	€ -135.700	€ -91.250
Toevoeging aan reserve	€ 37		€ -
Onttrekking aan reserve	€ 59.339	€ 76.500	€ 23.000
Saldo na mutaties reserves	€ -147.495	€ -59.200	€ -68.250
Specificatie van de organisatieonderdelen	Lasten	Baten	Saldo
Projectenburo	€ 252.520	€ 184.270	€ -68.250
Projecten	€ 2.117.260	€ 2.117.260	€ -
Totalen	€ 2.369.780	€ 2.301.530	€ -68.250
Toelichting mutatie t.o.v. 2024 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Zie het geactualiseerde projectenprogramma bij deze begroting	€ -158.155	€ -104.655	€ 53.500
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 9.050		€ -9.050
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdragen reserve Natuurbeheer tbv dekking drietal projecten		€ -53.500	€ -53.500
Totalen	€ -149.105	€ -158.155	€ -9.050

3.1.3 Communicatie, draagvlak, educatie, voorlichting en vrijwilligers

Mensen vinden de natuur vaak vanzelfsprekend. Maar dat is het absoluut niet! Het is echt bijzonder dat we in zo'n sterk verstedelijkt gebied nog zoveel natuurwaarde hebben. Het is daarom belangrijk dat wij als organisatie laten zien wat er nodig is om de Gooise natuur en landschap te behouden. Dit draagt bij aan draagvlak/begrip voor ons werk als natuurbeschermingsorganisatie. Een toename in zichtbaarheid is hiervoor noodzakelijk.

In 2025 wordt de profilerings- en fondsenwervingsstrategie van GNR met bijbehorend uitvoeringsprogramma voortgezet om de zichtbaarheid van en het draagvlak voor het Goois Natuurreservaat te vergroten en (nieuwe) inkomsten te verkrijgen. We richten ons op kansrijke activiteiten zoals een extra campagne om nieuwe donateurs te werven, specifieke aanvragen bij goede-doelenfondsen, werven van bedrijfsbeschermers en nalatenschappenwerving en maken actief gebruik van het netwerk van (grote) giftgevers dat we de afgelopen jaren hebben opgebouwd. We hebben in 2024 het voornemen uit het beleidsplan om het *ambassadeurschap van inwoners* te definiëren en verder vorm te geven, uitgewerkt en implementeren in 2025 de gekozen aanpak.

Vanaf 2022 is de educatievisie met een looptijd van 3 jaar tot uitvoering gebracht. Het GNR wil bereiken dat alle jeugd in het Gooi tussen 4 en 18 jaar via een educatieprogramma topervaringen beleefd in de natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat. Daarnaast wil het GNR ook voor inwoners/volwassen bezoekers aan de gebieden een aantal specifieke activiteiten aanbieden, met name in aansluiting op actuele ontwikkelingen. Met deze ervaringen en activiteiten willen wij bereiken dat deze doelgroepen het verhaal van de Gooise natuur leren kennen, een band opbouwen met de natuur in hun eigen omgeving, respect en zorgzaamheid ontwikkelen en het belang inzien van natuurbescherming. Vanaf 2025 zijn de projectmiddelen hiervoor uitgeput en zijn de benodigde middelen voor continuering binnen de begroting 2025 gealloceerd.

Naast educatieve programma's zijn ook educatieve faciliteiten van belang. De nieuwbouw van het Groepsverblijf 't Laer is in de uitvoeringsfase. Deze accommodatie verhuren wij aan scholen die een groepsruimte zoeken voor natuurbeleving, natuureducatie of veldonderzoek. Ook biedt het gebouw onderdak aan groepen die kleinschalig natuurbeheer verrichten. Momenteel is het oude groepsverblijf gesloten in verband met de nieuwbouw. In de loop van 2025 verwachten wij het nieuwe groepsverblijf op te leveren zodat het weer beschikbaar is voor verhuur.

We gaan in 2025 investeren in de educatieve functie en uitstraling van schaapskooi Blaricum als belangrijk ontmoetingspunt voor bezoekers. Ook zijn er dan plannen uitgewerkt om de oude schaapskooi bij Laren als informatie- en educatieruimte in te richten.

We werken al jaren samen met een aantal natuur-, educatie- en erfgoedpartners in de regio. Gezamenlijk wordt de Infoschuur geëxploiteerd; de kosten/opbrengsten worden gedeeld. Deze samenwerking wordt waardevol gevonden en voortgezet.

Bij het Goois Natuurreservaat zijn zo'n 350 vrijwilligers actief. Er zijn vrijwilligers die het leuk vinden om op een vaste ochtend of middag in de week met zaag en schop aan de slag te gaan. Ook zijn er vrijwilligers die presentaties, excursies en voorlichting geven over en in de natuur en er zijn vrijwilligers die flora en fauna inventariseren. Het streven is het vrijwilligersbestand op een gelijk niveau te houden. Daarnaast zetten we een nieuw vrijwilligers promotieteam op, betrekken we de vrijwilligers bij de doelstellingen en het werk van GNR en zetten in op het verder professionaliseren van de werkzaamheden door middel van uitwisseling van ervaringen en training. Ook zorgen we ervoor dat de faciliteiten voor vrijwilligers op orde zijn zoals gereedschap en kleding, en plekken waar vrijwilligers kunnen verzamelen en spullen kunnen opbergen.

Financiën

Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 628.194	€ 617.015	€ 620.595
Totale baten regulier	€ 297.899	€ 291.970	€ 291.970
Saldo regulier	€ -330.295	€ -325.045	€ -328.625
Totale lasten incidenteel	€ 27.810	€ -	€ -
Totale baten incidenteel	€ 13.540	€ -	€ -
Saldo incidenteel	€ -14.270	€ -	€ -
Saldo voor mutaties reserves	€ -344.565	€ -325.045	€ -328.625
Toevoeging aan reserve	€ 11.268	€ -	€ -
Onttrekking aan reserve	€ 20.000	€ -	€ -
Saldo na mutaties reserves	€ -335.833	€ -325.045	€ -328.625
Toelichting mutatie t.o.v. 2024 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 10.370		€ -10.370
Prijsmutatie 2025	€ 4.200		€ -4.200
Overheveling deel uitgaven naar programma Belangenbehartiging cs	€ -10.990		€ 10.990
Ten gunste/laste van eigen reserves en voorzieningen			€ -
Totalen	€ 3.580	€ -	€ -3.580

3.1.4 Belangenbehartiging, beleid en participanten

Belangenbehartiging

Er zijn veel maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen die de natuur en het landschap binnen en buiten het Goois Natuurreservaat direct of indirect raken. Het kan hierbij gaan om planprocedures, gebiedsprocessen en projecten die door overheden en andere partijen zijn gestart. Daarbij wordt regelmatig gevraagd om een actieve inbreng van GNR. Indien er raakvlakken zijn met ons werk, gaan we hierop in.

De insteek die wordt gekozen gaat altijd uit van het behouden en of versterken van de natuur-, de landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden van het Goois Natuurreservaat vanuit het motto "Koester ons groene thuis".

We doen dit met een duidelijke en zoveel mogelijk positieve en constructieve boodschap. Als de boodschap zich ervoor leent, dragen we deze boodschap uit zodat burgers en stakeholders zien hoe we ons opstellen ten opzichte van ontwikkelingen. Dit draagt bij aan naamsbekendheid, zichtbaarheid, bewustwording en steun voor ons werk.

Hieronder staan een aantal projecten en processen waaraan GNR de komende jaren een bijdrage aan zal leveren:

Natuurverbindingen

Provincie Noord-Holland werkt gestaag door aan de planvorming voor de aanleg van de laatste grote natuurverbinding, de Westerheidebrug over de N525, die de Westerheide en de Zuiderheide met elkaar zal verbinden. GNR is hierbij nauw betrokken. De inspanningen zijn gericht om te komen tot een definitief ontwerp in 2025.

Daarnaast zet het GNR zich de komende jaren in om meer kleinere faunaverbindingen, zoals dassentunnels en amfibieëngoten, in de lokale wegen te realiseren of te optimaliseren. Hiertoe wordt in 2025 een ontsnipperingsplan opgesteld.

Water als basisvoorwaarde voor natuur

Alhoewel het Gooi een overwegend droog gebied is, speelt water een belangrijke rol in het Goois Natuurreservaat. Denk hierbij aan vennen, plassen, zanderijvaarten, poelen, natte heide en natte graslanden. Er zijn veel planten en diersoorten gebonden aan water. Water is dus essentieel uit een oogpunt van biodiversiteit. Er zijn de nodige zorgen over de waterbeschikbaarheid in de toekomst, ook voor de natuur.

GNR participeert in diverse onderzoeken rondom water zoals Ecohydrologisch onderzoek naar kwel Gooi en Vechtstreek, Wateraanvoer en aanvulling Gooi (WAAG) en Toekomstbestendige Heuvelrug, Gooi en Vechtstreek. Komende jaren worden vervolgonderzoeken uitgevoerd. Voor de GNR-inbreng ligt telkens de focus op het watersysteem van de gehele Gooi en Vechtstreek en de beschikbaarheid van voldoende (kwel)water van de goede kwaliteit voor de natuurgebieden in Gooi en Vechtstreek.

We brengen door middel van een deskundigenonderzoek in 2026-2027 de ecosysteemdiensten die het Goois Natuurreservaat vervult in beeld. Ook de financiële waarde van die ecosysteemdiensten worden in kaart gebracht.

Ruimtelijke ontwikkelingen

GNR is betrokken bij de diverse ruimtelijke plannen, processen en ontwikkelingen voor het buurtschap Crailo, Driftweg Naarden, Hocrasterrein Bussum (Bussum Zuidwest Walden), voormalig Tergooiziekenhuis Blaricum (Craibosch), Trappenberg Huizen, Naarderbos en Arenapark. Per situatie wordt bekeken in welke mate de natuur-, landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden in geding zijn en of er zich kansen voordoen voor verbeteringen. Als dat het geval is, worden de gezichtspunten en inzichten naar voren gebracht en in de media uitgedragen.

Programma Natuur, fase 2 (2025-2030)

Er zijn voorstellen ingediend voor *Programma Natuur, fase 2; natuurherstel binnen natuurgebieden*. Het betreft een vervolg op fase 1 namelijk bodemherstelmaatregelen en bestrijding van invasieve soorten. Mogelijk dat er zich ook mogelijkheden voordoen voor (eco)hydrologische verbeteringen van natuurgebieden zoals Zanderij Cruysbergen en Gijzenveen.

Gebiedsprocessen landelijk gebied

Op basis van het Nationaal Programma Landelijk Gebied respectievelijk het Provinciaal Programma Landelijk Gebied zullen gebiedsprocessen worden gestart. Voor GNR is het gebiedsproces Gooi en Vechtstreek relevant. Het moet zicht gaan bieden op oplossingen van vraagstukken op het vlak van stikstof, water, klimaat, bosuitbreiding, recreatie e.d. Naar verwachting zal GNR ook in 2025 deelnemen aan deze gebiedsprocessen.

Netwerken

GNR werkt in een netwerk met andere partners waaronder die van de gezamenlijke terreinbeherende organisatie in Noord-Holland (TBO-NH) en belangenorganisaties zoals de Vrienden van 't Gooi. Er vindt voortdurend afstemming plaats over ontwikkelingen, (overheids-)plannen en projecten op het provinciale en regionale niveau. Het TBO-NH organiseert jaarlijks een Nieuwjaar- en netwerkbijeenkomst voor bestuur en politiek waar GNR vertegenwoordigd is.

Provinciale Dialoogdag vrijwilligers in de natuur

Voor alle vrijwilligers die actief zijn in het natuur- en landschapsbeheer in Noord-Holland vindt jaarlijks een ontmoetingsbijeenkomst plaats. Er zijn diverse thema's en workshops waaraan vrijwilligers kunnen deelnemen. GNR neemt hieraan actief deel.

Nationale Postcode Loterij en Stichting Steun Goois Natuurreservaat

De directeur-rentmeester is statutair lid van het (dagelijks) bestuur van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Zij is verantwoordelijk voor het inbrengen van het beleid van de Stichting Goois Natuurreservaat en het programmeren en aanvragen van doelgiften voor de uitvoering van projecten. De controller van het Goois Natuurreservaat is tevens controller van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat.

De belangrijkste bron van inkomsten van Stichting Steun Goois Natuurreservaat was tot en met 2024 de bijdrage van de NPL. Bij de evaluatie in 2021 is door de NPL aangegeven dat zij vaststelt dat GNR geen landelijk bereik heeft en potentieel meer eigen inkomsten door fondsenwerving zou kunnen krijgen. GNR dient - wil GNR het NPL-partnerschap behouden - de samenwerking op te zoeken op nationale schaal en het verkrijgen van fondsen op een hoger niveau te brengen. Bij de evaluatie in 2024 wordt door de NPL bekeken of GNR opnieuw voor het partnerschap in aanmerking kan komen en zo ja, via welke weg. GNR heeft afgelopen jaren de fondsenwerving met succes geïntensiveerd en het initiatief genomen voor aansluiting bij LandschappenNL. Deze acties van GNR zijn in de evaluatie in 2024 betrokken; begin 2025 zal duidelijk zijn of GNR blijvend via LandschappenNL in aanmerking komt voor een financiële bijdrage van de NPL. Hieruit vloeit ook voort dat in 2025 duidelijk wordt hoe GNR zich gaat verhouden tot Stichting Steun Goois Natuurreservaat.

Bestuur en de participantenbijdragen

De aansluiting bij LandschappenNL biedt GNR naast een mogelijke bestendiging van de NPL-bijdrage verschillende voordelen zoals lobby namens GNR op rijksniveau, professionele thematische uitwisseling met collega's en deelname aan gezamenlijke campagnes.

De stichting heeft eigen inkomsten uit pachten, huren, vergunningen, incidentele houtverkopen, vergoedingen voor werken voor derden, subsidies, giften van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat en de Nationale Postcode Loterij, schenkingen en de verkoop van producten als fiets- en wandelboekjes. Daarnaast wordt het werk van het Goois Natuurreservaat mogelijk gemaakt door de bijdragen van de participanten aan de begroting van de stichting. De bijdragen van de participanten vormen, samen met de subsidie op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (welke verantwoord is onder Natuurbeheer en Recreatie), de belangrijkste financiële basis voor het dagelijks beheer van de natuurterreinen.

Eind 2023 heeft de financiële afhandeling van de uittreding van gemeente Amsterdam en de Provincie Noord-Holland plaatsgevonden. De resterende uittreedsom is naar rato van de inwoneraantallen over de participanten verdeeld. Daarnaast is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend door de deelnemende gemeenten en Stichting Goois Natuurreservaat. Hiermee zijn de gevolgen van de uittreding definitief afgehandeld.

We zetten ons in voor blijvende open contactlijnen met de gemeenten, de gemeenteraden en met de raadsleden. Dat kan zijn bij de behandeling van de begroting, jaarverslag en jaarrekening in de raadscommissies maar ook tussentijds naar gelang het onderwerp en de aanleiding. We organiseren ten minste één keer per jaar een bijeenkomst voor raadsleden om de contacten te onderhouden en hen de gelegenheid te bieden iets meer te weten te komen over de praktijk van het beheer van natuur en landschap in het Gooi.

Rechtspositie

De Stichting Goois Natuurreservaat volgt de rechtspositie van de provincie Noord-Holland, de CAO Provinciale sector. In dat kader wordt opgemerkt dat er geen medewerkers zijn die in 2025 een inkomen genieten die boven de wettelijke norm ligt, zoals opgenomen in artikel 2.3 lid 1 van de Wet Normering Topinkomens (semi) publieke sector. Een actuele versie van de CAO is te vinden op de site van het Inter Provinciaal Overleg (IPO), www.ipo.nl/publicaties.

Financiën

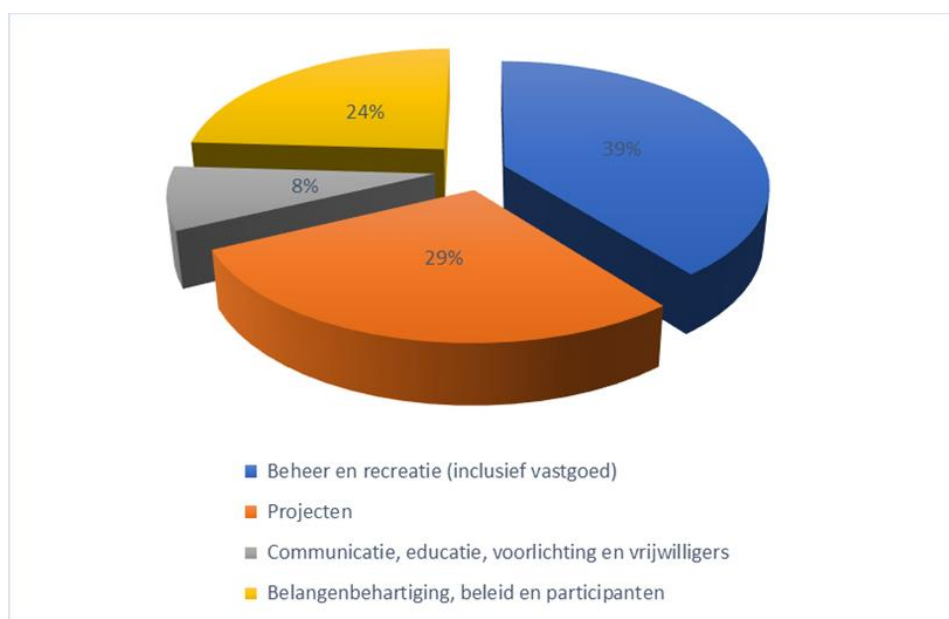
Belangenbehartiging, beleid en participanten	begroting 2025		
	REK 2023	B2024 G	B2025
Totale lasten regulier	€ 1.728.490	€ 1.741.650	€ 1.820.170
Totale baten regulier	€ 3.323.513	€ 3.523.580	€ 3.675.820
Saldo regulier	€ 1.595.023	€ 1.781.930	€ 1.855.650
Totale lasten incidenteel	€ -	€ 85.000	€ 25.000
Totale baten incidenteel	€ 20.594		€ -
Saldo incidenteel	€ 20.594	€ -85.000	€ -25.000
Saldo voor mutaties reserves	€ 1.615.617	€ 1.696.930	€ 1.830.650
Toevoeging aan reserve	€ -		€ -
Onttrekking aan reserve	€ 25.000	€ 85.000	€ 25.000
Saldo na mutaties reserves	€ 1.640.617	€ 1.781.930	€ 1.855.650
Toelichting mutaties t.o.v. 2022 gewijzigd			
Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
<i>Toelichting éénmalige mutaties:</i>			
Vervallen eenmalige verhoging budget inhuur 2024	€ -60.000		€ 60.000
<i>Toelichting structurele mutaties:</i>			
Loonstijging 2025	€ 55.870		€ -55.870
Prijsmutatie 2025	€ 11.660		€ -11.660
Overheveling deel uitgaven van programma Communicatie, educatie etc	€ 10.990		
Toename participantenbijdrage loon/prijsmutatie 2025		€ 152.240	€ 152.240
Ten laste van eigen reserves en voorzieningen			
Vervallen bijdrage AER tbv dekking verhoging inhuurbudget 2024		€ -60.000	€ -60.000
Totalen	€ 18.520	€ 92.240	€ 73.720

3.1.5 Recapitulatie programma's 2025

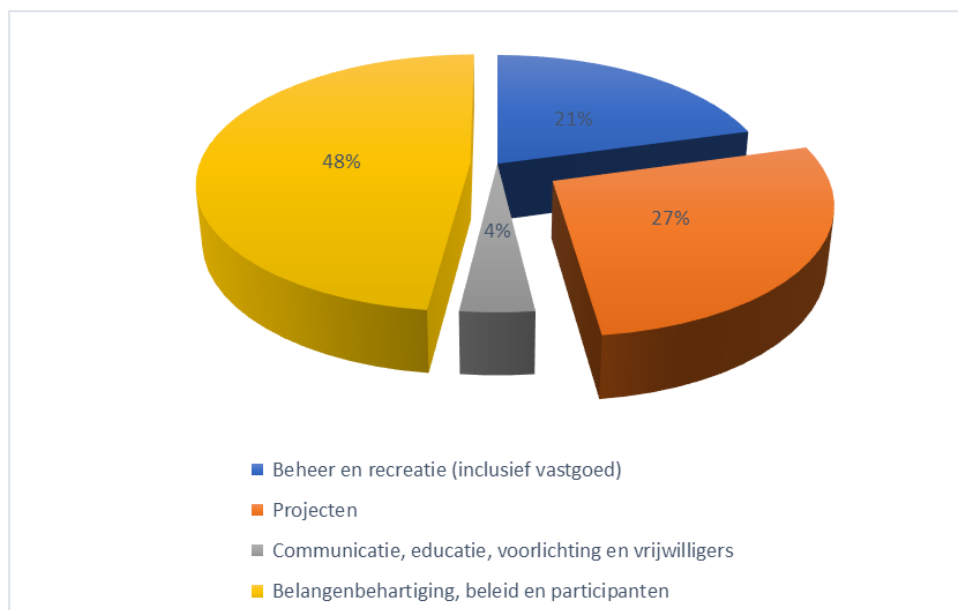
Hieronder volgt een verkort overzicht van de uitgaven en inkomsten per programma en de eventueel geraamde reserve mutaties. Het totaal sluit weer aan bij het totaal van de staat van baten en lasten ingedeeld naar kostensoorten.

Recapitulatie programma's naar uitgaven en inkomsten					
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Mutaties reserves	Saldo na mutaties reserve
Beheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 3.024.800	€ 1.583.115	€ -1.441.685	€ 17.090	€ -1.458.775
Projecten	€ 2.185.510	€ 2.094.260	€ -91.250	€ -23.000	€ -68.250
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 620.595	€ 291.970	€ -328.625	€ -	€ -328.625
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.845.170	€ 3.675.820	€ 1.830.650	€ -25.000	€ 1.855.650
	€ 7.676.075	€ 7.645.165	€ -30.910	€ -30.910	€ -

Uitgaven 2025 per programma (exclusief reservemutaties)

Inkomsten 2025 per programma (exclusief reservemutaties)

3.1.6. Meerjarenramingen (inclusief projectenprogramma) 2025 tot en met 2028

Hieronder wordt per programma het meerjarenperspectief geschetst. De ramingen zijn ten opzichte van het begrotingsjaar in constante prijzen opgenomen. Het GNR verwerkt in het meerjarenperspectief geen nieuw beleid. Uitgangspunt is dat nieuwe initiatieven binnen het bestaande budgettaire kader worden uitgevoerd.

De jaarlijkse mutaties als gevolg van loon- en prijsstijgingen worden telkens verwerkt in het 1^e jaar van de meerjarenramingen.

Meerjarenramingen 2025-2028					
Uitgaven:		2025	2026	2027	2028
<i>in € 1.000 prijspeil 2025</i>					
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)					
<i>structureel</i>	regulier	€ 2.980,3	€ 3.041,9	€ 3.041,9	€ 3.041,9
<i>incidenteel</i>		€ 61,6	€ -	€ -	€ -
	totaal uitgaven Natuurbeheer en recreatie	€ 3.041,9	€ 3.041,9	€ 3.041,9	€ 3.041,9
Projecten					
<i>structureel</i>	regulier	€ 252,5	€ 252,5	€ 252,5	€ 252,5
<i>incidenteel</i>	projectenprogramma	€ 1.933,0	€ 623,1	€ 615,7	€ 615,7
	totaal uitgaven Projecten	€ 2.185,5	€ 875,6	€ 868,3	€ 868,3
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers					
<i>structureel</i>	regulier	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6
<i>incidenteel</i>		€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal uitgaven Communicatie, educatie, ...	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6	€ 620,6
Belangenbehartiging, beleid en participanten					
<i>structureel</i>	regulier	€ 1.820,2	€ 1.820,2	€ 1.820,2	€ 1.820,2
<i>incidenteel</i>	uitvoering ICT visie	€ 25,0	€ 25,0	€ -	€ -
	totaal uitgaven Bestuursondersteuning,	€ 1.845,2	€ 1.845,2	€ 1.820,2	€ 1.820,2
Totale lasten		€ 7.693,2	€ 6.383,3	€ 6.350,9	€ 6.350,9

Meerjarenramingen 2025-2028					
Inkomsten:		2025	2026	2027	2028
<i>in € 1.000 prijspeil 2025</i>					
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)					
<i>structureel</i>	regulier	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1
<i>incidenteel</i>		€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal inkomsten Natuurbeheer en recreatie	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1	€ 1.583,1
Projecten					
<i>structureel</i>	regulier	€ 2.117,3	€ 807,3	€ 800,0	€ 800,0
<i>incidenteel</i>	projectenprogramma	€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal inkomsten Projecten	€ 2.117,3	€ 807,3	€ 800,0	€ 800,0
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers					
<i>structureel</i>	regulier	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0
<i>incidenteel</i>		€ -	€ -	€ -	€ -
	totaal inkomsten Communicatie, ...	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0	€ 292,0
Belangenbehartiging, beleid en participanten					
<i>structureel</i>	participantenbijdragen	€ 3.675,8	€ 3.675,8	€ 3.675,8	€ 3.675,8
<i>incidenteel</i>	aanwending AER	€ 25,0	€ 25,0	€ -	€ -
	totaal inkomsten Bestuursondersteuning,	€ 3.700,8	€ 3.700,8	€ 3.675,8	€ 3.675,8
Totale baten		€ 7.693,2	€ 6.383,3	€ 6.350,9	€ 6.350,9

3.1.7 Begroting van baten en lasten DAEB en niet-DAEB activiteiten

Behalve de indeling naar programma's en naar kosten en opbrengstsoorten kan de begroting van het GNR ook ingedeeld worden naar activiteiten Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB) en Niet DAEB activiteiten. Het onderscheid wordt gemaakt om te voorkomen dat de participantenbijdrage als ongeoorloofde staatsteun worden aangemerkt. De Niet-DAEB activiteiten mogen namelijk niet worden gesubsidieerd. Uit onderstaande staat is af te lezen dat de Niet-DAEB activiteiten inkomsten genereren om de DAEB mede mogelijk te maken.

bedragen in € 1	DAEB		niet-DAEB		Totalen	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	€ 2.838.330	€ 1.080.970	€ 203.560	€ 502.145	€ 3.041.890	€ 1.583.115
Projecten	€ 2.185.510	€ 2.117.260	€ -	€ -	€ 2.185.510	€ 2.117.260
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	€ 588.925	€ 247.490	€ 31.670	€ 44.480	€ 620.595	€ 291.970
Belangenbehartiging, beleid en participanten	€ 1.845.170	€ 3.700.820	€ -	€ -	€ 1.845.170	€ 3.700.820
Totalen	€ 7.457.935	€ 7.146.540	€ 235.230	€ 546.625	€ 7.693.165	€ 7.693.165

3.2 Begroting naar baten en lasten en geprognoseerde balans 2025

3.2.1 Begroting 2025 op basis van baten en lasten

De begroting van het GNR wordt gepresenteerd naar twee inzichten de zogenaamde functionele indeling en de categoriale indeling. De inhoudelijke programma's geven de functionele indeling weer. De staat van baten en lasten geeft de indeling weer naar kostensoorten en opbrengsten. De jaarrekening van het GNR wordt opgesteld conform de richtlijn C1 van de Raad voor de Jaarverslaggeving, die een staat van baten en lasten vereist.

Staat van baten en lasten naar kosten- en opbrengstsoorten					
Lasten:	B2024 gewijzigd	B2025	Baten:	B2024 gewijzigd	B2025
Personeel			Eigen inkomsten		
Lonen en salarissen	€ 3.131.490	€ 3.168.270	Huren en pachten	€ 431.375	€ 451.875
Overige personeelskosten	€ 148.160	€ 148.160	Beheervergoedingen van derden	€ 25.280	€ 26.060
Inhuur (Uitzendkracht/Detachering)	€ 82.140	€ 22.920	Overige eigen inkomsten	€ 78.790	€ 72.490
			Fondsenwerving	€ 129.020	€ 129.020
			Rente opbrengsten	€ -	€ -
	€ 3.361.790	€ 3.339.350		€ 664.465	€ 679.445
Bedrijfsvoering			Subsidies en bijdragen derden		
Huisvesting	€ 122.750	€ 131.290	Subsidie Natuur en Landschap	€ 1.072.270	€ 1.072.270
Automatisering	€ 125.470	€ 125.470	Subsidie	€ 8.700	€ 8.700
Kantoorkosten	€ 73.330	€ 71.130	Steunstichting GNR	€ 118.900	€ 118.900
Afschrijvingen	€ 182.715	€ 185.635		€ 1.199.870	€ 1.199.870
	€ 504.265	€ 513.525			
Bestuur en algemene organisatiekosten	€ 121.090	€ 125.630			
Beheerlasten	€ 1.901.390	€ 1.764.580	Bijzondere baten	€ 650.000	€ -
Projecten (excl. personeel)	€ 2.091.145	€ 1.932.990	Projecten	€ 2.198.915	€ 2.094.260
Toevoegingen reserves	€ 666.820	€ 17.090	Aanwending reserves	€ 413.900	€ 48.000
	€ 8.646.500	€ 7.693.165		€ 5.127.150	€ 4.021.575
			Participantenbijdrage	€ 3.519.350	€ 3.671.590
Totale lasten	€ 8.646.500	€ 7.693.165	Totale baten	€ 8.646.500	€ 7.693.165

3.2.2 Gepronotiseerde balans 2025

GEPROTISEERDE BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER									
<i>bedragen x € 1.000</i>									
ACTIVA	2025		2024		PASSIVA	2025		2024	
	€	€	€	€		€	€	€	€
Vaste activa					Eigen vermogen				
Materiële vaste activa	885,0		853,5		Kapitaal	0,3		0,3	
					Algemene reserve	62,3		87,3	
					Bestemmingsreserves	2.974,1		2.997,1	
					Bestemmingsfonds	179,8		179,8	
		885,0		853,5			3.216,5		3.264,5
					Voorzieningen				
					Voorziening baggeren wateren/poelen	83,4		83,4	
					Voorziening ww verplichtingen personeel	192,2		192,2	
							275,6		275,6
Vlottende activa					Kortlopende schulden				
Vorderingen en overlopende activa	1.350,0		1.350,0		Crediteuren	300,0		250,0	
Liquide middelen	1.957,1		1.986,6		Overloop verlofverrechten personeel	130,0		130,0	
					Overige schulden en overlopende passiva	270,0		270,0	
		3.307,1		3.336,6			700,0		650,0
		<u>4.192,1</u>		<u>4.190,1</u>			<u>4.192,1</u>		<u>4.190,1</u>

3.2.3 Financiële kengetallen 2025

Overzicht diverse kengetallen	
<i>bedragen x € 1.000</i>	
Vlottende activa	3.307,1
Vaste schulden	275,6
Vlottende schuld	700,0
Totaal eigen vermogen	3.216,5
Totaal vreemd vermogen	975,6
Balanstotaal	4.192,1
Structurele lasten	5.656,5
Structurele baten	5.550,9
Structurele toevoeging reserves	17,1
Incidentele lasten	2.019,6
Incidentele baten	2.094,3
Netto schuldquote	-42,0%
Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	-42,0%
Solvabiliteitsratio	76,7%
Structurele exploitatieruimte	0,0%

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast en opzichte van de eigen middelen weer. Als de schuld lager is dan het totaal van de jaarlijkse baten wordt dit voldoende geacht (kleiner dan 100%), wanneer het totaal van de schuld meer dan 30% boven de jaarlijkse baten uitkomt (groter dan 130%), dan is dit onvoldoende. Een negatieve ratio voldoet daarmee ruim aan de norm.

De solvabiliteitsratio, ook wel de verhouding van eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal, geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om aan zijn financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Een ratio van hoger dan 50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio groter dan 0,6% is acceptabel. De stichting voldoet niet aan deze norm. Om niet onnodig beslag op middelen te leggen is er in het verleden voor gekozen geen post onvoorzien in de begroting op te nemen. In het verleden was daarvoor de argumentatie dat een dergelijke post onmiddellijk een toename van de participantenbijdrage tot gevolg zou hebben.

4. Risicoparagraaf 2025

Personeel

De stichting is qua rechtsvorm een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is gebaseerd op de rechtspositie van de provincie. Dit houdt in dat de stichting in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogenaamde 'eigenrisicodragers' en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG-groep (voorheen ABP).

Het eigen risicodragerschap brengt, zoals het woord al aangeeft, de nodige risico's met zich mee. Bij ontslag of beëindiging van een dienstverband van een personeelslid, ook als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband (aanstelling voor bepaalde tijd), houdt dit in dat de WW-uitkeringslasten ten laste komen van de stichting. In de CAO ingaande 1 juli 2017 is afgesproken dat afhankelijk van het arbeidsverleden en de leeftijd van de betrokkene, deze uitkering maximaal 36 maanden kan duren. Ter afdekking van deze risico's is in 2016 hiervoor een voorziening ingesteld, ultimo 2022 is een bedrag van ruim € 192.000 beschikbaar en lopen er geen verplichtingen tot WW-betaling.

De stichting is ook eigen risicodragers voor (langdurig) ziekteverzuim. Uit eerder onderzoek is gebleken dat het niet rendabel is om hiervoor een verzekering af te sluiten. Voor vervanging wegens (langdurige) ziekte is binnen de exploitatie geen bedrag opgenomen. Gelet op de grootte van de organisatie kan dit vooral gevolgen hebben voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijkertijd bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden en toezicht en handhaving in de terreinen noodgedwongen zullen moeten worden verminderd, dan wel moeten worden uitbesteed.

Projecten

De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten:

1. De eigen bijdrage voor de uitvoering van de projecten en een deel van de werkzaamheden van het projectenbureau verkrijgt de stichting Goois Natuurreservaat onder meer via de stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Vooral de laatste bijdrage is een substantieel bedrag. In 2021 heeft een evaluatie van de bijdrage aan GNR plaatsgevonden. Over de uitkomst is GNR begin 2022 geïnformeerd. De strekking is dat er een bijdrage van € 900.000 per jaar met een looptijd van 2022 t/m 2024 wordt verstrekt. Er zijn een aantal aandachtspunten geformuleerd waaraan in de tussen liggende periode moet worden gewerkt om ook na 2024 in aanmerking te komen voor een bijdrage vanuit de NPL. Wanneer het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant van de NPL wordt aangemerkt en de participanten geen vervangende financiële middelen beschikbaar stellen, zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld.

2. Veel van deze projecten kennen behalve de eigen bijdrage ook subsidies en bijdragen van derden. Deze zijn gebaseerd op vooraf ingediende kostenramingen. Eventuele overschrijdingen bij de uitvoering zijn veelal niet verrekenbaar en komen voor risico en rekening van de stichting Goois Natuurreservaat. Voor de afdekking van dit risico wordt een bedrag in de bestemmingsreserve Natuurbeheer aangehouden.

Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer

Medio 2023 hebben wij de subsidiebeschikking ontvangen van de Provincie Noord-Holland met betrekking tot de vaststelling van de SNL-subsidie voor de periode 2023-2028. Ten opzichte van de gewijzigde beschikking over de periode 2017-2022 is de jaarlijkse subsidie fors verhoogd.

De hogere subsidie voornamelijk veroorzaakt doordat bij de nieuwe aanvraag van subsidie de natuurbeheer- en landschapsbeheertypen (waarop het subsidiebedrag is gebaseerd) beter gespecificeerd zijn, als gevolg van ons in gebruik genomen Beheer Registratie Systeem en hogere subsidiebedragen (i.v.m. prijsindexatie) per type. Op het onderdeel landschapsbeheer ontvangen we jaarlijks meer, maar ook de jaarlijkse bijdragen voor natuurbeheer, openstelling en toezicht, voorzieningen en begrazing zijn verhoogd.

Hier tegenover staan ook verplichtingen om op grond van de ingediende aanvraag het hogere kwaliteitsniveau van onderhoud te garanderen. Zo ontvangen we bijvoorbeeld fors hogere subsidie voor het beheer van lanen. Om aan de kwaliteitseisen hiervan te voldoen zijn ook de geraamde budgetten voor onderhoud verhoogd. De meer gespecificeerde beheerregistratie vraagt ook een specifiekere beheer waarbij meer detail en variatie wordt toegepast. Dit is in lijn met onze beheervisie en beheerplan, maar leidt ook tot verhoogde beheerkosten.

Het openstellingsdeel wordt ingezet om, conform het beleidsplan om de incidentele dekking van de de tijdelijke formatie-uitbreiding boswachters structureel te maken.

Het GNR is gecertificeerd door de Stichting Certificering SNL op grond van een Kwaliteitshandboek gebaseerd op de certificeringsvereisten. Hierdoor ontvangen we de SNL-bijdrage lumpsum en hoeven we niet gespecificeerd te verantwoorden. We worden hierop periodiek geaudit ten aanzien van onze processen, producten en systemen. Daarnaast draagt de door ons uitgevoerde SNL-monitoring bij aan het inzichtelijk maken van de behaalde natuurdoelen.

Bij verlies van het certificaat is er risico van terugbetaling en intense verantwoording.

BTW Compensatiefonds

Jaarlijks wordt er door het GNR een opstelling gemaakt waarin de 'door te schuiven BTW' aan de participanten is opgenomen. Bij het opstellen van dit overzicht wordt rekening gehouden met de aard van de BTW en de mogelijkheid om deze BTW via het BTW-compensatiefonds te verwerken bij de participanten. De huidige transparantiemethode is opgenomen in paragraaf 3.2 van het besluit van de Staatsecretaris van Financiën van 24 december 2020, nr. 2020-249875, Stcrt. 2020, nr. 62965.

Dit houdt in dat een deel van de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting momenteel verrekend wordt door de participanten van het Goois Natuurreservaat.

Hoewel er op dit moment geen signalen/aanwijzingen zijn dat het huidige rijksbeleid op korte termijn gewijzigd gaat worden, is er altijd de mogelijkheid dat als gevolg van gewijzigde inzichten op rijksniveau, de BTW in de toekomst niet meer kan worden doorgeschoven. Hoewel deze onzekerheid niet direct een risico voor de stichting inhoudt, betreft dit wel een mogelijk risico voor de participanten en daarmee toch een indirect risico voor de stichting.

5. Ontwikkeling participantenbijdragen

De Gooise gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren, Amsterdam en provincie Noord-Holland werkten sinds 1932 in de Stichting Goois Natuurreservaat samen in het belang van duurzame instandhouding van het natuurgebied Goois Natuurreservaat. Sinds 1 januari 2021 nemen de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland geen deel meer in de stichting.

De afhandeling van deze uittreding is eind 2023 definitief afgerond. De uittreedsom is naar rato van de inwoneraantallen over de participanten verdeeld en er is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tot stand gekomen en ondertekend door de deelnemende gemeenten en Stichting Goois Natuurreservaat waarin de berekeningsbasis is opgenomen voor de participantenbijdrage.

Participantenbijdragen

<i>bedragen in €</i>	Jaar	Uitgangspunt	loon/prijs stijging	bijdrage beheer	aanpassing	bijdrage totaal
	2020	3.107.400	83.100	3.190.500	75.000	3.265.500
	2021	3.265.500	77.040	3.342.540	-	3.342.540
	2022	3.342.540	31.000	3.373.540	101.210-	3.272.330
	2023	3.272.330	46.750	3.319.080	-	3.319.080
	begroting 2024	3.319.080	200.270	3.519.350	-	3.519.350
	begroting 2025	3.519.350	152.240	3.671.590	-	3.671.590

Verdeling participantenbijdrage 2025

De berekende participantenbijdrage voor het 2025 wordt als volgt verdeeld:

Participantenbijdrage 2025	Bijdrage (in €)
Participantenbijdrage 2024	3.519.350
Loon- en prijsmutatie 2025	152.240
Bijdragen participanten	3.671.590

Bijdragen Gooise gemeenten	Inwoners per 01-01-24 *1	Bijdrage (in €)
Gemeente Blaricum	12.725	212.220
Gemeente Gooise Meren	60.353	1.006.550
Gemeente Hilversum	94.426	1.574.820
Gemeente Huizen	41.205	687.210
Gemeente Laren	11.440	190.790
Bijdragen Gooise gemeenten	220.149	3.671.590

*1 voorlopige CBS cijfers gepubliceerd per 07-03-2023

Ontwikkeling participantenbijdrage 2025 ten opzichte van 2024

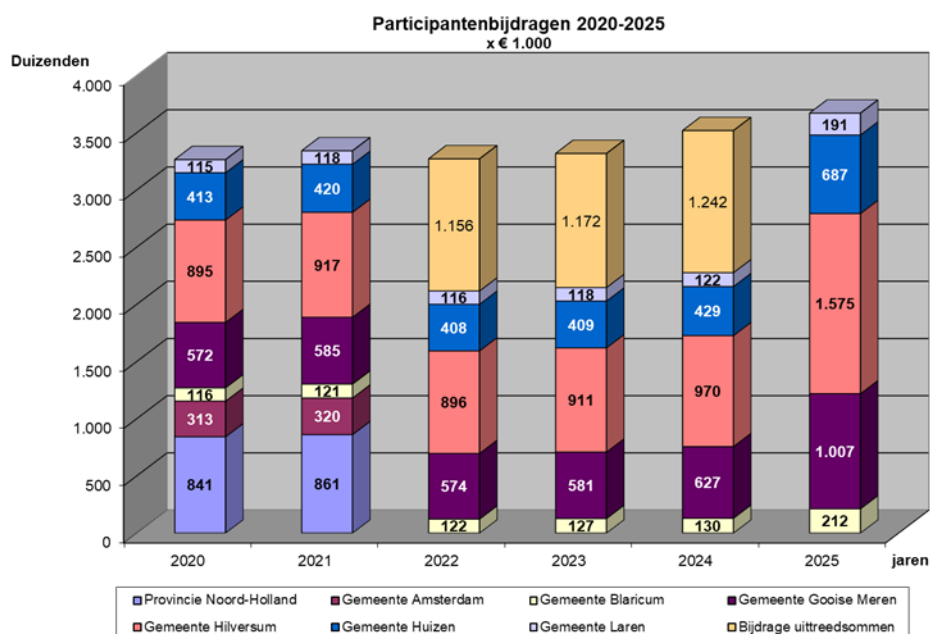
in €	Bijdrage 2025	Berekende bijdrage 2024	Mutatie t.o.v. 2024 berekend	Betaalde bijdrage 2024 *1	Mutatie t.o.v. 2024 betaald
Gemeente Blaricum	212.220	206.960	5.260	182.770	24.190
Gemeente Gooise Meren	1.006.550	960.500	46.050	883.000	77.500
Gemeente Hilversum	1.574.820	1.493.670	81.150	1.365.970	127.700
Gemeente Huizen	687.210	664.740	22.470	603.660	61.080
Gemeente Laren	190.790	193.480	-2.690	171.380	22.100
totalen	3.671.590	3.519.350	152.240	3.206.780	312.570

*1 In 2024 is door Amsterdam de laatste termijn van de uitreedsom ad € 312.570 aan het GNR betaald. Dit bedrag is in 2024 in mindering gebracht op de berekende participantenbijdrage voor dat jaar.

Toelichting ontwikkeling participantenbijdrage per individuele participant

De totale participantenbijdrage stijgt met gemiddeld met 4,3% (ten opzichte van de berekende bijdrage 2024), echter per individuele participant variëren de percentages van -/- 1,4% (Laren) tot + 5,4% (Hilversum). Deze verschillen worden veroorzaakt door het feit dat de totaal berekende participantenbijdrage wordt verdeeld volgens de inwoneraantallen per deelnemende participant. Twee participanten krimpen in inwoneraantallen (Huizen en Laren) en twee participanten groeien in inwoneraantallen (Blaricum en Hilversum).

Deze verschillen komen ook tot uitdrukking in de verschillende stijgingspercentages per participant.

6. BTW-compensatie 2025

De stichting wordt in het kader van de BTW-compensatie als samenwerkingsverband gezien dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Dit houdt in dat de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting verrekend kan worden door de participanten van het Goois Natuurreservaat. Ter indicatie is in onderstaande tabellen een schatting opgenomen van de omzetbelasting in 2025.

Raming doorschuif BTW 2025 Goois Natuurreservaat					doorschuif BTW
Betaalde BTW, exploitatie					350.000
Betaalde BTW, projecten					150.000
Totaal					500.000
Participanten	Bijdrage GNR 2025 verstrekte subsidies projecten	totaal	percentage	verdeling	
Gemeente Blaricum	212.220	212.220	5,78%	28.900	
Gemeente Gooise Meren	1.006.550	1.006.550	27,41%	137.070	
Gemeente Hilversum	1.574.820	1.574.820	42,89%	214.470	
Gemeente Huizen	687.210	687.210	18,72%	93.580	
Gemeente Laren	190.790	190.790	5,20%	25.980	
Totaal	3.671.590	-	3.671.590	100,00%	500.000

Bijlage 1

Projectenprogramma GNR 2024-2027

Projecten in uitvoering		Kosten	Dekking kosten			Realisatie		Meerjarenraming 2024-2027			
		Raming kosten project	Bijdrage Steun	Bijdrage andere partijen	Ten laste van eigen middelen/reserves	Realisatie t/m 31-12-2023	Uitgaven 2024	Raming € 2024	Raming € 2025	Raming € 2026	Raming € 2027
Natuurverbinding Hoorneboeg	40900	1.714.000	769.000	425.000	520.000	245.075		380.000	87.000	52.000	66.500
Hilversums Wasmeer (Waterparel)	40907	450.000	100.000	350.000	0	8.132					
<i>Sub-totaal projecten 40900 en 40907 in 1 projectuitvoering</i>		<i>2.164.000</i>	<i>869.000</i>	<i>775.000</i>	<i>520.000</i>	<i>253.207</i>		<i>380.000</i>	<i>87.000</i>	<i>52.000</i>	<i>66.500</i>
Verwerving compensatieterreinen A27 Huydecopersweg	40901	427.078	241.000	186.078	0	0		0	0	427.078	0
Natuurverbinding Laarderhoogt	40902	654.000	354.000	300.000	0	122.181		101.819	50.000	50.000	33.000
Natuurherstel programma Natuur	40915	1.400.000	0	1.400.000	0	258.399		500.000	400.000	241.601	0
Toelopen Natuurbrug Zanderij Crailloo	40918	320.000	320.000	0	0	11.118		320.000	0	0	0
Recreatiemonitor	40952	50.000	0	50.000	0	42.938		7.062	0	0	0
Speelbos Sijsjesberg	40971	65.000	0	65.000	0	28.334		0	0	36.666	0
Educatievisie uitvoeringsprogramma	40975	200.000	0	200.000	0	70.400		70.000	59.600	0	0
Vrijwilligerskleding	40976	50.000	50.000	0	0	40.525		9.475	0	0	0
Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer	40977	1.500.000	1.500.000	0	0	15.989		184.011	1.300.000	0	0
Vernieuwing Voetstappenpad	40964	83.000	0	70.000	13.000	0		60.000	23.000	0	0
Strekken toerit fietstunnel N525 La Place	40954	225.000	0	225.000	0	33.450		191.550	0	0	0
Terreinbebording	40974	616.000	562.000	0	54.000	18.338		400.000	197.660	0	0
Huisvesting GNR (voorbereiding fase)	40981	34.500	0	0	34.500	14.727		19.773	0	0	0
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (voorbereiding fase)	40401	42.300	0	0	42.300	10.575		31.725	0	0	0
Projecten in opstartfase											
Huisvesting GNR (Ontwerp en Realisatie)		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (realisatie fase)		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Inrichting omgeving schaapskooi Blaricum		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Inrichting GEM Crailloo		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Projectenideeën											
Toelopen Natuurbrug N525		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Schaapskooi Laren		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Duurzaamheidsmaatregelen		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Watertoren Laren		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Afwaardering landbouwgronden SKNL		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Projecten genoemd in programma Groen PNH 2021-2025											
Natuurontwikkeling Dassenveld 8ha		pm	pm	pm	pm			pm	pm	pm	pm
Totaal		7.830.878	3.896.000	3.271.078	663.800	920.181	0	2.275.415	2.117.260	807.345	99.500